

OTDK-DOLGOZAT

Nagypál Krisztina
MA

2013

MÉRLEGEN AZ IDŐ

BALANCE OF TIME

Nagypál Krisztina

Kézirat lezárva: 2012. október 29.

1. BEVEZETÉS	1
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS.....	2
2.1.Az időmérleg-kutatás elmélete és gyakorlata	2
2.2.Magyarországi időmérleg-vizsgálatok.....	5
2.4.Ifjúság és az idő	10
2.5.Munkaerő-piaci helyzetkép: fiatalok a munkaerőpiacon	13
2.6.A munkaidő közgazdasági értelmezése	17
3. ANYAG ÉS MÓDSZER	19
4. EREDMÉNYEK.....	20
4.1.Demográfiai adatok.....	20
4.2.Kereső-termelő munka.....	24
4.3.Munkák a háztartásban	28
4.4.Összes munka.....	33
4.5.Tanulás iskolarendszerben	34
4.6.Önképzés.....	36
4.7.Összes tanulás	37
4.8.Közlekedés a munkához, tanuláshoz	38
4.9.Közlekedés a szabadidő eltöltéséhez és a háztartás ellátásához	39
4.10.Összes közlekedés.....	41
4.11.Társadalmilag kötött idő összesen	42
4.12.Alvás	43
4.13.Egyéb fiziológiai tevékenységek összesen	49
4.14.Fiziológiailag kötött idő összesen.....	50
4.15.Fizikai aktivitás.....	55
4.16.Szellemi aktivitás	59
4.17.Aktív szabadidő	60
4.18.Passzív szabadidő.....	66
4.19.Összes szabadidő	67
5. ÖSSZEFOGLALÁS	69
5.1.Következtetések	71
5.2.Javaslatok.....	71
6. IRODALOMJEGYZÉK.....	73
7. MELLÉKLETEK.....	I

1. BEVEZETÉS

Az időmérleg-elemzések olyan alapkérdések vizsgálatát teszik lehetővé, melyek megmutatják, hogy milyen tevékenységet mekkora időráfordítással és rendszerességgel kell végezni ahhoz, hogy életünk fenntartható legyen. A felvételek feladata, hogy korábbi nemzeti és országok közötti vizsgálatokkal összehasonlítható adatokat adjon a népesség életkörülményeiről, életviteléről, időfelhasználásáról. Fő vonásaiban továbbá meg kell felelnie az Eurostat keretében végzett időmérleg-felvétel adatigényeinek is (tevékenységlista, életkörülmény-mutatók).

Az Eurostat véleménye szerint az időmérleg-felvételek célja: segíteni a családpolitika megalapozását, segíteni a munkaidő szabályozását célzó politikai irányvonalak kialakítását, információ szolgáltatása az utazási célokról és módokról, különös tekintettel a turizmusra, valamint segíteni a nemzeti számlákkal való fejlesztési munkákat. Az időfelhasználás középpontjában a munka, a munkavégzésre fordított idő, annak szerkezete, hiánya vagy mértéke áll (KSH, 2010).

Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal végez ilyen felméréseket, „Életmód-Időmérleg” címmel. A KSH felvételeinek célja a népesség életmódjáról, életkörülményeiről való információszolgáltatás, továbbá az Eurostat keretében végzett európai időmérleg-felvétel adatigényeinek való megfelelés. Jelen vizsgálat célja a felsőoktatásban tanuló 19-26 éves fiatalok és a dolgozó 19-26 éves fiatalok időfelhasználásának összehasonlítása volt. A témaválasztás személyes indokon alapul, hiszen magam is dolgozom felsőfokú tanulmányaim folytatása mellett, ami állandó időzavarral párosul. A téma kíváncsivá tett, amikor azt tapasztaltam, hogy ezen problémával nem vagyok egyedül. Kíváncsi voltam, hogy miben különbözik egy tanuló és egy „csak dolgozó” mai fiatal tevékenysége. A kérdőíves felmérést összesen 200 fő (100 dolgozó fiatal és 100 hallgató) töltötte ki.

A vizsgálatához a Központi Statisztikai Hivatal „Életmód-időmérleg” kutatásai és elemzései szolgáltatták a háttéranyagot, a megfigyelési egység pedig egy embernap volt. Feltételeztem, hogy a tanuló fiatalok és a dolgozó fiatalok időmérleg struktúrája szerkezetében jelentősen különbözik egymástól, mégpedig ezek a különbségek a társadalmilag kötött idő és a szabadidő mennyiségében lelhetők fel. Feltételezem továbbá, hogy a szabadidő mennyisége a felsőoktatásban tanulók esetében több, és inkább aktívan eltöltött, mint a dolgozó fiataloknál.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. Az időmérleg-kutatás elmélete és gyakorlata

Az időmérleg egy olyan vonatkoztatási keret, amely arra szolgál, hogy a napi tevékenységeken belül ki lehessen mutatni az időarányokat. Tárgya tulajdonképpen nem az idő, hanem inkább az, hogy az emberek hogyan használják fel idejüket. Az egyén életének sokrétű és gyakran összetett tevékenységeit egyszerűsíti le, mégpedig oly módon, hogy időtartamuk összege pontosan kiadja a nap 24 óráját. A vizsgálatokban mindig hangsúlyt fektetnek a helyszín és a társaság meghatározására, jóval túlmennek az időtartamok pusztá lekérdezésén.

Bizonyos megfigyelések, kérdések és beszámolók elemzése által nagymértékben pontos anyagokat kaphatunk arra vonatkozóan, hogy az emberek miként töltik el idejüket egy munkanapon, hétvégén vagy bármilyen más időszakban. A társadalmi életnek erre a területére vonatkozó vizsgálatokat „időmérleg-kutatásnak” nevezik (Szalai, 1978).

Az időmérleg az életmód, mint szervezett tevékenységstruktúra felmérésére, az egyes tevékenységek vizsgálatára kialakított adatfelvételi és elemző eljárások összessége, ugyanakkor ezek elrendezésével, a társadalom időfelhasználásáról nyert adatok, társadalmi jelzőszámok rendszerébe is besorolható (Magony, 2010). Az időmérleg-vizsgálatok lényege, hogy egy kijelölt időszakon belül, az események sorrendjében regisztrálják a nap 24 órájában végzett összes tevékenységet. A minta melyet vizsgálnak, a népesség meghatározott körét reprezentálja, számba veszik ezek gyakoriságát és a rájuk fordított időmennyiséget (Falussy, 2007).

„Az időmérleg az életmódnak, mint hierarchikus rendszerbe szervezett tevékenységstruktúrának, illetve a konkrét tevékenységek vizsgálatára kialakított társadalomstatistikai adatfelvételi és elemző eljárásoknak az összessége, valamint ezek felhasználásával a társadalom időfelhasználásáról nyert adatok, társadalmi jelzőszámok rendszere.” (KSH, 2010).

Kezdetben a vizsgálatok a munkásosztály életviszonyaira vonatkoztak. Az ipari fejlődés korai szakaszára a hosszú munkaidő, és az ellene való küzdelem volt meghatározó. Ekkor került az iparosodó országok érdeklődésének középpontjába, hogy milyen a dolgozók mindennapi életében a munkaidő és a szabadidő viszonya.

A második világháború előtt az időmérleg-vizsgálatok zömét Nagy-Britanniában, a Szovjetunióban és az Egyesült Államokban publikálták. A témák a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát-, az egyes társadalmi rétegek mindennapi tevékenységekre való jellegzetes időráfordításait-, valamint a szabadidő felhasználási módjait helyezték a középpontba. Ezek a kutatások általában ún. „tegnap-interjúval” készültek, amely a válaszadó előző napjának leképezésére szolgált. A háború utáni időszakot az időmérleg-vizsgálatok méreteinek és számának hatalmas arányú növekedése jellemezte, ugyanis igénnyé vált, a társadalmi jelenségek olyan jellegű feldolgozása, amely könnyen feldolgozható és értelmezhető eredményeket szolgáltat.

A szabadidő rengeteg időmérleg-vizsgálatnak volt a témája a második világháborút követően, mikor is a munkaidő kezdett megrövidülni. Növekedésnek indultak a televíziózással töltött órák, előtérbe került a háziasszonyok és anyák háztartási teendőinek mértéke, együttesen tehát a szabadidő bonyolult és általános problémává vált, amellyel a társadalmi igények szerint érdemes foglalkozni. A vizsgálatok fontos eszközévé váltak a várostervezésnek, a munkaügyi problémák feltérképezésének.

A hatvanas évekre a politikai feltételek is kedvezőbb irányt vettek, így konkrét együttműködés kezdődhetett a „keleti” és „nyugati”, illetve szocialista és tőkés országok kutatói között. Az 1963-ban Bécsben alakult Társadalomtudományi Kutatási és Dokumentációs Koordináló Központ egyik legelső programja az időmérleg-kutatások összehangolása volt. A közös célok a következők lettek (Szalai, 1978):

- Megvizsgálni és összehasonlítani a városiasodás és iparosodás befolyásának kitett lakosság napi tevékenységeit és időbeli eloszlását.
- Módszereket és szabályokat kidolgozni, amelyek lényegesek a szabadidő-felhasználás kedvezőbb feltételeinek megteremtése szempontjából is.
- Létrehozni a különböző feltételek között egy olyan adattömeget, amely a mindennapi élet jellemzőit foglalja magába és a nemzetközi összehasonlító társadalomkutatásban különböző hipotézisek kipróbálásához alapot szolgáltat.
- Elősegíteni az együttműködést a kutatási eljárások standardizálásában és a kutatási eredmények cseréjében azok között, akik a nemzetközi adatok összehasonlítására törekednek.

Az 1976/77. évi magyar időmérleg kategóriáinak kialakítása az 1963. évi első hazai felvételeken, valamint a 1972-es norvég időmérleg alapján történt. Az ezredforduló

éveiben, hazánkban végzett kutatás, már az összehangolt Eurostat-időmérleg tevékenységlistáján és a megelőző magyarországi változatokon alapult. A kódolt tevékenységek listájának mennyiségi bővülését a számítástechnika fejlődése tette lehetővé. Életünk változásait követve mindig újabb tevékenységek kerülnek az időmérleg látókörébe, például a napi életvitelt meghatározó személyi és háztartási adatokat elsőként az 1986-os magyar időmérleg vizsgálatban kérdeztek meg (Falussy, 2007).

Mindazonáltal sajnos a napi időtartamra vonatkozó összesített adatok nem elég mélyek ahhoz, hogy ezek alapján a társadalmi viselkedést behatóbban elemezni lehessen. (Szalai, 1978). Egy adott tevékenységfajtára napi összesítésben fordított idő nem ad információt arról, hogy ezt a tevékenységet milyen gyakorisággal végzik a nap folyamán, sem arról, hogy mi a tevékenység tipikus tartalma.

A másik fogyatékoság abból ered, hogy az emberek gyakran végeznek egyszerre több tevékenységet. Különösen az aktív és a passzív kommunikáció aktusainál. Ilyen például a naponta lezajló beszélgetések jelentős része étkezés alatt, a munkaidőben történő zenehallgatás vagy a közlekedés ideje alatti olvasás. Az elemzőnek ilyenkor egyetlen tevékenységet kell kiválasztania, ez viszont torzítja a képet, amelyet a válaszadó cselekvéseiről kapunk. Az egyén sokrétű tevékenységeit az események egyetlen láncolatává kell leegyszerűsíteni, hogy az időtartamok összege pontosan kiadja a nap 24 óráját.

2.2. Magyarországi időmérleg-vizsgálatok

A magyarországi időgazdálkodási vizsgálatok társadalompolitikai információ igény alapján kerültek felvételre a hatvanas évek elejétől, ezt követően többnyire tízéves gyakorisággal zajlanak.

A KSH által 1960-ban, elsőként végrehajtott felvételek csak a nőkre vonatkoztak. Ezt 1963 első negyedévében követte egy felvétel, amely a teljes 18-60 éves népességre kiterjedt.

1976-ban Andorka Rudolf kezdeményezésére indult el az első teljes évet átfogó hazai időmérleg, ez esetben a 8 ezer fős mintát egy év alatt négy alkalommal – évszakonként - keresték fel a kérdezőbiztosok. A következő felvételekre 1986/87-ben, 1999/2000-ben és 1993 tavaszán került sor. Ez utóbbi felvétellel pontosan regisztrálni tudták a rendszerváltás életmódra gyakorolt hatását.

Az elemzés lehetőségei idővel bővültek, jól látható ez a tevékenységek számának változásából is. Míg az 1963-as felvételeken 25 elemi tevékenységet vizsgáltak, ez a szám 1976/77-re 99-re nőtt, a legfrissebb felmérésben pedig már 548-at jelenítettek meg. Az idő-felhasználási adatok mellett a felvételek információt szolgáltathatnak olyan területekről is, mint az utazási szokások (1976/77; 1986/87); a háztartások gazdálkodása, napi étel és italfogyasztás (1986/87; 1999/2000) és az olvasási szokások (1976/77; 1986/87; 1993; 1999/2000).

A legfrissebb adatgyűjtést Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal 2009. október 1. és 2010. szeptember 30. között hajtotta végre, a magánháztartásokban élő 10-84 éves népesség körében (KSH, 2012).

A KSH megbízási szerződéssel rendelkező kérdezőbiztosai, csaknem 640 településen végezték az adatgyűjtést egy éven keresztül, ennek során 12 ezer embert kérdeztek meg. A felmérés eredményeit 2011 első negyedévében publikálta a KSH. A kapott eredményekből nyert információ széles körűen felhasználható a tudományos kutatásokon túl, a gazdaság, közlekedés és hírközlés, az oktatás és a kultúra, a szociális helyzet és családügy, a mezőgazdaság és vidékfejlesztés, valamint az ifjúság, sport és turisztikai területein is. Tematikáját tekintve, a magyar felvétel megfelel az Eurostat elvárásainak, ezáltal lehetőséget teremt az adatok nemzetközi összehasonlítására (Kisalföld, 2009).

A gyakorlatban használt osztályozási rendszerek között találhatók általános és speciális felhasználási céllal készülő rendszerek is. A nemzeti időmérlegek sajátos célúak,

úgy kell őket összeállítani, hogy azzal a teljes lakosság és a fő társadalmi, demográfiai csoportok időfelhasználását lehessen jellemezni. Rétegfelvételek esetén a tevékenységlisták és az osztályozási szempontok is speciálisak. A személy szubjektív megítélésén múlik, hogy mikor, milyen tevékenységként fogja fel a munkát vagy a szabadidő-eltöltést, de ez a megítélés objektív társadalmi tényezők hatása alatt áll (Falussy, 2002).

Az osztályozás alapelvei közé tartozik az átláthatóság, miszerint a tevékenységeket közös vonásaik alapján kell elnevezni. Másik alapelv az osztályozási rendszer stabilitása, ez szolgálja a főbb csoportok és kategóriák állandóságát. Falussy (1985) szerkezetileg három nagy blokkra osztotta fel a napi tevékenységeket, illetve a rájuk fordított időt, ezek a következők:

- I. Blokk: *Társadalmilag kötött idő tevékenységei*. Olyan tevékenységfajták tartoznak ebbe a csoportba, melyeknek elvégzése vagy nem végzése között nincs igazán szabad választás. Ilyenek a megélhetéshez szükséges jövedelemért végzett fő-és kiegészítő kereső-termelő munkák, a tanulás, a családellátási és háztartási tevékenységek valamint például a közlekedés.
- II. Blokk: *Fiziológiai szükségletek kielégítése*. Olyan - szintén kötött jellegű- tevékenységek tartoznak ide, melyeket többnyire napi rendszerességgel végzünk és a társadalom többsége által a fiziológiai regenerációt szolgáló elfoglaltságok. Ilyenek például az alvás, az étkezés, evés-ivás, testi higiénia, öltözködés, passzív pihenés stb.
- III. Blokk: *Szabadon végzett tevékenységek*. Az előző két kötött időn felül maradó idő, amelynek végzése az előzőekkel ellentétben viszonylagos szabadsággal történik. Ilyen az aktív szabadidő, benne a társas szabadidő, a kulturális és sportintézmények látogatása, vallásgyakorlás, olvasás, séta, sport, stb.

2.3.Az eddigi időmérleg-kutatások eredményei

Az 1963-as időmérleg-vizsgálat legfontosabb eredményei

Az 1962-64 közötti időszakra az iparosodás és a mezőgazdaság kollektivizálása jellemző. Az évtized végére széleskörűvé válnak a háztáji gazdaságok, az iskolarendszer felvételi rendszerére erőteljes diszkrimináció jellemző. A születésszám csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor a terhességmegszakítások száma tetőzik. Foglalkoztatási szempontból munkaerő tartalék képződik a mezőgazdaságban és a háztartásokban. A munkaidőt 1969-től heti 44 órára csökkentik, a korábbi 48 óráról. Összmunkaidő-terhelésben igen nagy a nemek és a rétegek közötti különbség. A nők átlagos háztartási munkaideje 1963-tól 1976/77-ig körülbelül egy órával csökkent. Ennek oka a foglalkoztatottság emelkedése és a háztartási berendezések terjedése. A 70-es évekre létrejött a teljes foglalkoztatottság (Falussy, 2002).

Az 1976/77-es időmérleg vizsgálat legfontosabb eredményei

A vizsgálat eredményében is látszott a hosszú munkaidő, amely több okra vezethető vissza. A törvényes munkaidő önmagában hosszú volt, ezt tetézte a kevés szabadságidő, az elterjedt túlórázás, a mezőgazdasági munkák hosszúsága, valamint a nők magas aránya a munkaerő-piacon. A férfiak munkaideje közel 45 perccel volt hosszabb a nőkéénél az elterjedt túlórázás miatt, az arányokat módosította az is, hogy a nők körében nagyobb volt a részmunkaidős dolgozók aránya. Legelterjedtebb ebben az időszakban a háztáji gazdaságokban végzett mezőgazdasági termelő tevékenység. A 15-69 éves népesség közel 50%-a naponta átlagosan több mint 2 órát dolgozik ebben a gazdálkodási formában. Az első vizsgálatokhoz képest érezhető különbség, hogy megnőtt a közlekedésre fordított idő (Andorka-Falussy, 1990).

Az 1986/87-es időmérleg-vizsgálat legfontosabb eredményei

A szabadidő körülbelül fél órával nőtt, a televíziózással töltött idő miatt növekedett meg. A társadalmilag kötött időn belül csökkent a főfoglalkozású munkahelyen töltött idő, és nőtt a különféle jövedelemkiegészítő tevékenységekkel töltött idő. Kismértékben csökkent

a háztartási munkával töltött idő. Érezhetően nőttek a társadalmi rétegek közötti különbségek, a hátrányosabb helyzetűek lényegesen több időt fordítottak a második gazdaságban végzett munkára. A viszonylag hosszú társadalmilag kötött idő következtében kevesebb idő jutott szabadon megválasztható tevékenységekre (Andorka-Falussy, 2002).

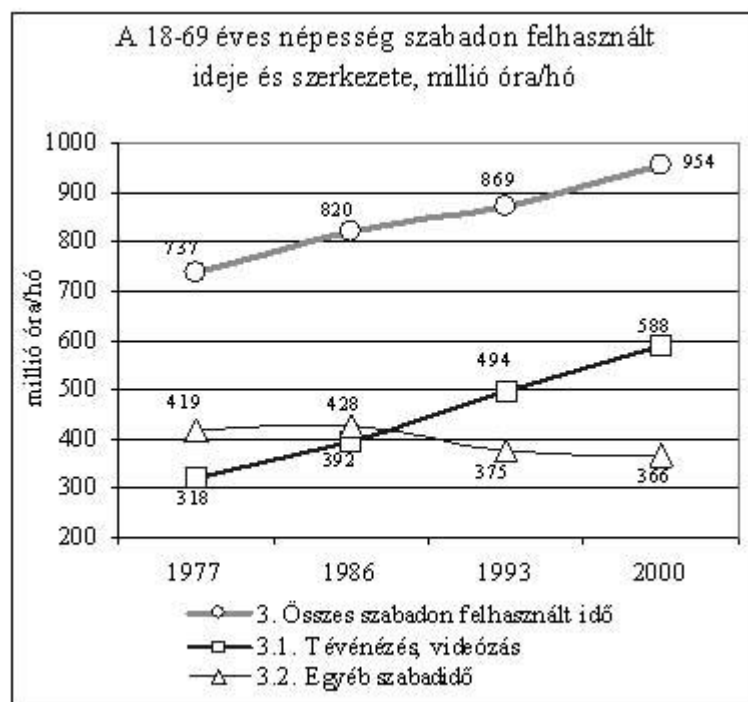
Az 1993-as időmérleg-vizsgálat legfontosabb eredményei

A foglalkoztatottság csökkenésének egyik fő következménye a munkanélküliség rohamos emelkedése volt, amely 1993-ban érte el csúcspontját. Megnőtt az inaktívok száma, sokan vettek igénybe korengedményes vagy előnyugdíj lehetőséget. A háztartásokban teljesített társadalmi idő emelkedett, majd a munkanélküliség mérséklődésével csökkenni kezdett. Visszaesés volt tapasztalható a gyermekek ellátására fordított időben, kiváltképp a nők időalapjában. A férfiak összes munkaideje egyre nagyobb mértékben csökkent (Steigerwald, 2010, idézi Magony, 2010).

Az 1999/2000-es időmérleg-vizsgálat legfontosabb eredményei

A vizsgálat alátámasztotta azt a feltevést, hogy magasabb jövedelmi színvonalhoz több főfoglalkozású munkaidő és aktív szabadidő kapcsolódik, ezzel szemben lényegesebb kevesebb a háztartási munkákra, mezőgazdasági jövedelem-kiegészítésre fordított idő. Valamennyi társadalmi rétegben megfigyelték, hogy a nők időfelhasználása döntően a család és háztartás köré szerveződik, a férfiaké pedig a jövedelemszerzés köré (Falussy, 2000). A teljes szabadon felhasználható időt egyre inkább az alapvető megosztottság jellemezte, ami által televíziózásra és egyéb aktivitásokra osztották a szabadidő blokkját. Ebben a vizsgálatban vált először a tévézés az élet minőségének fontos társadalmi indikátorává. Az 1. ábrán (Forrás: Falussy, 2000) a teljes népességre vonatkoztatva látható az említett összefüggés.

A kutatás rávilágított arra, hogy csökkent a társas és kulturális szabadidőtöltés, jelentősen esett az olvasással töltött idő, ezzel szemben nagymértékben nőtt a tévézéssel töltött idő. A fiziológiai szükségletek ideje minimális mértékben emelkedett, ebben a blokkban figyelték meg, hogy a nők többet alszanak, a passzív pihenés viszont a férfiakra jellemző inkább.

1. ábra: A 18-69 éves népesség szabadon felhasznált ideje és szerkezete millió óra/hó

Forrás: Falussy (2000)

A 2009/2010-es időmérleg-vizsgálat legfontosabb eredményei

2000 és 2010 között folytatódott a társadalmilag kötött tevékenységekre fordított idő csökkenése. A kereső-termelő munkára fordított idő pontosan annyi volt, mint a tíz évvel korábbi kutatásban. A fiziológiailag kötött idő növekedett, jelentősen nőtt ugyanis az étkezés és a passzív pihenés időigénye. A szabadon felhasználható idő 57%-át a képernyő előtt töltötték 2010-ben is csakúgy, mint 2000-ben. Az olvasásra fordított idő tovább csökkent. A tanulásra, önképzésre fordított idő alig változott a megelőző kutatásokhoz képest. Ez megerősíti azt, hogy hazánkban a tanulás döntően a szervezeti formában történő oktatásra korlátozódik. Annak ellenére, hogy a mezőgazdasági jellegű munka visszaszorult, átlagosan 20 perccel nőtt a háztartási munkákra fordított idő. Nőtt a közlekedésre fordított idő is, átlagosan 6 perccel (KSH, 2011).

2.4.Ifjúság és az idő

Az időmérleg-vizsgálatoknak koránt sem általános jellemzője, hogy több ezer fős népeiséget vizsgálnak. A felvétel az esetek többségében a lakosság valamelyik speciális csoportjára vagy rétegére irányul. E vizsgálatokban előszeretettel foglalkoznak az alkalmazottakkal, háziasszonyokkal, újabban pedig az ifjúsággal vagy bármely olyan csoporttal, akiknek sok a szabadidejük (Szalai, 1978).

2003-ban a Regionális Egyetemi Kutatócsoport 1600 elsőéves hallgató időfelhasználását vizsgálta, kérdőíves módszerrel. A kutatás megpróbálta feltérképezni, hogy a felsőoktatás nyújtotta kööttségek és szabadságok rendszerében a diákok hogyan alakítják időfelhasználásukat. A kutatás elején abból a feltevésből indultak ki, hogy a hallgatók életritmusa jelentősen eltér a társadalom átlagos jellemzőitől, ennek oka az eltérő társadalmi háttér mellett, hogy a diákévek jelentősen eltérő kööttségeket követelnek az egyéntől, valamint nagyobb szabadságot biztosítanak a lehetséges tevékenységi körök kiválasztásakor és megvalósításakor.

A köötött tevékenységek rendszere is átrendeződik (tanulás) vagy kevésbé hangsúlyosan jelenik meg (munka). A szórakozás, a társas élet és a rekreáció az egyetemisták életében dominánsabb részt képez. Az egyetemisták csoportjára hangsúlyosabban jellemzőek az értelmiségi attitűdök, mint például az önképzés, a készségfejlesztés és a változatos szabadidős tevékenységek. A felsőoktatás eltömegesedésével azonban a szabadidős tevékenységek várhatóan egyre kevésbé fogják tükrözni az értelmiségi értékrendet és viselkedési formákat. (Bocsi, 2005)

Bocsi (2005) doktori disszertációjában megállapítja, hogy a hallgatók időfelhasználása és időbelisége azért mutat egyedi, más társadalmi csoportoktól eltérő vonásokat, mert végzett tevékenységeik rendszere nagyrészt a felsőoktatási intézmények adottságaiból vezethetők le. Kutatásának célja az volt, hogy feltárja a hallgatói időfelhasználás sajátosságait, továbbá meghatározza azokat a változókat, melyek befolyásolják az egyes időráfordításokat. Úgy találták, a legerősebb hatást a diákok életmódjának egyes elemeire az egyetemi-főiskolai karok gyakorolják, de kiemelkedő módon befolyásol a nemek szerinti megoszlás is, ezzel szemben viszont a település típus nem volt akkora hatással, amennyire a korábbi KSH kutatások alapján feltételezték.

A hallgatók idő-felhasználását vizsgáló kutatások úgy találták, a KSH eredményeihez képest magasnak tekinthető a fizetett munka, a háztartási munka és a vásárlás időráfordítása, míg a tanulás, a tömegközlekedés az alvás alacsonyabbnak. A

sport és az internetezés a nagyvárosokban jelent meg a leghangsúlyosabban. A megkérdezettek neme és bizonyos tevékenységek között kapcsolatot mutattak ki, kivétel ez alól az alvás, a tömegközlekedés, a tévénézés, a zene, a szórakozás és a munka változója. A kutatás legjelentősebb megállapítása az volt, hogy az egyes egyetemi-főiskolai karok eltérő idő-kezelési stratégiákkal rendelkeznek, az egyes karok hallgatóira más-más időgazdálkodás jellemző (Bocsi, é.n.).

Falussy (2005) nemzetközi és magyarországi vizsgálatok összehasonlításával rendkívül érdekes összefüggésekre hívta fel a figyelmet. Kutatótársaival megállapították, hogy a jólét magasabb szintjén lévő országokban a legtöbb a kereső munkára fordított idő és a legkevesebb a háztartási munkák elvégzésére fordított éves munkaidő. Ahol ugyanis a fogyasztásra költhető pénzforrások szűkösebbek, megnövekszik a kiadásmegtakarító háztartási munkák jelentősége. Felfedezték, hogy a legalacsonyabb fogyasztási kiadások mellett fordítják a legtöbb időt a háztartás fenntartására, ehhez a csoporthoz tartozik hazánk is. Felismerték, hogy azokban az országokban, ahol magas jövedelmek mellett kevesebb a kereső és háztartásellátó munkák ideje, ott fordítanak legtöbb időt a szervezetek számára végzett önkéntes munkára.

Adler Judit és Petz Raymund (2010) tanulmányukban az ingázás okait vizsgálják. Megállapítják, hogy a foglalkoztatottak 25-30%-a vesz részt az ingázásban, amely első sorban kényszer. Az ingázás okai véleményük szerint a megfelelő munkahely hiánya és az, hogy anyagi igényeknek megfelelő munka nem érhető el a lakóhelyen, továbbá a munkavállalók olyan állást szeretnének, ahol minőségi munkavégzésre van lehetőségük.

A tanulmányukban megállapítják, hogy Pest megye helyzete sajátos, itt él ugyanis az összes napi ingázó közel egynegyede, amely közel 250 000 embert érint. Mindkét nemre igaz hogy a 30 év alatti korcsoport nagyobb mértékben vállalja mind a napi, mind a huzamos ingázást. A helyben lakó és dolgozó foglalkoztatottak fele legfeljebb 30 percet tölt utazással, 75%-uk pedig legfeljebb egy órát. Ezzel szemben az ingázók legnagyobb arányban 31-60 percet, vagy több mint 90 percet töltenek közlekedéssel (Adler-Petz, 2010).

Falussy Béla úgy véli, a magasabb műveltség, a jobb társadalmi státusz és a kedvezőbb anyagi feltételek mellett az idő nagyobb értékkel bír az emberek számára. Ezáltal hatékonyabbá válik az időbeosztás, az egyén körülményeknek való kiszolgáltatottsága csökken, növekszik az önálló döntés esélye. A szabadidőben végzett tevékenységek nagy része olyan készségeket fejleszt, amelyek fontosak lehetnek a gazdasági tevékenységben is, megkönnyíthetik a munkaerőpiacon való boldogulás

esélyeit. Ilyen például a társasági kapcsolatépítés, az önálló tanulás, az újságolvasással elsajátított napi szintű tájékozottság vagy a sport, amely a testi erőnléten felül fejleszti a koncentrációs képességet is (Falussy, 1995).

Hunyadi Zsuzsa a kulturális fogyasztás és a szabadidő eltöltésének összefüggéseit kutatta tanulmányában. Megállapítja, mivel az emberek egyre változatosabban tudják eltölteni szabadidejüket, egyre több dologhoz férnek hozzá, ebből az következik, hogy az egy-egy tevékenységfajtára fordított idő csökken. Megnövekedett az olyan tevékenységekre fordított idő, amelyeket otthon, és nem intézményi keretek között lehet végezni, ezekhez a tevékenységekhez általában valamilyen eszköz is szükséges (PC, CD, videó stb.). A kutató felhívja a figyelmet arra is, hogy az egyének életvitele attól függően, hogy milyen életciklusban vannak, eltérő jellegzetességeket mutat, amely társadalmi szinten kiegyenlítődik. (Hunyadi,2005)

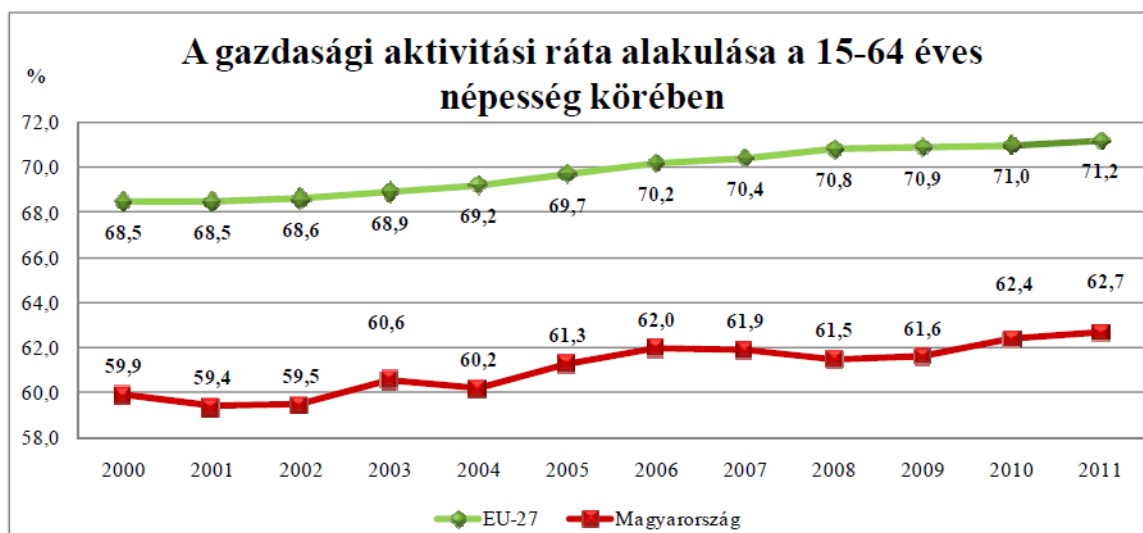
2.5. Munkaerő-piaci helyzetkép: fiatalok a munkaerőpiacon

A válság munkaerő-piaci következmények intenzíven érintették Európában a fiatalokat is. Az unió foglalkoztatási jelentése alapján a 15-24 évesek munkanélküliségi rátája 2011 végén két és félszerese volt az idősebbek korosztályába tartozókénak. Magyarországot is magas ifjúsági munkanélküliségi ráta jellemzi. 2011-ben ez az arányszám 26,1% volt, a válság előttihez képest a fiatalok munkanélküliségi rátája jobban nőtt, mint a teljes népességé.

A 15-24 éves korosztály jobban érdekelt az atipikus foglalkoztatási formákban (határozott idejű szerződések, diákmunka) ez növeli sebezhetőségüket a válság időszakában, amikor is a munkáltatók ezekkel - a szervezethez kevésbé kötődő munkavállalókkal kezdik a létszámleépítést. A korosztályra jellemző, hogy nagy számban vannak köztük olyanok, akik félbeszakították tanulmányaikat, ők szakirányú ismeretekkel egyáltalán nem rendelkeznek. Ez, valamint a gyakorlati tapasztalat teljes hiánya nagyon megnehezíti számukra az elhelyezkedést (KSH, 2012).

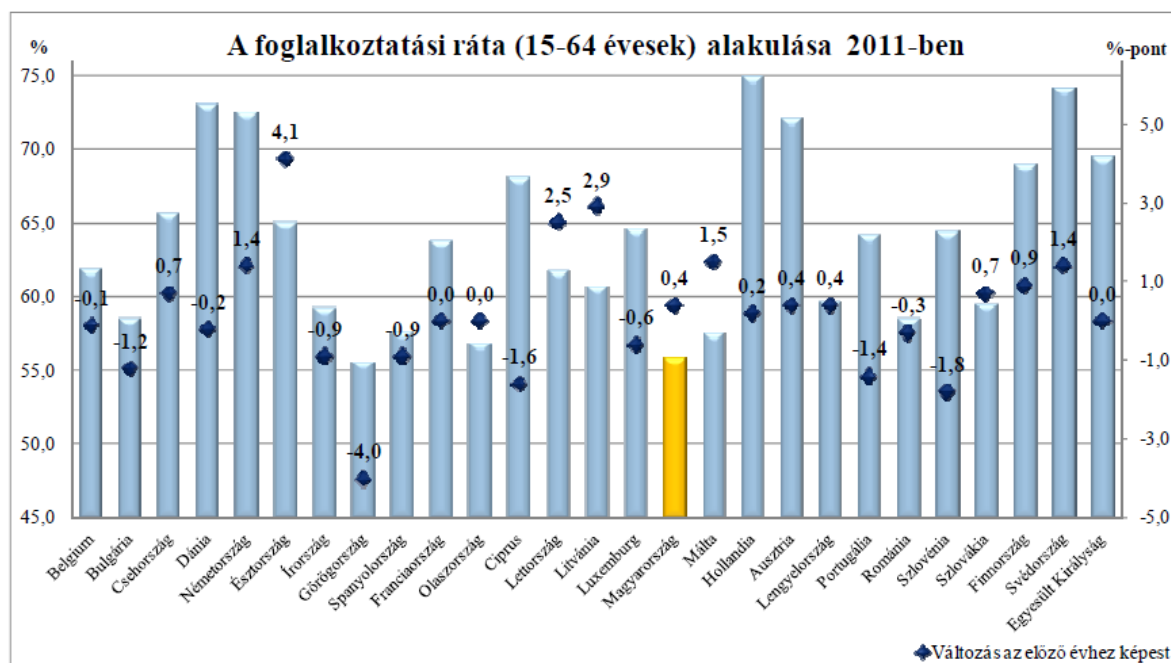
A globális tendenciák alapján a munkaképes korosztály (15-24 éves kor) munkanélküliségi rátája egy százalékkal magasabb, mint a válság előtt. A jelenlegi 12,7%-os ráta alapján egy fiatalnak ma háromszor akkora esélye van a munkanélküliségre, mint az idősebb korosztályoknak. A foglalkoztatott fiatalok számára nehézséget jelent a szervezetben való megtapadás a biztonságosabb munkaerő-piaci pozíciókban, a határozott idejű munkaszerződések, a részmunkaidős munkák és a megbízási szerződések problémái miatt (Borbély-Pecze, 2012).

A globális válság miatt kialakult csökkenő keresletre, gyorsan válaszolt a munkaerőpiac, melynek eredményei a foglalkoztatás csökkenésében és a munkanélküliség növekedésében mutatkoztak meg. Mivel a munkaerőpiac stabilizálódni látszik a gazdaságilag aktívak és a foglalkoztatottak száma 2011-re növekedni kezdett, a munkanélküliek száma pedig gyakorlatilag változatlan maradt. A gazdaságilag aktív 15-64 éves népesség száma 2011-ben emelkedett, az aktivitási arány 62,7% volt (2. ábra).

2. ábra: A gazdasági aktivitási ráta alakulása a 15-64 éves népesség körében
Forrás: NFSZ (2012)

A hazai foglalkoztatási ráta a 15-64 éveseknél még nem érte el a válság előtti szintet, de az uniós foglalkoztatással szinkronban mozog felfelé. Pozitívumnak tekinthető, hogy csökkent az EU-27 átlag és a magyar ráta közötti különbség, habár még így az utolsó előtti helyet foglaljuk megelőzve Görögországot. Hazánk foglalkoztatási rátája uniós viszonylatban alacsonynak számít, de az egy főre eső ledolgozott heti munkaórák száma 2 órával magasabb, mint az EU átlagáé (3. ábra).

3. ábra: A foglalkoztatási ráta (15-64 évesek) alakulása 2011-ben
Forrás: NFSZ (2012)

Korcsoporthoz tekintetében a 2011-es eredmények alapján elmondható, hogy a 15-24 és 25-54 éves korú népesség csoportjában csökkent a foglalkoztatottak száma, míg az

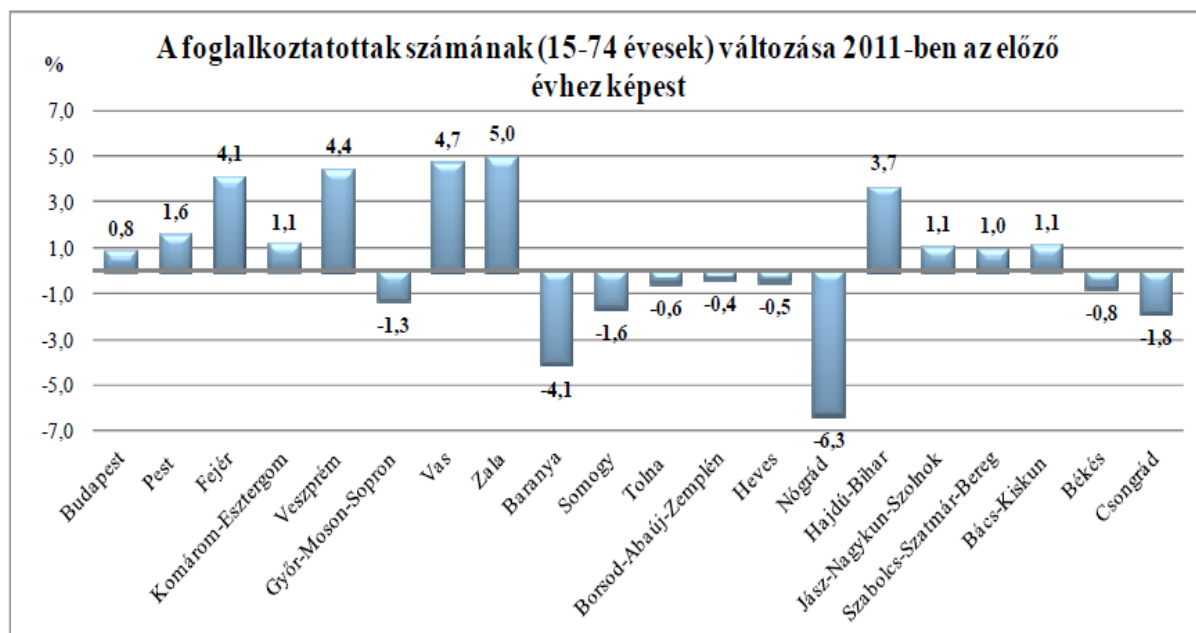
idősebbek (55-64) körében emelkedett, ez utóbbi a rokkanttá nyilvánítás szigorításával és az öregségi nyugdíjkorhatárok fokozatos emelésével áll összefüggésben.

A foglalkoztatottak számának változása megyénként eltérően alakult, de nagyobb részben emelkedett a számuk. A növekedésben leginkább érintett megyék: Pest, Fejér, Hajdú-Bihar és Veszprém (4. ábra).

A foglalkoztatottak létszámbővülése elsősorban a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőket érintette. Az egyetemet végzetteké 6,6%-kal, a főiskolát végzetteké 6,2%-kal emelkedett, de a szakképesítés nélküli érettségizettek száma is nőtt 2,5%-kal. Ez arra utal, hogy felsőfokú végzettséggel könnyebb az elhelyezkedés a munkaerő-piacon, valamint szerepe lehet annak is, hogy a felsőfokú végzettségűek kiszolgáltatott helyzetükben alacsonyabb végzettségűek által is betölthető állásokban helyezkednek el.

A 25 év alatti fiatalok foglalkoztatási rátája 18-33% között mozog 2000 óta, ami szembeötlően alacsony arány a 25-54 éves népesség 70% feletti foglalkoztatási rátájával szemben. Oka ennek, hogy a 15-24 éves népesség több mint 60%-a még tanulmányokat folytat. Hazánkban a gazdasági és társadalmi átalakulások következtében folyamatosan csökkent a fiatalok munkaerő-piaci részvétele. Ennek okai az oktatásban való tömeges részvétel, a képzésben töltött idő meghosszabbodása.

Hazánkban a fiatalok alacsony munkapiaci aktivitását az is erősíti, hogy nem igazán elterjed a tanulás melletti munkavégzés. A globális válság tovább rontotta a fiatalok elhelyezkedési esélyeit. A cégek döntése, miszerint létszámstopot, felvétel elhalasztást alkalmaznak, a 24 év alatti korosztályt érintette nagyobb arányban. Az elbocsátásokban is nagyobb hányadban vettek részt, mivel nagyobb arányban dolgoztak nem stabil munkakörökben, melyeket könnyebben lehetett felszámolni. Az előbbiekből következett, hogy az elmúlt években a munkanélküliségi ráta jelentősen emelkedett hazánkban, amely európai összevetésben is kiemelkedőnek számít (NFSZ, 2012).

4. ábra: A foglalkoztatottak számának (15-74 évesek) változása 2011-ben az előző évhez képest
 Forrás: NFSZ (2012)

A munkaerő-piac számára nagy társadalmi kihívást jelent az úgynevezett Z generáció belépése, amely jelentősen átformálhatja a munkahelyeket. Tari Annamária a korosztályt a jelenlegi 12-25 évesekre érti (Tari, 2010). Ezt a generációt gyakran hívják „kapcsolgatóknak” („zappers” a Z elnevezés a szó kezdőbetűjéből ered), hiszen ők alkotják az első, technikailag legjobban képzett, technikailag és társadalmilag legönállóbb csoportot, akik már születésük óta együtt élnek a technikai vívmányokkal. Jellemző rájuk, hogy rendkívül függenek az elektronikai és információs eszközöktől, ez hangsúlyosan jelen van kommunikációs stílusukban is. Sokkal nyitottabbak a változatosságra, a párhuzamos munkavégzésre, találékonyak, gyakorlatiasak, de hozzászoktak ahhoz, hogy életük során több csatornát használnak egyszerre párhuzamosan, ezért figyelmük gyakran felszínes. Sajátos jellemzőikből fakad, hogy nehezen tűrik az utasításokat, túlzott magabiztosság jellemző rájuk. Hamar szeretnének sok pénzt keresni, magas pozícióba törni, és sikeresek lenni. Ennek következménye, hogy gyorsabban váltanak magánéletben és munkapozícióban egyaránt, ha jobb ajánlatot kapnak, kilépnek, nem jellemző rájuk az elköteleződés. (Tari, 2010)

2.6.A munkaidő közgazdasági értelmezése

Tímár János (1981) definíciója szerint a munkaidő a nap 24 órájából kiszakított lineáris idő, amely a munka teljesítményének mércéjévé, és a termékek értékének meghatározójává vált. A munkaidő szerepe kettős, mennyisége és eloszlása attól függ, hogy a fizetőképes kereslet kielégítéséhez mennyi és milyen tevékenység szükséges, másrészt méri az egyes emberek részvételét a gazdasági tevékenységekben.

Az ipari forradalom során a gépesítés elterjedésével a termelés, az évszakok rendjétől, az egyes dolgozók munkaidejétől is függetlenedett. Míg előtte a nap, a víz a szél energiája határozta meg a munka időszakát és időtartamát, az ipari forradalom vívmányai függetlenítették a munkaidőt a természeti erőforrásoktól. Az üzemidő elvált a munkaidőtől, amellyel megkezdődött a normál munkaidő és a többműszakos munkaidő-rendszerek kialakulása. Magyarországon a XIX. század második felében kezdődött meg a mértéktelenül hosszú munkaidő csökkentése.

A természetben történő foglalkozásokban a munkaidő nem vált el a szabadidőtől, a mezőgazdasági munka a gépesítés terjedése után is lassú és körülményes maradt. Az ipari jellegű munkáknál, munkafolyamatokhoz nem tartozó tevékenységek kiiktatásával érték el a munkaidő csökkentést. Kutatók megfigyelték, hogy a XVIII-XIX. századi gyáripárban egy 12 órás munkanapban a tényleges termelési idő összesen 7-8 óra lehetett, a fennmaradó időt hosszú kávészünetekkel, gépek takarítgatásával, hiányzással töltötték el a dolgozók. Az új gyári munkarend és a hagyományos életmód viszonyát a munkakövetelmények pontos meghatározása-, normarendszer kialakítása- és a teljesítménybérezés bevezetése oldotta fel.

Az iparilag fejlett országokban az 50-es években kezdődött meg a heti és évi munkanapok számának csökkentése. A társadalmi-gazdasági fejlődés következtében csökkent az életmunkaidő hossza, amellyel arányosan csökkentették a 25 év alattiak és a 60-65 éven felüli korosztályok gazdasági aktivitását. A munkaidő csökkentésének folyamata a hetvenes években kialakult válság hatására szakadt meg. Habár logikusnak tűnt volna az az út, hogy a munkaidő csökkentésével növeljék a foglalkoztatottak számát, de a keresők számára ez azt jelentette volna, hogy a piac követelményei értelmében keresetük egy részéről, és munkaidejükről le kellett volna mondaniuk a munkanélküliek érdekében. A költségek alakulását, a gazdasági hatékonyság követelményeit nem lehetett összehangolni a munkaidő csökkentésének társadalmi igényével (Tímár,1991).

Gazdasági szempontok is befolyásolják a munkaidő beosztását, hiszen a nagy értékű, nagy teljesítményű és kopásnak kitett gépek racionális működtetése igényli a naptári munkanap minél nagyobb mértékű kihasználását. A dolgozók elvárásai és az érvényesítés lehetősége egyre nagyobb szerepet játszik a munkaidőrend kialakításában (Tímár, 1981).

A munkarend szerinti munkaidő mindig nagyobb, mint a ténylegesen ledolgozott munkaórák száma, a dolgozók egy része ugyanis betegség, vagy más ok miatt hiányzik a munkahelyéről. A foglalkoztatás típusait a munkaidő hossza, a munkaidő beosztása, a munkarend és a munkaidő időtartama együttesen jellemzi. A gazdaság flexibilitása a termelés és a szolgáltatások alkalmazkodását jelenti a változó kereslethez. Ennek a rugalmasságnak elengedhetetlen feltétele a rugalmas munkaerő-piaci működés, a megfelelően mobil munkaerő, valamint az, hogy a foglalkoztatottak munkaidő-teljesítménye és a gazdasághoz való alkalmazkodása megfelelően összehangolt legyen.

A munkaidő flexibilitását a munkások és alkalmazottak közötti erőviszony és a kapcsolatrendszerek alakítják ki. Hosszúsága szerint megkülönböztetünk teljes munkaidőt és úgy nevezett rövidített vagy részmunkaidőt. A 80-as évektől megfigyelhető tendencia, hogy a munkavállalók egy része, főleg a nők, a normálnál rövidebb munkaidőben kívánnak munkát vállalni.

A részmunkaidős foglalkoztatás gazdasági előnye, hogy a dolgozóknál kevesebb a késés és a hiányzás, jobb a munkaidő-kihasználás, nagyobb a munkafegyelem és a munkaintenzitás, továbbá kisebb a munkaerő-elvándorlás, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatottaknál.

Az üzemidő és a munkaidő eltéréseire kínálnak rugalmas megoldást a többműszakos munkarendek.

A munkaviszony időtartama szintén nagyon meghatározó a foglalkoztatás tipizálása kapcsán. A dolgozók nagy részénél állandó, de bizonyos munkakörökben lehet „szezonális”, „időszakos” vagy „alkalmi”.

A váratlan munkaidő-szükséglet kielégítésére különleges foglalkoztatási formák alakultak ki, a szezonális, alkalmi vagy időszakos munkákra meghatározott idejű szerződéseket alkalmaznak, a munkaerő-szükséglet kielégítésére pedig létrejött a munkaerő-kölcsönzés intézménye (Tímár, 1991).

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

Pályamunkám kutatási részében a felsőoktatásban tanuló, valamint a dolgozó 19-26 év közötti fiatalok egyéni időfelhasználásának vizsgálatához nyitott rendszerű időmérleget használtam Falussy (2002) nyomán, melynek lényege, hogy soronként tartalmazza az egyes tevékenységekre fordított időt.

A napló terjedelmét a két csoportnak megfelelően alakítottam át, próbakérdezés után, de összességében mindkét csoportnak azonos tevékenységek kapcsán kellett nyilatkoznia. A megfigyelési egység egy embernap volt, azaz egy ember átlagos hétköznapi időfelhasználása. A tevékenységek három nagy csoportba rendeződnek: társadalmilag kötött idő, fiziológiailag kötött idő, szabadidő.

Az időmérleg kitöltése önkéntes alapon történt, összesen 200 fő (100 fő dolgozó, 100 fő hallgató) vállalkozott rá. A kérdőívet (1. sz. és 2. sz. *melléklet*) személyes interakciók során töltötték ki a válaszadók. A kutatás az ország egész területére kiterjedt, mindazonáltal a mintavétel nem tekinthető reprezentatívnak.

A kutatás a következő hipotéziseken alapult:

1. A felsőoktatásban tanuló fiatalok és a dolgozó fiatalok időmérleg struktúrája szerkezetében különbözik.
2. Míg a fiziológiailag kötött idő közel azonos a vizsgált csoportoknál, jelentős különbségek találhatók a társadalmilag kötött idő és a szabadidő mennyiségében. Feltételezésünk szerint a szabadidő mennyisége a felsőoktatásban tanulók esetében több mint a dolgozó fiataloknál.
3. Úgy véljük, a szabadidő eltöltésének vizsgálatakor az aktív szabadidő aránya a felsőoktatásban tanulóknál lesz nagyobb, míg a passzív szabadidőé a dolgozó fiataloknál.

Bár a vizsgálat az összehasonlításra alapul, az egyes tevékenységeket önmagában is elemeztem, nem, életkor, iskolai végzettség és lakóhely tekintetében. Fő vizsgálati szempontom az egyes tevékenységekre fordított átlagos idő volt, amely órákban került meghatározásra. Vizsgálatom szemléltetésére a továbbiakban grafikonokat, ábrákat és táblázatokat alkalmazok, melyek segítik a kapott adatok értelmezését.

4. EREDMÉNYEK

Felsőoktatásban részt vevő hallgatók és diplomásként dolgozó fiatalok egyenlő arányban, összesen 200-an töltötték ki a kérdőívet. A lekérdezés személyes felvétellel zajlott. A kérdőív-minta az 1-es és 2-es számú mellékletben található.

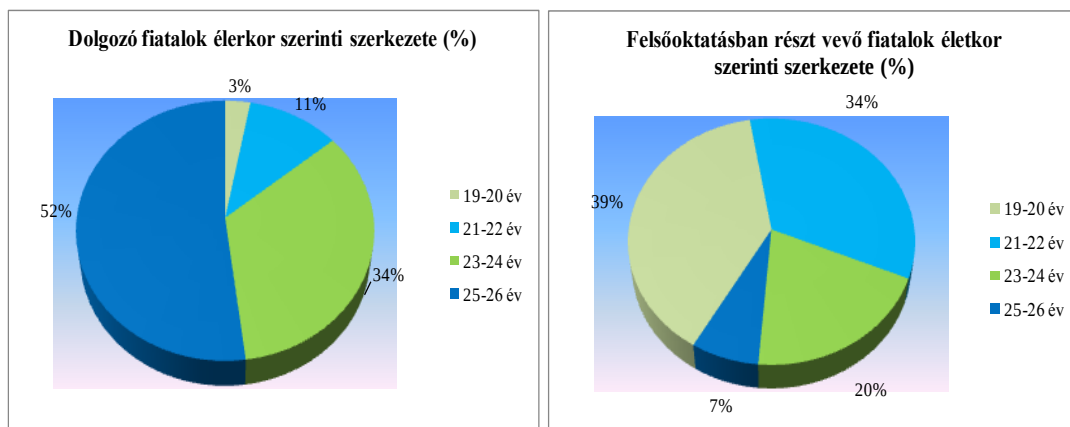
4.1. Demográfiai adatok

Életkor és nem szerinti szerkezet

Összesen 140 (70%) nő és 60 (30%) férfi töltötte ki a kérdőívet, tehát a nők felülreprezentáltak (1. táblázat). Kor szerinti megoszlásuk alapján a dolgozó fiatalok közül a legtöbb 25-26 év közöttiek (52%), a felsőoktatásban részt vevő fiataloknál a 19-20 évesek képviseltetik magukat a legnagyobb arányban 39%-kal (5. ábra). A teljes mintát tekintve a 25-26 éves korosztály teszi ki a minta 29,5%-át, a 23-24 év közöttiek pedig a 25%-át.

1. táblázat: A vizsgált minta életkor és nem szerinti szerkezete (fő)

Dolgozó fiatalok életkor és nem szerinti szerkezete (fő)				Felsőoktatásban részt vevő fiatalok életkor és nem szerinti szerkezete (fő)		
Összesen	Nő	Férfi	Korosztály	Nő	Férfi	Összesen
3	2	1	19-20 év	19	20	39
11	9	2	21-22 év	23	11	34
34	29	5	23-24 év	16	4	20
52	36	16	25-26 év	6	1	7
100	76	24	-	64	36	100

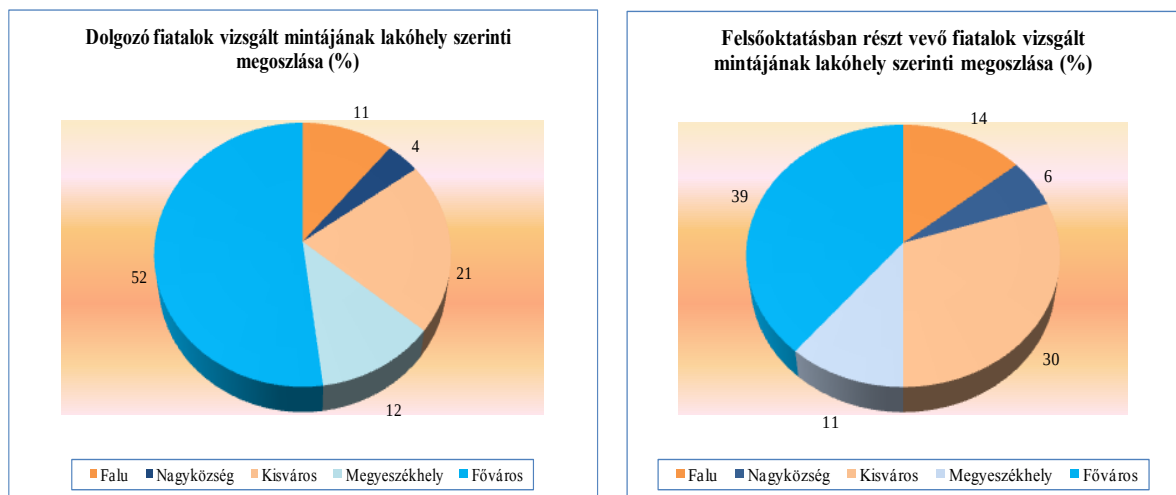
5 ábra: A dolgozó és felsőoktatásban részt vevő fiatalok életkor szerinti szerkezete

Fontos megjegyezni, hogy a kérdőívek felvétele levelezős hallgatók segítségével is zajlott, akik inkább a 25-26 éves korosztályban találhatók, innen ered a dolgozó fiatalok nagy aránya ebben a korcsoportban.

Lakóhely szerinti megoszlás

A 6. ábrán látható a vizsgált minták lakóhely szerinti megoszlása. **A legtöbb válaszadó a fővárosban él, ez a csoport a teljes minta 45,5%-át teszi ki (91 fő).**

A dolgozó fiatalok 52%-a él a fővárosban (13 férfi és 39 nő). A felsőoktatásban részt vevő fiatalok 39%-a él a fővárosban (26 nő és 13 férfi). Kisvárosban a válaszadók 25,5%-a él, összesen 51 fő. A dolgozók 21%-a (15 nő és 6 férfi) lakik ezen a településtípuson. A hallgatók 30%-a kisvárosban lakik, 11 férfi és 19 nő. Falun 12,5% (25 fő) lakik a teljes mintából. A dolgozók 11%-a (8 nő és 3 férfi), a hallgatóknak pedig 14%-a (7 nő és 7 férfi). A teljes mintát tekintve megyeszékhelyen 11,5% (23 fő) él. A dolgozó fiatalok 12%-a (10 nő és 2 férfi), a felsőoktatásban részt vevőknek pedig 11%-a (9 nő és 2 férfi). **Nagyközségben a teljes minta legkisebb része 5% él,** a dolgozók 4%-a (összesen 4 nő) lakik ilyen településeken, a hallgatóknak pedig 6%-a (3 férfi és 3 nő).

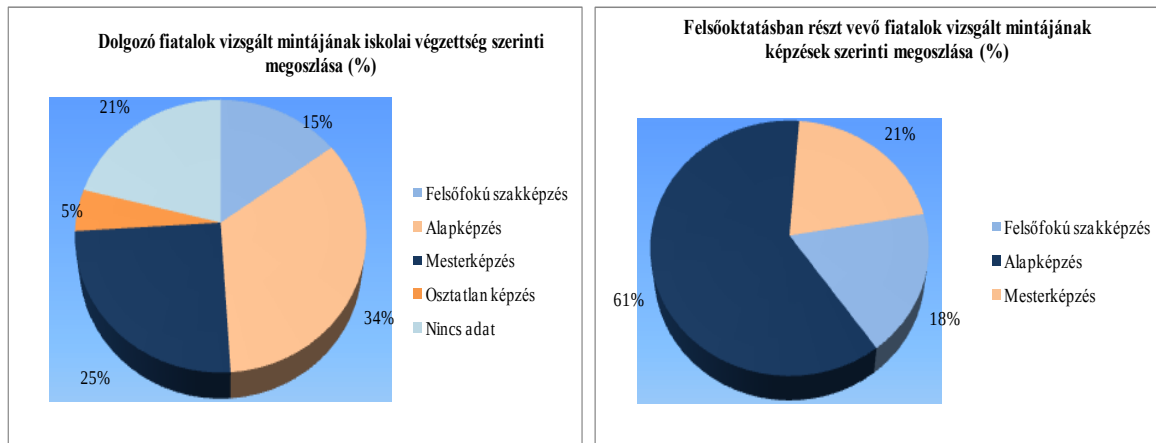
6. ábra: A dolgozó és felsőoktatásban részt vevő fiatalok vizsgált mintájának lakóhely szerinti megoszlása

Iskolai végzettség szerinti megoszlás

Kutatásomhoz igyekeztem diplomás dolgozó fiatalokat gyűjteni, ezzel próbáltam még inkább hasonlóvá tenni a két csoportot. Ebből adódik, hogy legmagasabb iskolai végzettség tekintetében a dolgozók csak felsőfokú oktatási intézményeket jelölhettek be.

A kitöltők 21%-a nem jelölte meg, milyen intézményben szerezte meg végzettségét. **A kitöltők legnagyobb aránya 34%-ban rendelkezik alapképzéssel** közülük 27 nő, 7 pedig férfi. 25%-uk szerzett mesterképzésen oklevelet (18 nő és 7 férfi). 15%-uk felsőfokú szakképzésben vett részt (10 nő és 5 férfi). A dolgozó fiatalok mintájának 5%-a osztatlan képzés keretében szerezte meg diplomáját, mindannyian nők (7. ábra).

A tanulóikat folytató fiataloknál azt vizsgáltam, jelenleg milyen képzési formában vesznek részt. **A kitöltők 61%-a alapképzésben vesz részt** (34 nő és 27 férfi). Mesterképzésben összesen 21% vesz részt (16 nő és 5 férfi). Felsőfokú szakképzésben a hallgatók mintájának 18%-a tanul (14 nő és 4 férfi). Egyetlen felsőoktatásban részt vevő hallgató sem jelölte meg, hogy osztatlan képzésben folytatna tanulmányokat (7. ábra).

7. ábra: A dolgozó és felsőoktatásban részt vevő fiatalok iskolai végzettség / jelenlegi tanulmányok alapján történő felosztása (%)

A 2. táblázatból jól látható, hogy a hallgatók legnagyobb része a fővárosban él, és alapképzésen tanul (24 fő), tehát a hallgatói minta 24%-a. Másik legnagyobb arányú csoportot a kisvárosban élő, alapképzésen részt vevők alkotják, 21 fővel a minta 21%-át teszik ki. Korcsoport szerint a minta 53%-a olyan 19-22 éves fiatalokból áll, akik alapképzésen vesznek részt számuk 53 fő (28 nő és 25 férfi).

A dolgozó fiatalok 20%-a végzett alapképzésen, és él a fővárosban. Korosztály szempontjából a mesterképzésben diplomázó 25-26 évesek képviselik magukat a legnagyobb arányban 15%-kal (11 nő és 4 férfi).

2. táblázat: A vizsgált minta életkor, lakóhely és iskolai végzettség szerinti szerkezete (fő)

A dolgozó 19-26 év közötti fiatalok életkor, lakóhely, legmagasabb iskolai végzettség szerinti szerkezete (fő)												
Összesen	Felsőfokú szakképzés					Életkor	Alapképzés					Összesen
	Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu		Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu	
-	-	-	-	-	-	19-20 év	1	-	1	-	-	2
-	-	-	-	-	-	21-22 év	1	1	2	-	1	5
6	1	-	-	2	3	23-24 év	8	3	3	-	-	14
9	2	-	2	2	3	25-26 év	10	1	1	1	-	13
15	3	0	2	4	6		20	5	7	1	1	34
Összesen	Mesterképzés					Életkor	Osztatlan képzés					Összesen
	Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu		Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu	
1	-	-	1	-	-	19-20 év	-	-	-	-	-	0
3	-	-	2	-	1	21-22 év	-	-	-	-	-	0
6	3	-	2	-	1	23-24 év	2	-	-	-	-	2
15	6	2	3	-	4	25-26 év	2	-	-	1	-	3
25	9	2	8	0	6		4	0	0	1	0	5
A felsőoktatásban részt vevő fiatalok életkor, lakóhely, jelenlegi képzési terület szerinti szerkezete (fő)												
Összesen	Felsőfokú szakképzés					Életkor	Alapképzés					Összesen
	Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu		Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu	
8	1	2	3	-	2	19-20 év	11	3	10	4	3	31
6	1	3	1	-	1	21-22 év	11	-	8	-	3	22
2	2	-	-	-	-	23-24 év	1	1	3	-	1	6
2	-	-	1	-	1	25-26 év	1	-	-	1	-	2
18	4	5	5	0	4		24	4	21	5	7	61
Összesen	Mesterképzés					Életkor	Osztatlan képzés					Összesen
	Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu		Főváros	Megye-székhely	Kisváros	Nagyközség	Falu	
0	-	-	-	-	-	19-20 év	-	-	-	-	-	0
6	3	-	-	1	2	21-22 év	-	-	-	-	-	0
12	7	1	3		1	23-24 év	-	-	-	-	-	0
3	1	1	1	-	-	25-26 év	-	-	-	-	-	0
21	11	2	4	1	3		0	0	0	0	0	0

4.2 Kereső-termelő munka

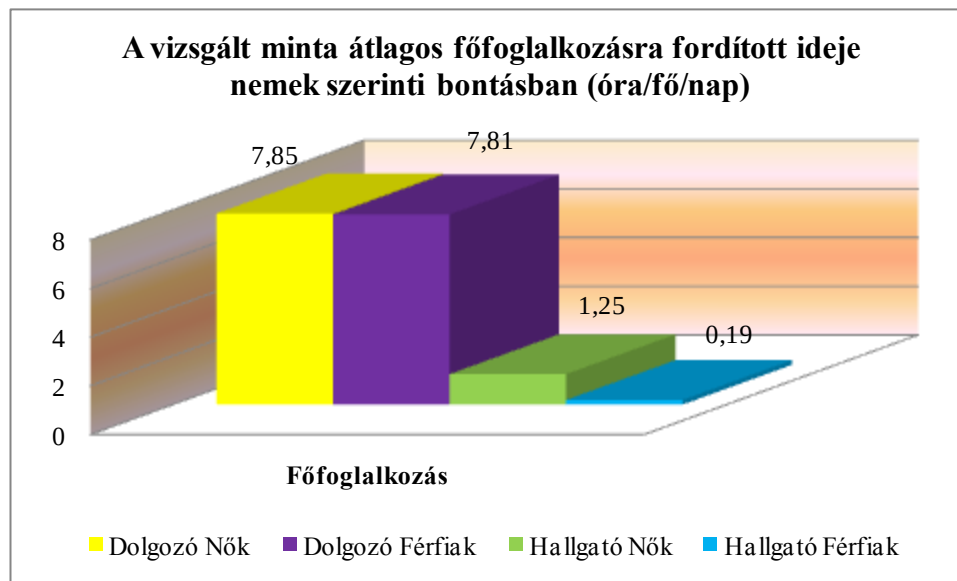
Főfoglalkozásra fordított idő

Ebben a kategóriában látható leginkább, milyen hatalmas a különbség a dolgozó és a felsőoktatásban részt vevő fiatalok között. A főfoglalkozás ideje egyértelműen a dolgozóknál jelenik meg nagyobb arányban. **A dolgozó fiatalok átlagos munkaideje 7,84 óra, a felsőoktatásban részt vevő fiataloké pedig 0,85 óra.**

A dolgozó fiatalok esetében valószínűleg azért nem a várt nyolc óra körüli főfoglalkozásra fordított időt láthatjuk, mert a minta 13%-a részmunkaidőben dolgozik. Közülük 9 fő végez 6 órás-, 1 fő 5 órás-, 3 fő pedig négy órás kereső tevékenységet. A dolgozó fiatalok 57%-a írta azt, hogy pontosan 8 órát tölt munkavégzéssel. 22% több mint 8 órát dolgozik főfoglalkozásként, közülük legnagyobb arányban (11 fő) 9 órát töltenek kereső tevékenységgel. A férfiak 7,81 órát töltenek kereső tevékenységgel a nők pedig 7,85-öt (8. ábra). Korosztályok szerinti bontásban a legtöbbet (7,91 órát) a 25-26 év közöttiek, a legkevesebbet (7,31 órát) a 19-20 év közöttiek fordítják erre a tevékenységre. Lakóhely szerinti megosztásban a falun élők „vezetnek” 8,09 órával, a legkevesebbet (7,56 órát) pedig a kisvárosban élők töltik munkával. Végzettség alapján az osztatlan képzésben diplomát szerzett személyek töltik a legtöbb időt kereső tevékenységgel, ez átlagosan 8,24 óra. A legkevesebb időt (7,56 órát) a felsőfokú szakképzéssel rendelkezők fordítják munkára.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok átlagosan 0,85 órát fordítanak főfoglalkozásra. Ez az eredmény érthető, hiszen körükben a tanulmányokra fordított idő, szinte teljes mértékben lefedi a munkára fordítható idejüket. A nők 1,25 órát, a férfiak pedig átlagosan 0,19 órát fordítanak kereső tevékenységre (8. ábra). A kitöltő fiatalok 18%-a dolgozik, 16 nő (88,8%) és két férfi. 61%-uk kevesebb, mint négy órában dolgozik. A kereső tevékenységet végzők 94,4%-a a 20-24 éves korosztályból kerül ki. A főfoglalkozással rendelkezők 27%-a (5 fő) 4 órás munkát végez. Életkor alapján a 23-24 éves korosztály végez munkát a legnagyobb arányban (1,52 órát), legkevesebbet pedig a 19-20 éves korosztály (0,41 órát). Lakóhely alapján a legtöbbet a megyeszékhelyen élők fordítják ilyen tevékenységre (1,95 óra), a legkevesebbet pedig a nagyközségben élők, akik egyáltalán nem dolgoznak. Oktatásban való részvételük alapján a felsőfokú szakképzést folytatók 1,66 órát dolgoznak átlagosan, amely a legnagyobb arány. Az

alapképzésen részt vevők pedig 0,51 órás eredménnyel, a legkevesebb időt fordították erre a tevékenységre.

8. ábra: A vizsgált minta átlagos főfoglalkozásra fordított ideje nemek szerinti bontásban

Jövedelemkiegészítésre fordított idő

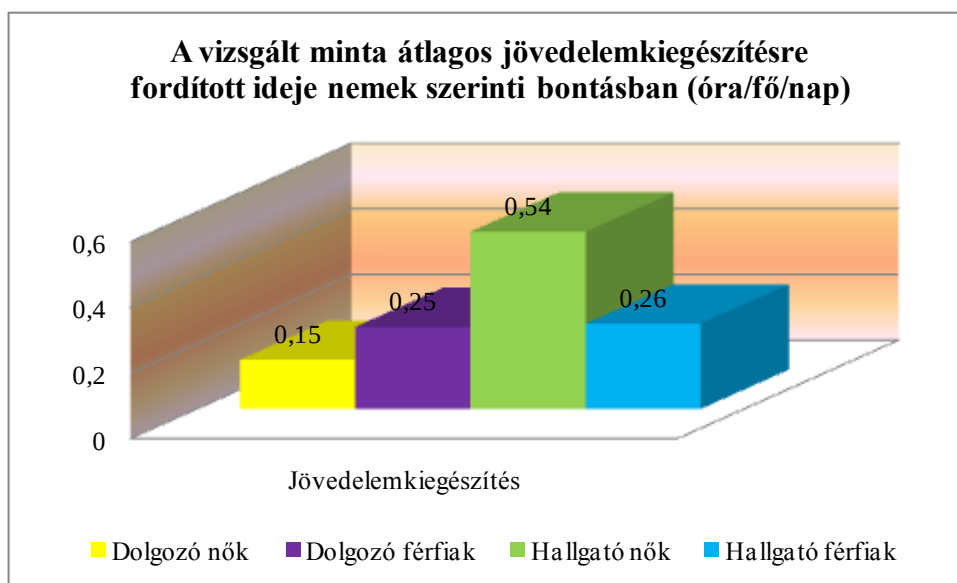
A dolgozó fiatalok átlagosan 0,17 órát a felsőoktatásban részt vevő hallgatók pedig átlagosan 0,44 órát töltenek jövedelemkiegészítő tevékenységgel.

A dolgozó fiatalok esetében a nők 0,15 órát, a férfiak pedig többet (0,25 órát) töltenek jövedelemkiegészítéssel (9. ábra). A korcsoport szerinti bontás alapján a legtöbb időt (0,25 órát) a 25-26 évesek-, a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek fordítják erre a tevékenységre, ez utóbbi csoportban a válaszadók mindegyike 0 órát írt. Lakóhely szerinti felbontásban a legtöbb időt a fővárosban élők (0,21 óra), a legkevesebbet pedig a falun élők (0,09 óra) fordítják arra, hogy jövedelmüket növeljék. Iskolai végzettség tekintetében a legtöbb időt (0,26 órát) a mesterképzésben diplomát szerző személyek töltenek ezzel a tevékenységgel, legkevesebbet pedig az osztatlan képzésben részesültek, akik 0 órát jelöltek meg ennél a tevékenységtípusnál. A vizsgált minta 11%-a végez jövedelemkiegészítő tevékenységet, számuk összesen 11 fő.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők átlagosan 0,54 órában-, a férfiak pedig 0,26 órában végeznek jövedelemkiegészítő munkát (9. ábra). A mintából 18 fő, tehát 18% jelölte meg, hogy végez ilyen tevékenységet, átlaguk ebben az esetben 2,78

óra naponta. Korosztályok tekintetében a legtöbb jövedelem-kiegészítést a 23-24 évesek végzik (átlagosan 0,85 óra), a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,11 óra).

Lakóhely alapján a nagyközségben élők átlagosan (napi 1 óra) a legtöbbet, a falvakban élők (0,35 órával) pedig a legkevesebb időt fordítják erre a tevékenységre. Jelenlegi képzésben való részvételük szerint a felsőfokú szakképzésben tanulóikat folytatók töltik a legtöbb időt jövedelem-kiegészítéssel (átlagosan 0,55 óra). A legkevesebb időt a mesterképzésen részt vevők fordítják erre a tevékenységre, átlagosan 0,38 órát. A jövedelemkiegészítést végzők 43,6%-a 22-23 év közötti (7 fő).

9. ábra: A vizsgált minta átlagos jövedelem-kiegészítésre fordított ideje nemek szerinti bontásban

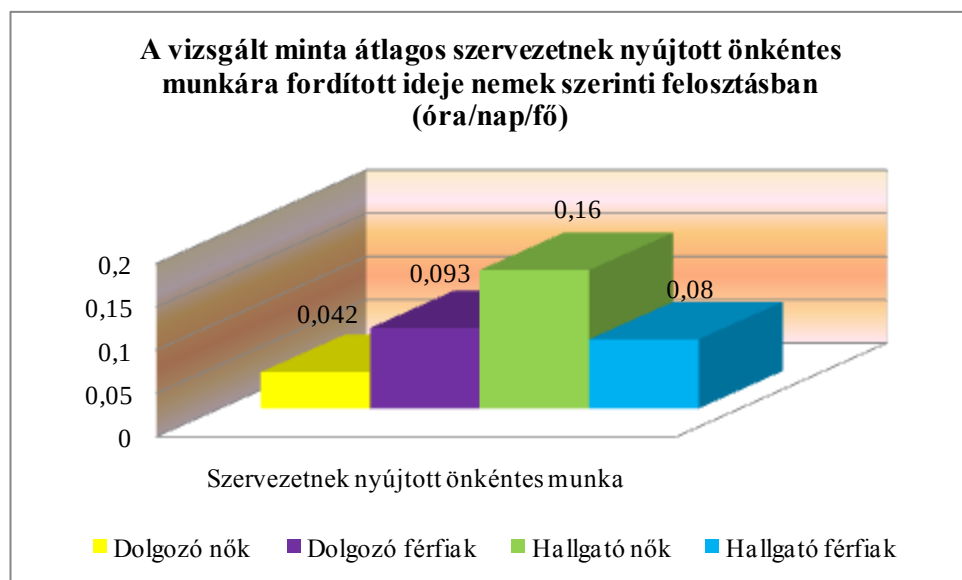
Szervezetnek nyújtott önkéntes munka

A teljes minta szervezetnek nyújtott önkéntes munkára fordított idejének átlaga 0,09 óra naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,05 órát, míg a felsőoktatásban részt vevő fiatalok átlagosan 0,13 órát töltenek szervezetnek nyújtott önkéntes tevékenységgel.**

A dolgozó fiatalok esetében a nők átlagosan 0,042 órát-, a férfiak pedig 0,093 órát töltenek önkéntes munkával (10. ábra). Korosztályt tekintve, a legtöbb önkéntes munkát a 25-26 évesek végzik (0,072 óra), a legkevesebbet pedig a 19-22 évesek, akik a vizsgálat alapján egyáltalán nem önkénteskednek. Lakóhelyi megoszlás alapján a legtöbb önkéntes tevékenységet a falun élők végzik (0,09 órát töltenek ezzel), a legkevesebbet pedig a nagyközségen és a megyeszékhelyen élők, akik 0 órát fordítanak szervezetnek nyújtott

önkéntes munkára. Végzettségük tekintetében a legtöbb időt (0,18 órát) a mesterképzésen végzettek fordítják erre, a legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzést teljesítők, akik egyáltalán nem dolgoznak önkéntesen. Az átlagoknál nagyon fontos megjegyezni, hogy a vizsgált dolgozó fiatalok közül 8 fő (tehát 8%), 3 férfi és 5 nő jelölte be, hogy végez önkéntes tevékenységet. Az önkéntesen dolgozók 60%-a fővárosban él.

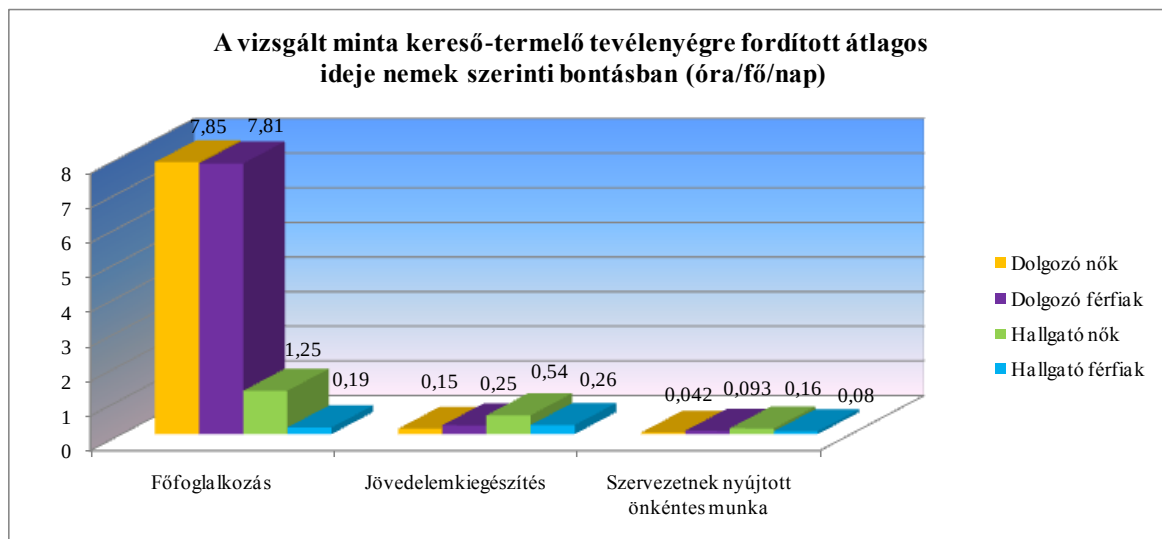
A felsőoktatásban részt vevő fiatalok vizsgálata során kiderült, hogy a nők átlagosan 0,16 órát, a férfiak pedig 0,08 órát töltenek önkéntes munkával naponta (10. ábra). Korcsoportok alapján a legtöbb ilyen tevékenységet a 19-20 évesek végzik (átlagosan 0,23 órát), a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,02 órát). Lakóhely alapján a nagyközségben élők átlagosan 1,16 órát fordítanak önkéntes munkára. Fontos itt megjegyezni, hogy a megkérdezett nagyközségen élők közül négyen 0 órát, egy fő 1 órát, egy pedig 6 órát írt be, amely torzíthatja ezt az eredményt. Lakóhely szerint a legkevesebb önkéntes munkát a falvakban élők végzik, akik nyilatkozatuk alapján nem végeznek ilyen tevékenységet, holott a dolgozó fiataloknál éppen a falusiaknál volt az eredmény a legmagasabb (0,09 óra). Jelenlegi képzésük alapján történő besorolásban az alapképzésen tanulók 0,18 órával a legtöbb önkéntes munkát végzik, a felsőfokú szakképzésben tanulók pedig 0 órával a legkevesebbet. A felsőoktatásban tanulóknak összesen 6%-a, azaz 6 fő végez önkéntes munkát, 60%-uk (4 fő) vesz részt alapképzésen.

10. ábra: A vizsgált minta átlagos szervezetnek nyújtott önkéntes munkára fordított ideje nemek szerinti felosztásban

Amint a 11. ábrán is látható a kereső-termelő munka három fő csoportból áll, melyek a főfoglalkozás, a jövedelem-kiegészítő tevékenység és a szervezetnek nyújtott önkéntes

munka. A vizsgálat alapján láthatóvá vált, hogy a minta alapján a felsőoktatásban részt vevőknek összesen 18%-a (18 fő) rendelkezik főfoglalkozással, míg ez az arány a dolgozó fiatalok esetében 100%. Mindkét csoportban a nők fordítanak több időt kereső foglalkozásra, 7,85 óra a dolgozóknál, valamint 1,25 óra a hallgatóknál. Jövedelemkiegészítésre a teljes minta 12,5%-a, összesen 25 fő fordít időt (7 férfi és 18 nő), a tevékenységen belül a legtöbb időt (0,54 órát) a felsőoktatásban részt vevő nők töltöttek jövedelem-kiegészítéssel. Szervezetnek nyújtott önkéntes tevékenységben a teljes minta 7%-a, összesen 14 fő vesz részt (9 nő és 5 férfi).

11. ábra: A vizsgált minta kereső-termelő tevékenységre fordított átlagos ideje nemek szerinti bontásban

4.3. Munkák a háztartásban

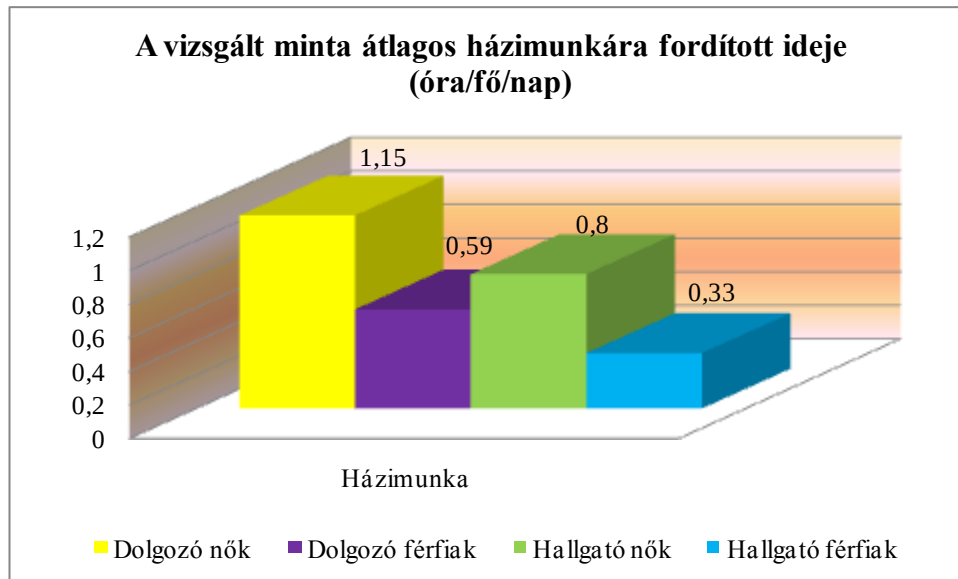
Házimunka

A teljes minta átlagosan 0,82 órát tölt házimunkával. **A dolgozó fiatalok átlagosan 1,01 órát töltöttek házimunkával, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 0,63 órát.**

A dolgozó fiatalok esetében a nők átlagosan 1,15 órát, a férfiak pedig 0,59 órát töltöttek ezzel a tevékenységgel (12. ábra). Korosztályok tekintetében a 21-22 évesek fordítanak a legtöbbet háztartási munkákra, átlagosan 1,06 órát, legkevesebbet pedig a 19-20 évesek, 0,76 órát. Lakóhely szerinti megoszlásban a nagyközségben élők fordítják a legtöbb időt ezen tevékenységre (átlagosan 2,25 órát), míg legkevesebbet (0,95 órát) a

falvakban és a fővárosban élők. Iskolai végzettségek alapján házimunkával az osztatlan képzésben részt vevők foglalkoznak a legtöbbet (1,28 órát), míg legkevesebbet az alapképzéssel rendelkezők (0,9 órát). A dolgozó fiatalok 92%-a végez házimunkát. A házimunkát végzők 30%-a (28 fő) több mint egy órát fordít erre a tevékenységre. A házimunkát végzők 34%-a (30 fő) egy órát tölt ezzel a munkával. Lakóhely alapján a nagyközségekben élők 100%-a végez házimunkát. A fővárosban élők 7,7%-a egyáltalán nem végez otthoni munkát.

A felsőoktatásban részt vevők közül a nők átlagosan 0,8-, a férfiak 0,33 órát fordítanak házimunkára (12. ábra). Korosztályok alapján a legtöbb időt (1 óra) a 25-26 évesek, legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,49 óra) fordítják erre a tevékenységre. Lakóhely szerint a nagyközségekben (0,79 óra) és a falvakban (0,78 óra) élők fordítják a legtöbb időt házimunkára, a legkevesebbet pedig a kisvárosokban élők (0,55 óra). Jelenlegi képzésük szerint a felsőfokú szakképzésen részt vevők töltik házimunkával a legtöbb időt (átlagosan 0,9 órát), a legkevesebbet (0,53 órát) az alapképzéses hallgatók fordítják erre a tevékenységre. A hallgatók 81%-a végez házimunkát, 68% volt a férfiak aránya azok között, akik 0 órát írtak ehhez a tevékenységhez. A nagyközségben élők 100%-a (6 fő) nyilatkozott úgy, hogy végez otthoni munkát.

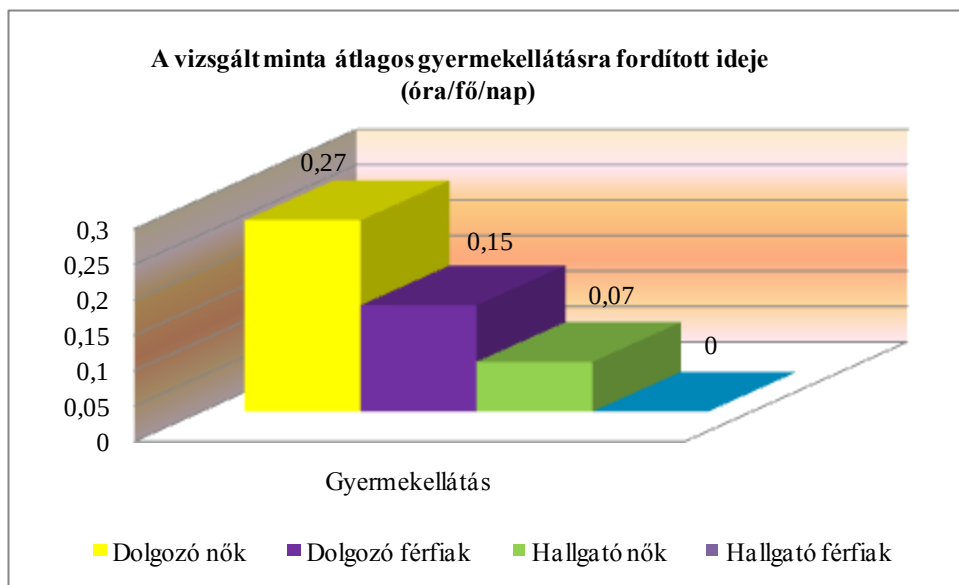

12. ábra: A vizsgált minta átlagos házimunkára fordított ideje nemek szerinti bontásban

Gyermekekellátás

A teljes mintát tekintve a válaszadók átlagosan 0,14 órát töltenek gyermekellátással. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,24 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,04 órát töltenek gyermekellátással.**

A teljes minta 9%-a (18 fő) fordít időt gyermekekről való gondolkodásra. A felsőoktatásban részt vevő fiataloknál ez az arány mindössze 1%, ugyanis egyetlen személy gondoskodik gyermekről, mégpedig naponta 4,5 órában. A dolgozó fiatalok 17%-a (17 fő) fordít időt erre a tevékenységre, átlagosan 1,45 órában naponta. A gyermekellátók 72%-a nő (13 fő), tehát ez továbbra is inkább női feladat (13. ábra). Ebben az arányban nincs benne a közös filmnézés, házimunka stb. hiszen ezek egy másik tevékenységcsoportban kerülnek kiértékelésre. A gyermekvállalás kitolódásával, a válaszadók életkorával, felsőoktatásban való részvételével magyarázhatjuk, hogy a teljes mintában ilyen kis arányban mutatkozott meg a gyermekekről való gondoskodás.

13. ábra: A vizsgált minta átlagos gyermekellátásra fordított ideje nemek szerinti felosztásban

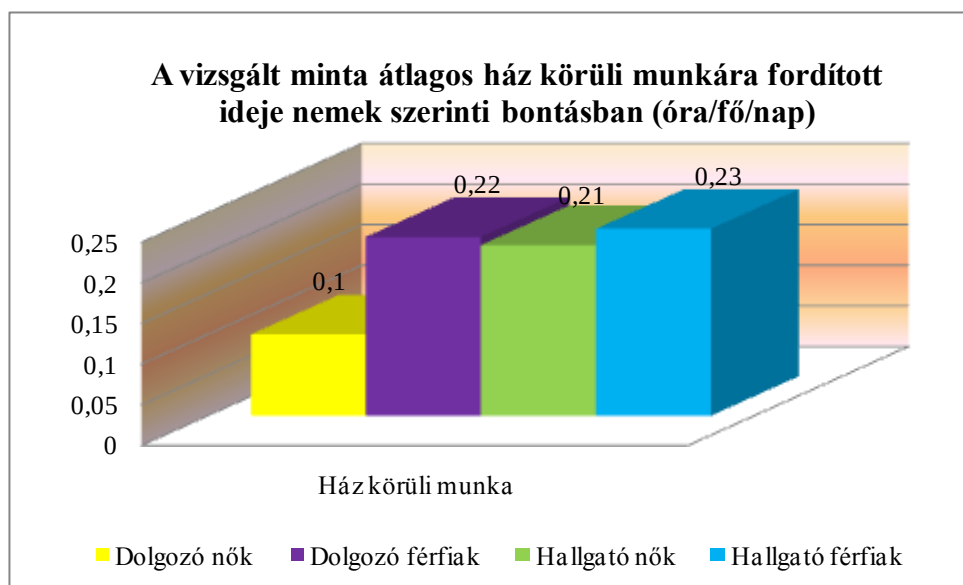
Ház körüli munka

A teljes minta alanyait nézve átlagosan 0,17 órát töltenek ház körüli munkákkal. A teljes minta 28,2%-a (57 fő) végez ilyen tevékenységet. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,13 órát,**

a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 0,21 órát töltenek ház körüli munkákkal.

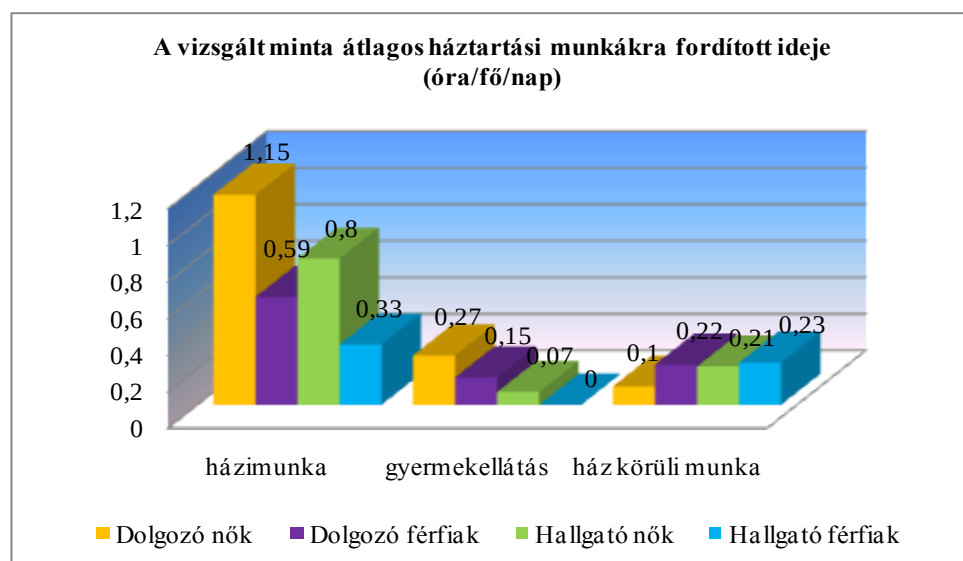
A dolgozó fiataloknál a férfiak majdnem kétszer annyi időt (0,22 órát) töltenek ház körüli munkákkal, mint a nők, akiknél ez az időtartam 0,1 óra naponta (14. ábra). Korosztályokat vizsgálva a 25-26 évesek átlagos időráfordítása a legnagyobb erre a tevékenységre (0,15 óra), a legkevesebb pedig a 19-20 éveseké, akik válaszaik alapján egyáltalán nem végeznek ilyen munkát. Lakóhely szerinti bontásban a falun élők ház körüli munkákra fordított ideje a legnagyobb a legkevesebb viszont a nagyközségekben (0 óra) és a fővárosban élőké (0,1 óra). Ez az eredmény nem meglepő, hiszen falvakban inkább kertes házakban élnek az emberek, amely jelentősen megnöveli a ház körüli munkák idejét. Legmagasabb iskolai végzettség szerint a mesterképzésen diplomát szerzett fiatalok „vezetnek” 0,24 órával, legkevesebb időt pedig egyaránt 0,1 órával, az alapképzésen-, felsőfokú szakképzésen és osztatlan képzésen végzettek töltik ezzel a munkatípussal. A dolgozók mintájának 24%-a (24 fő) végez ház körüli munkát (átlagosan 0,56 órában), 66%-uk nő (16 fő), 44%-uk pedig férfi (8 fő). Az eredményekből megállapítható, hogy több nő végez ház körüli munkát, mint férfi, de míg a férfiak átlagosan 0,68 órát töltenek ezzel a tevékenységgel, a nők jóval kevesebbet, csupán 0,5-öt.

A felsőoktatásban részt vevők átlagosan 0,21 órát töltenek ház körüli munkákkal, a nők átlagosan 0,21, a férfiak pedig 0,23 órát fordítanak a tevékenységre (14. ábra). Korosztályok szerint legtöbb időt a 25-26 évesek (0,46 óra), legkevesebbet pedig a 23-24 évesek (0,1 óra) töltik ezzel a tevékenységgel. Lakóhely alapján a nagyközségben élők fordítják a legtöbb időt a ház körüli munkákra (átlagosan 0,37 órát), legkevesebbet pedig a fővárosban élők (0,16 óra). Jelenlegi képzésük alapján az alapképzésben részt vevők fordítják a legtöbb időt ilyen tevékenységekre (0,25 órát), legkevesebb időt a mesterképzésen tanulók írtak be (0,11 órát). A felsőoktatásban részt vevő fiatalok 33%-a (33 fő) végez ilyen tevékenységet 51%-uk nő (17 fő), 49%-uk férfi (16 fő). A ház körüli munkát egyáltalán nem végzők 70%-a nő (47 fő). A két minta összehasonlításából megállapíthatjuk, hogy mindkét csoportban több ház körüli munkát végeznek a férfiak, ebbe a csoportba tartoznak a fünyírás, kerttel kapcsolatos tevékenységek stb. Érdekes eredmény volt, hogy képzés szempontjából a hallgatóknál a mesterképzésen részt vevők végzik ezt a tevékenységet a legkisebb arányban, addig a dolgozó fiataloknál a mesterképzésen diplomát szerzők jeleskednek leginkább ebben a munkatípusban. A várakozásoknak megfelelően mindkét csoportban a fővárosban élők végzik a legkevesebb ilyen jellegű tevékenységet.

14. ábra: A vizsgált minta átlagos ház körüli munkára fordított ideje nemek szerinti bontásban

Amint az a 15-ös ábrán látható a háztartási munkák három alcsoportból: házimunkából-, gyermekellátásból- és ház körüli munkákból tevődnek össze. Mivel a minta 9%-a (18 fő) jelölte meg, hogy fordít időt gyermekellátásra ez a tevékenységcsoport a legkevesebb időt teszi ki a vizsgált személyek átlagos napjában. A házimunkák esetében mindkét csoportban a nők töltenek több időt ezzel a tevékenységgel. A dolgozó nők 98%-a (75 fő) vesz részt otthoni munkában, a felsőoktatásban részt vevőknél ez az arány 90% (58 fő).

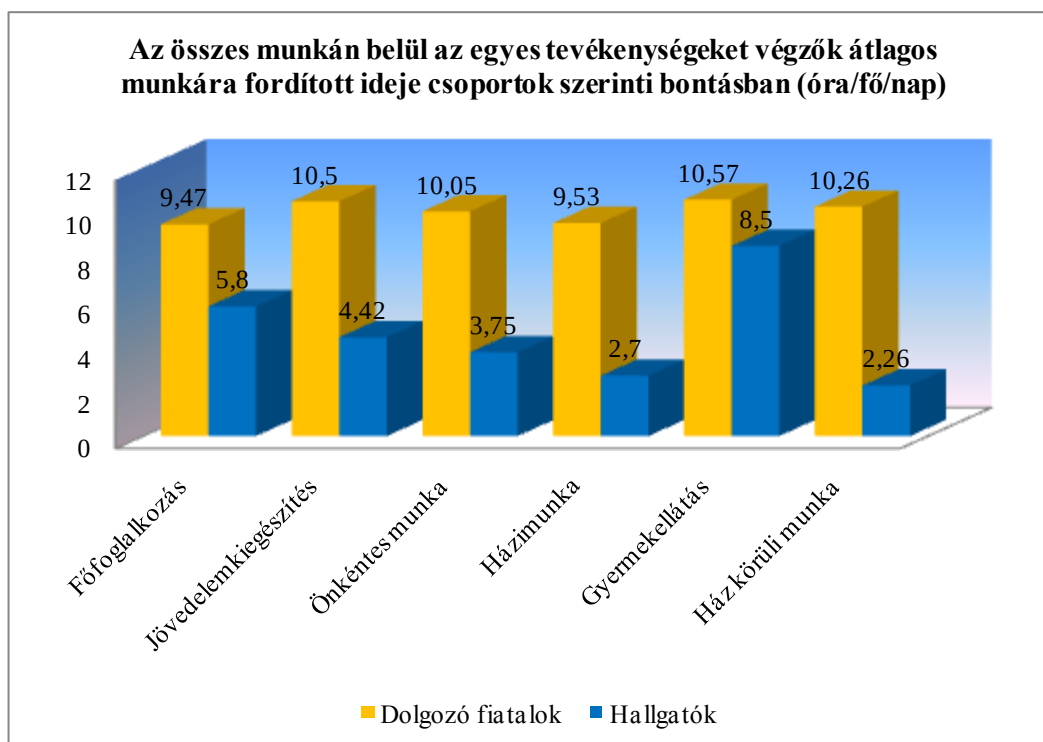
15. ábra: A vizsgált minta átlagos háztartási munkákra fordított ideje nemek szerinti bontásban

4.4. Összes munka

A kapott adatok alapján elmondható, a vizsgált csoportok átlagosan 5,91 órát töltenek munkával. Ez az adat azonban nem mutatja meg igazán a vizsgált csoportok közötti különbséget. ***A dolgozó fiatalok átlagosan 9,47 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 2,35 órát töltenek munkával naponta.***

Míg a dolgozó fiataloknál viszonylag szoros a nők (9,58 óra) és férfiak (9,13 óra) tevékenységre fordított időfelhasználása, a felsőoktatásban tanuló fiataloknál hatalmas a különbség, a nők ugyanis átlagosan 3,04 órát-, a férfiak pedig 1,11 órát töltenek átlagosan munkával (16. ábra). Korosztályokat tekintve mindkét csoportban a 25-26 év közöttiek fordítják a legtöbb időt munkára (dolgozók 9,81 óra; hallgatók 3,96 óra), a legkevesebbet pedig a 19-20 év közöttiek (dolgozók 8,1 óra; hallgatók 1,8 óra). Lakóhely alapján a dolgozó fiatalok esetében a nagyközségeken élők töltik a legtöbb időt munkával, átlagosan 10,77 órát, a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyeken élők (9,24 órát). A felsőoktatásban részt vevők csoportjában a legtöbb időt a megyeszékhelyeken töltik munkával (3,5 óra), a legkevesebbet pedig a kisvárosokban (2 óra). Tanulmányaik alapján a dolgozó fiataloknál az alapképzésen végzett fiatalok (9,61 órával) a legtöbb időt fordítják munkára, legkevesebbet pedig a mesterképzést végzettek (9,32 órát). A felsőfokú szakképzésen tanuló fiatalok töltik a legtöbb időt munkával, átlagosan 3,57 órát, legkevesebbet pedig az alapképzésen részt vevő hallgatók 1,91 órát.

A munkára fordított időt vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a nők mindkét csoportban több házimunkát végeznek, a ház körüli munkákban viszont a férfiak az aktívabbak. A nők mindkét csoportban több időt töltenek főfoglalkozással. A dolgozó férfiak jövedelemkiegészítő tevékenységekben meghaladják a nők értékeit, ám a hallgatók esetében ez fordított, ugyanis ebben a mintában a hallgató nők fordítanak több időt bevételeik növelésére.

16. ábra: Az összes munkán belül az egyes tevékenységeket végzők átlagos munkára fordított ideje csoportok szerinti bontásban

4.5. Tanulás iskolarendszerben

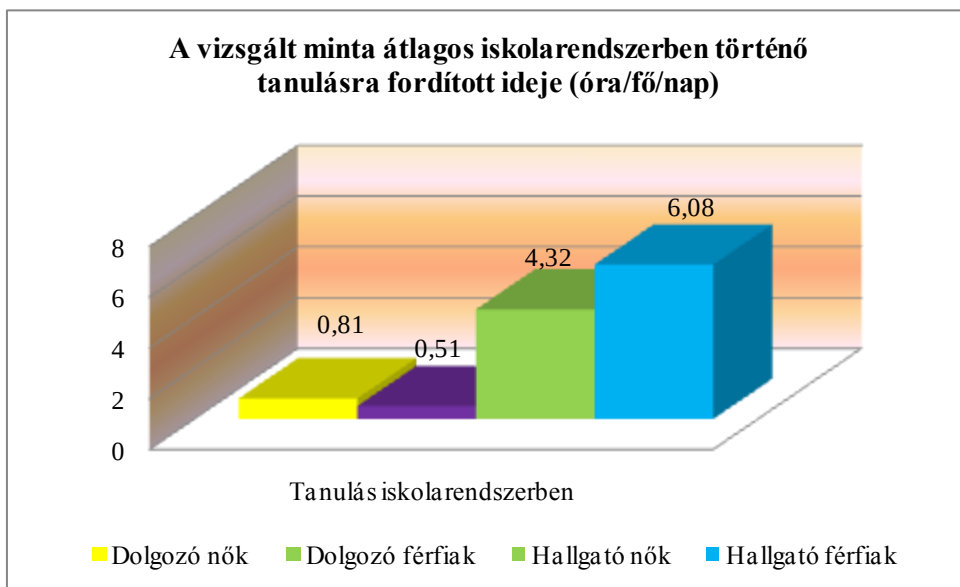
A teljes minta naponta 1,12 órát tölt iskolarendszerben való tanulással. ***Míg a dolgozó fiatalok átlagosan 0,74 órát, addig a felsőoktatásban tanuló fiatalok 4,95 órát töltenek iskolarendszerű tanulással.***

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők átlagosan 0,81 órát, a férfiak pedig 0,51 órát töltenek ezzel a tevékenységgel (17. ábra). Korosztály szerinti felosztásban a 19-20 évesek töltik a legtöbb időt (0,93 órát), a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,36 órát). Lakóhely szerinti csoportosításban a kisvárosban élők végzik a leghosszabb ideig ezt a tevékenységet (0,99 óra), a legrövidebb időt pedig a nagyközségekben élők fordítják tanulásra (0,25 óra). Végzettségük tekintetében a mesterképzésen diplomázott fiatalok töltik a leghosszabb időt iskolarendszerű tanulással, átlagosan 1,16 órát, a legrövidebbet pedig a válaszadóknak azon csoportja, akik nem jelölték meg milyen felsőoktatási formában szerezték meg végzettségüket, ők átlagosan 0,07 órát töltenek tanulással. A dolgozó fiatalok 49%-ának van valamilyen iskolai elfoglaltsága (49 fő). 34,6%-uk (17 fő) napi egy órát tölt iskolarendszerű tanulással. A fővárosban él az 55%-a (27 fő) azon

személyeknek, akik iskolarendszerű tanulásra fordítanak időt. A mintában 18-18 fővel (36,7%) vannak jelen az alapképzést és a mesterképzést végzett fiatalok.

A felsőoktatásban részt vevő hallgatók csoportjában a nők 4,32 órát, a férfiak pedig 6,08 órát fordítanak tanulásra iskolai keretek között (17. ábra). Korosztályok tekintetében a 19-20 év közöttiek tanulnak a legtöbbet (5,66 órát), legkevesebbet pedig a 25-26 évesek (átlagosan 3,35 órát). Lakhelyük alapján a fővárosban élők (átlagosan 5,21 órával) a legtöbbet tanulót képviselik-, a nagyközségekben élők pedig (4,7 órával) a legkevesebbet tanulót. Jelenlegi képzésük alapján a felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgatók fordítják a legkevesebb időt erre a tevékenységre (átlagosan 4,52 órát), a legtöbbet pedig az alapképzésen részt vevő hallgatók (5,18 óra). A felsőoktatásban tanulók 93%-a folytat iskolarendszerű tanulmányokat, 19%-uk (18 fő) hat órában végzi ezt a tevékenységet, 18%-uk (17 fő) pedig öt órában. 64%-a (60 fő) alapképzésre jár azoknak, akik fordítanak valamennyi időt iskolarendszerben való tanulásra.

Az iskolarendszerű tanulás kapcsán elmondható, hogy élesen elkülönül a vizsgálat két csoportja e tevékenység mentén. Míg főfoglalkozásra a dolgozó fiatalok, addig az iskolarendszerű tanulásra a felsőoktatásban tanuló fiatalok fordítanak több időt.

17. ábra: A vizsgált minta átlagos iskolarendszerben történő tanulásra fordított ideje

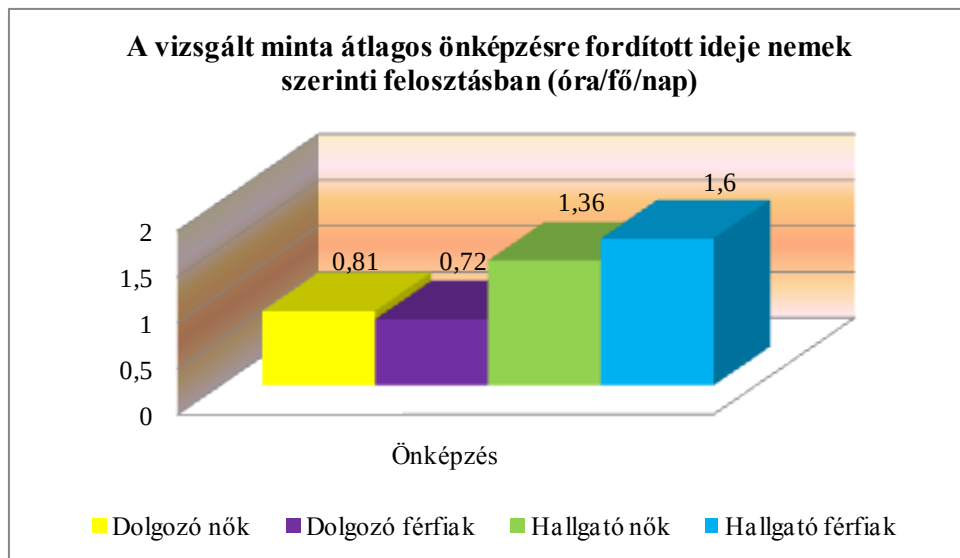
4.6. Önképzés

A megkérdezett személyek összesen 1,31 órát fordítanak önképzésre. ***A dolgozó fiatalok átlagosan 0,79 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 1,44 órát töltenek önképzéssel.***

A 18. ábrán látható, hogy a dolgozó fiataloknál a nők (0,81 óra) több időt fordítanak erre a tevékenységre, mint a férfiak (0,72 óra). Korcsoportok szerinti megoszlás alapján a legtöbb időt a 23-24 évesek (0,97 óra), a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek fordítják önkéntes tanulásra. Lakóhely alapján, a megyeszékhelyen élők töltenek a legtöbb időt önképzéssel (1 óra), a legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0,37 óra). Iskolai végzettségük tekintetében a mesterképzésen diplomát szerzők (1,19 órával) a legtöbbet, a legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésben végzett dolgozó fiatalok fordítják önképzésre (0,76 óra). A minta 66%-a végez önképzést valamilyen formában (66 fő), 77%-uk nő (51 fő). Az önképzők legnagyobb arányban, 57%-ban a fővárosban élnek (37 fő). 69,7%-uk több mint egy órát fordít átlagosan erre a tevékenységre (46 fő) naponta.

A 18. ábra alapján a felsőoktatásban részt vevő fiatalok esetében a férfiak önképzésre fordított ideje (1,6 óra) meghaladja a hölgyekét (1,36). Életkor szerint a 19-20 évesek és a 23-24 évesek szinte ugyanannyit (1,56 és 1,57 órát) töltenek önkéntes tanulással, a 21-22 évesek és a 25-26 évesek pedig szintén nagyon közeli adatokkal, 1,27 és 1,28 órát. Lakóhely tekintetében leginkább önképzők a megyeszékhelyen élők, ők átlagosan 2 órát fordítanak erre a tevékenységre, legkevesebbet pedig a fővárosban élők (1,26 óra). Jelenlegi képzésüket nézve a mesterképzésen részt vevő hallgatók tanulnak önkéntesen a legtöbbet (1,62 óra), legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésen részt vevők (1,35 óra). Az önképzők legnagyobb része (40%) ebben a csoportban is a fővárosban él.

Az önkéntes tanulás elemzéséből következik, hogy mindkét csoportban leginkább a megyeszékhelyen élőkre jellemző ez a tevékenység. A felsőoktatásban részt vevők jelentősen többet foglalkoznak otthoni tanulással, de a dolgozó fiatalok átlagos 0,79 órás időráfordítása is nagyon szép eredmény. A dolgozó fiatalok magas önképzési óraszámát okozhatta az is, hogy a kérdőív kitöltésében segítettek levelezős hallgatók is, akik talán ismeretségi körükből választva szintén levelező képzésben részt vevő személyekkel végeztek lekérdezést.

18. ábra: A vizsgált minta átlagos önképzésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

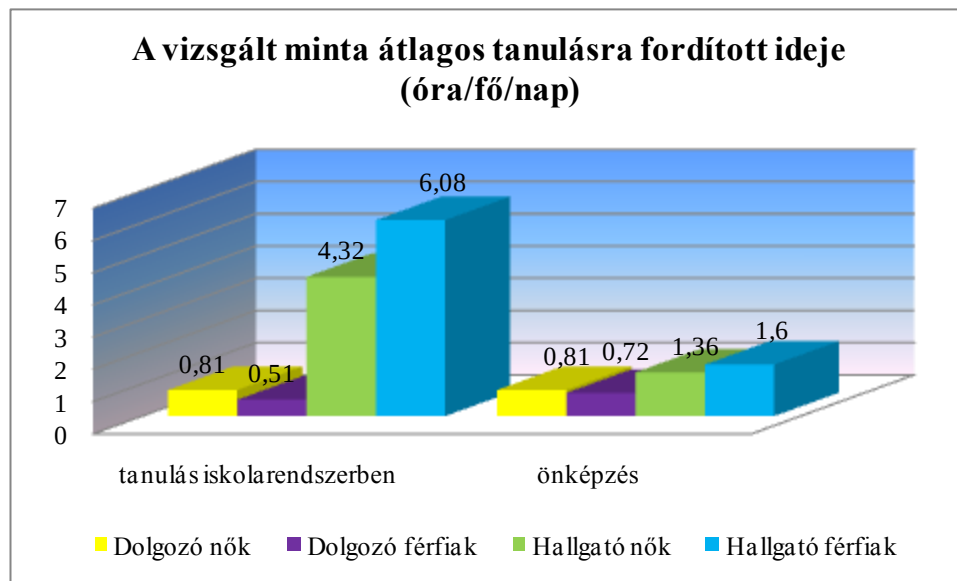
4.7. Összes tanulás

A tanuláson belül két alcsoportot különböztethetünk meg: az iskolarendszerű tanulást és az önkéntes tanulást. A vizsgált minta átlagosan 3,97 órát tölt tanulással naponta. Míg a munka relációjában a dolgozó fiatalok voltak, akik több időt fordítottak az egyes tevékenységekre, a tanulásból a felsőoktatásban részt vevő fiatalok veszik ki igazán a részüket. ***A tanulással kapcsolatos tevékenységekre a dolgozó fiatalok átlagosan 1,53 órát fordítanak, míg a felsőoktatásban részt vevők 6,4 órát,*** náluk ugyanis a tanulás, mint fő tevékenység jelenik meg.

A 19. ábrán megfigyelhető, míg a dolgozóknál a nők fordítanak több időt efféle elfoglaltságokra (1,61 óra) a felsőoktatásban részesülőknél a férfiak (7,47 óra). Korosztályok alapján a dolgozó fiataloknál a 25-26 évesek töltik a legtöbb időt tanulással (1,6 óra), ez a korcsoport a felsőoktatásban részt vevőknél a legalacsonyabb időráfordítást érte el (4,64 óra). A felsőoktatásban tanulóknál a 19-20 éves fiatalok töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (70,4 óra). Lakóhely tekintetében többet tanulnak a megyeszékhelyen élő fiatalok (1,66) és a fővárosban élő hallgatók (6,31 óra). Végzettség szerinti felosztásban a felsőfokú szakképzéssel rendelkezők fordítják a legtöbb időt tanulásra (2,03 óra), hallgatók közül az alapképzésen részt vevő fiatalok (6,59 óra).

Tanulással töltött időre a felsőoktatásban részt vevő hallgatók szinte háromszor annyi időt fordítanak, mint a dolgozó fiatalok. Ez az elvárt eredményt tükrözi. Meglepő

eredmény volt, hogy míg a dolgozók körében a nők a „tanulósabbak”, fiatal hallgatók között - nyilatkozataik alapján- a férfiak töltenek több időt tanulással.

19. ábra: A vizsgált minta átlagos tanulásra fordított ideje

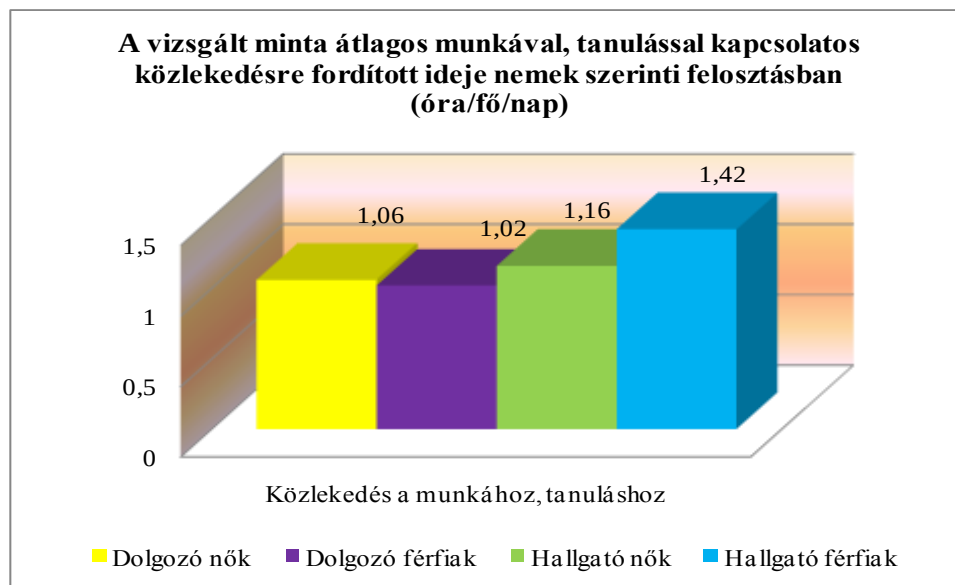
4.8. Közlekedés a munkához, tanuláshoz

A vizsgált minta naponta, átlagosan 1,15 órát tölt közlekedéssel a munkához, vagy tanuláshoz. *A dolgozó fiatalok átlagosan 1,05 órát töltenek naponta munkához, tanuláshoz szükséges közlekedéssel, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 1,25 órát.*

A dolgozó fiatalok esetében a nők 1,05 órát, a férfiak 1,06 órát fordítanak erre a tevékenységre (20. ábra). A 25-26 évesek közlekednek a legtöbbet ebben a viszonylatban (1,18 óra), a legkevesebbet pedig a 23-24 évesek (0,92 óra). Lakóhely alapján a falvakban élő dolgozó fiatalok utaznak a legtöbbet (1,52 órát), ez a nagyon magas arány valószínűleg a helyben található szűkös munka vagy tanulási lehetőségek és a gyenge közlekedési infrastruktúra miatt ilyen mértékű. A legkevesebb időt a nagyközségekben élők töltik utazással, összesen fél órát naponta. Végzettségek szempontjából nincsenek nagy különbségek, legkevesebbet az osztatlan képzésben diplomázók utaznak (0,26 óra), legtöbbet azok, akik mesterképzésre jártak (0,3 óra). A dolgozó fiatalok 96%-a fordít időt munkahelyre vagy tanulmányaihoz való közlekedésre. A közlekedők 42,7%-a (41 fő) több mint egy órát utazik. A falvakban élők 45,5%-a (5 fő) két, vagy annál több órát tölt átlagosan főfoglalkozással kapcsolatos közlekedésre. A közlekedő fővárosiak 32%-a (19 fő) egy órát tölt ezzel a tevékenységgel.

A felsőoktatásban részt vevő fiataloknál a közlekedés inkább a tanulmányokhoz kapcsolódik, mint munkához. A 20. ábrán látható, hogy a férfiak (1,42 óra) több időt töltenek utazással, mint a nők (1,16). Korosztály alapján a legtöbb időt (1,64 órát) a 25-26 éves fiatalok töltik közlekedéssel, a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (1,05 óra). Lakóhely alapján a legtöbb időt a fővárosban élők fordítják tanulmányaikhoz való közlekedésre (1,46 óra), legkevesebbet pedig a faluban élők (1,02 óra). Ennek az lehet a magyarázata, hogy a kérdőívezés az egyetemen zajlott, ahova sokan a fővárosból járnak be vonattal vagy HÉV-vel. Jelenlegi tanulmányaik alapján az alapképzésen részt vevők utaznak a legtöbbet (1,35 órát), legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésen tanulók (0,88 órát). A kitöltők 94%-a közlekedik a munkához vagy tanuláshoz.

Érdekes eredmény miszerint a dolgozó fiatalok közül a nagyközségen élők utaznak a legkevesebbet (0,5 óra), a hallgatóknál pont ez a csoport utazik a legtöbbet (átlagosan 1,41 órát). Ez abból adódhat, hogyha a dolgozó fiatal lakóhelyén talál munkahelyet, valóban nagyon kevés idejét teszi ki az utazás, ám nagyközségek nem bővelkednek felsőoktatási intézményekben, így a hallgatóknak jelentős idejükbe telik eljutni tanulmányaik színhelyére.

20. ábra: A vizsgált minta átlagos munkával, tanulással kapcsolatos közlekedésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

4.9. Közlekedés a szabadidő eltöltéséhez és a háztartás ellátásához

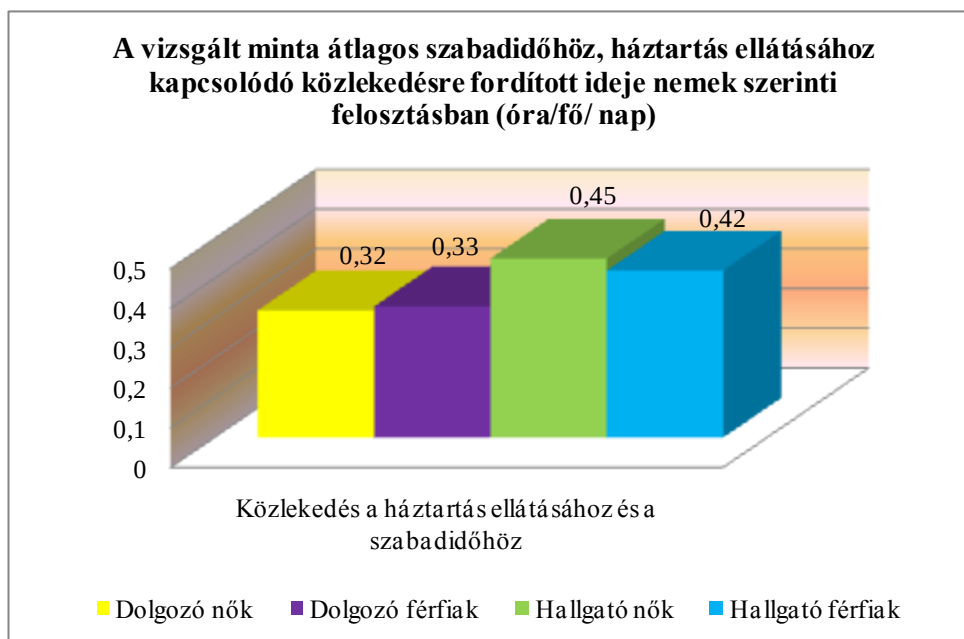
A vizsgált minta átlagosan 0,38 órát tölt szabadidőhöz, vagy háztartás ellátásához kapcsolódó közlekedéssel. *A dolgozó fiatalok átlagosan 0,32 órát töltenek háztartásuk*

ellátásához szükséges közlekedéssel naponta, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 0,44 órát.

A dolgozó nők és férfiak szinte ugyanannyi időt (0,32 és 0,33 órát) fordítanak erre a tevékenységre (21. ábra). Életkor alapján a legtöbb időt (0,5 órát) a 19-20 évesek töltenek utazással, a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,28 óra). Lakóhely alapján a faluban élők fordítanak legtöbb időt (0,56 órát) a szabadidőhöz és háztartás ellátásához szükséges közlekedésre, a legkevesebbet pedig a nagyközségen élők (0,22 órát). Ez az eredmény abból adódhat, hogy a falvakban szűkösebbek a szabadidős lehetőségek, így igénybevételekhez mindenképpen utazás szükséges. A falvakban általában kevés az üzlet, amely bevásárlásra alkalmas lenne, ezért az ott élőknek gyakran a környező nagyobb településekre kell menniük, ha vásárolni szeretnének. Iskolai végzettségük tekintetében a felsőfokú szakképzést végzők fordítanak legtöbb időt utazásra (0,38 órát), legkevesebbet pedig azok, akik osztatlan képzésen diplomáztak (0,26). A dolgozó fiatalok 45%-a úgy nyilatkozott, egyáltalán nem fordít időt a szabadidejéhez való közlekedésre, ez abból adódhat, hogy a munkához, tanuláshoz történő közlekedésbe számították be az erre fordított percek, a két tevékenységnek ugyanis nem kell feltétlenül elkülönülnie egymástól. 72,7 %-a (40 fő) azoknak, akik fordítanak időt erre a tevékenységre, 0,2 és 0,5 óra közötti időtartamot tölt utazással.

A 21. ábrán látható, hogy a felsőoktatásban részt vevő fiataloknál a nők többet fordítanak szabadidőhöz, háztartás ellátáshoz kapcsolódó közlekedésre (átlagosan 0,45 óra), mint a férfiak (0,41 óra). Korosztályok alapján a 25-26 évesek utaznak a legtöbbet (0,5 óra), legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,39 óra). Lakóhelyük szerinti csoportosításban a fővárosban élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,62 óra), a legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0,25 óra). Jelenlegi képzésük alapján nincs nagy különbség a kitöltők között, az alapképzésen és mesterképzésen tanulók ugyanis egyaránt 0,45-0,45 órát fordítanak utazásra, a felsőfokú szakképzésen tanulók pedig 0,4 órát. A megkérdezett csoport 62%-a (62 fő) átlagosan 0,71 órányi időt fordít a szabadidőhöz, háztartás ellátásához kapcsolódó közlekedésre. 63%-uk 0,25 és 0,5 óra közötti időtartamot tölt utazással. A fővárosiak 59%-a (23 fő) minimum fél órát tölt szabadidejéhez kapcsolódó utazással.

A szabadidőhöz-, munkához kapcsolódó utazásnál megállapítható, hogy lakóhely alapján mindkét csoportban a nagyközségen élők fordítják a legkevesebb időt utazásra.

21. ábra: A vizsgált minta átlagos szabadidőhöz, háztartás ellátásához kapcsolódó közlekedésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

4.10. Összes közlekedés

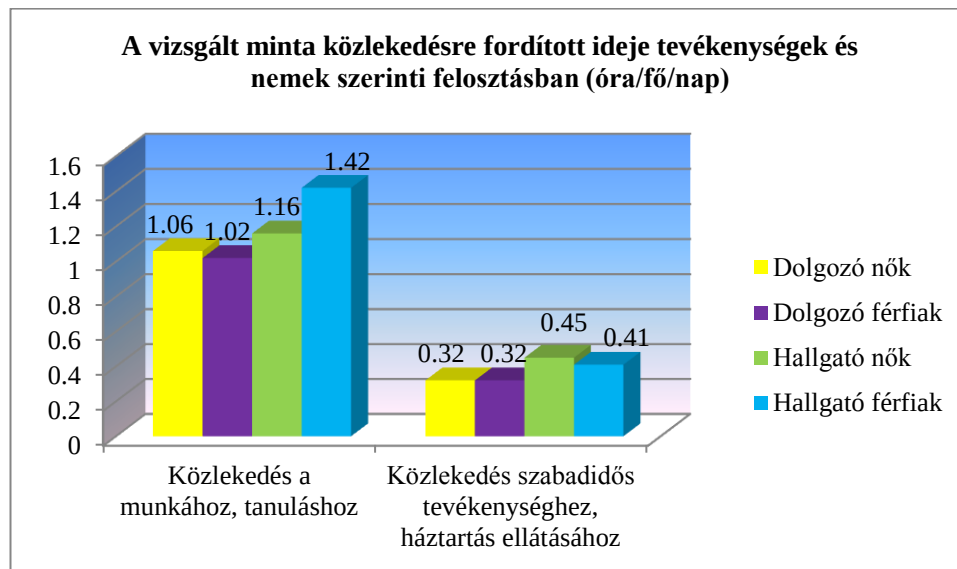
A vizsgált minta átlagosan 1,54 órát fordít közlekedésre naponta. *A **dolgozó fiatalok** átlagosan 1,38 órát töltenek közlekedéssel, a hallgatók pedig 1,7 órát.*

A 22. ábra alapján, nemek szerinti bontásban a dolgozóknál a nők fordítanak több időt erre a tevékenységre (1,39 óra), a hallgatóknál pedig a férfiak (1,84 óra). A hallgatók naponta átlagosan 20 perccel (0,32 órával) utaznak többet, mint a dolgozó fiatalok.

Korosztályok szerint a legtöbbet a 19-20 év közötti dolgozó fiatalok töltik utazással (1,66 óra), valamint a 25-26 év közötti felsőoktatásban részt vevők (2,17 óra). Lakóhely alapján a legtöbb időt a dolgozó, faluban élő fiatalok (2,09) és a fővárosban élő, felsőfokú tanulmányokat végzők töltik utazással (2,08 óra). A dolgozók közül, akik nem jelölték meg, milyen oktatási típusban szerezték legmagasabb végzettségüket 1,59 órát töltenek átlagosan naponta közlekedéssel. A hallgatók csoportjában az alapképzésen (1,8 óra) és a mesterképzésen részt vevők (1,75 óra) közel fél órával többet fordítanak utazásra, mint a felsőfokú szakképzésen tanulók (1,28 óra).

Az eredmények alapján elmondható, a felsőoktatásban részt vevők több időt fordítanak közlekedésre mindkét alcsoportban. Az eredményt az is befolyásolhatta, hogy a kérdőívek kitöltésére az egyetemen került sor, ahova valószínűleg sokan járnak vonattal

vagy egyéb tömegközlekedési eszközzel, amely megnöveli a közlekedésre fordított átlagos idő mértékét.

22. ábra: A vizsgált minta közlekedésre fordított ideje tevékenységek és nemek szerinti felosztásban

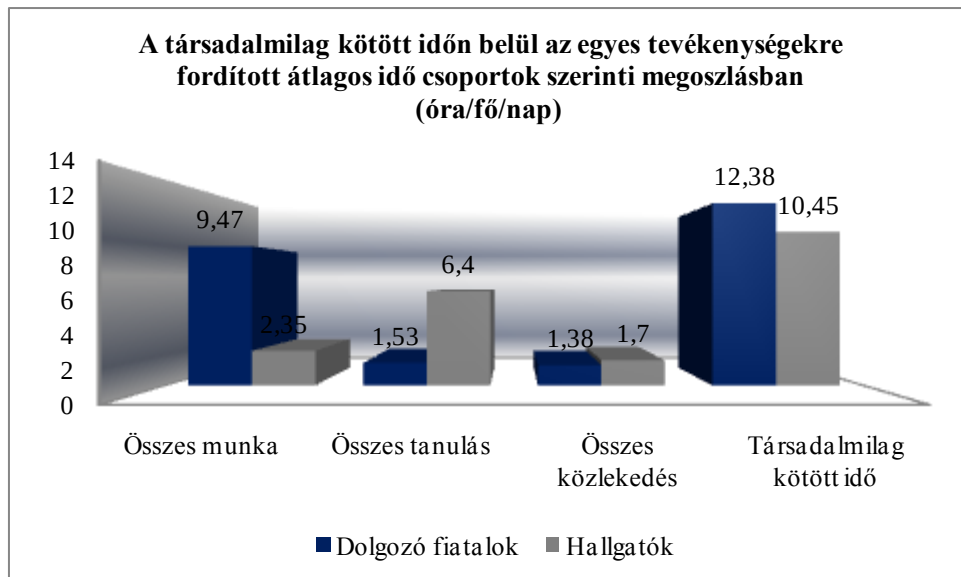
4.11. Társadalmilag kötött idő összesen

A vizsgált minta átlagos társadalmilag kötött idejének mértéke 11,42 óra. **A dolgozó fiatalok átlagosan 12,38 órát, a hallgatók pedig átlagosan 10,45 órát fordítanak társadalmilag kötött tevékenységekre (23. ábra).**

A 23. ábra alapján a dolgozó fiatalok csoportjában a nők társadalmilag kötött ideje a több (12,58 óra), míg a hallgatóknál a férfiaké (10,42 óra). Míg a hallgatóknál a nemek közti különbség csupán 0,08 óra, addig ugyanez a dolgozó fiataloknál 0,8 óra. Korosztályok tekintetében a 25-26 éves dolgozó fiatalok fordítják a legtöbb időt társadalmilag kötött időre (12,88 óra), a hallgatóknál pedig a 25-26 év közöttiek. Lakóhely alapján a faluban élő munkavállaló fiatalok napjából 13,22 órát tesz ki a társadalmilag kötött idő, a hallgatóknál a nagyközségen élőkénél a legmagasabb ez a szám, átlagosan 11,32 óra. A felsőfokú szakképzésen végzettséget szerzők átlagosan 12,82 órát töltenek társadalmilag kötött tevékenységgel, mellyel az iskolai végzettségen belül az élen járnak. A hallgatók csoportjában is szintén a felsőfokú szakképzésen részt vevő hallgatók társadalmilag kötött ideje a legmagasabb (10,41 óra).

A társadalmilag kötött idő három fő csoportból áll: munkából, tanulásból és közlekedésből. Amint az a 23. számú ábrán látható a dolgozó fiatalok és a felsőoktatásban

tanuló fiatalok időfelhasználása a társadalmilag kötött idő szempontjából teljesen eltérő. A felsőoktatásban részt vevő fiataloknál domináns tevékenység a tanulás, dolgozó fiataloknál pedig a munka. A dolgozó fiatalok társadalmilag kötött ideje közel két órával több, mint a felsőoktatásban részt vevő hallgatóké. A dolgozók 18,4%-kal (1,93 óra) többet fordítanak társadalmilag kötött tevékenységekre, mint a hallgatók.

23. ábra: A társadalmilag kötött időn belül az egyes tevékenységekre fordított átlagos idő csoportok szerinti megoszlásban

4.12. Alvás

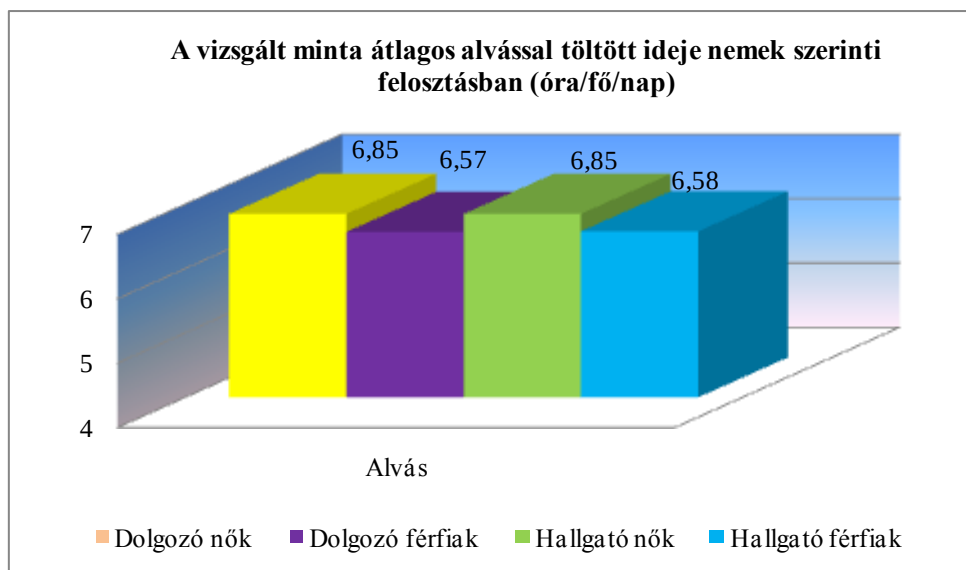
A vizsgált mintát tekintve elmondható, hogy a kitöltő személyek átlagos alvásra fordított ideje 6,81 óra. **A dolgozó fiatalok átlagosan 6,78 órát, a tanuló fiatalok pedig 6,85 órát töltenek alvással.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 6,78 órát, a férfiak pedig 6,85 órát alszanak (24. ábra). Korosztályokat tekintve, a 19-20 évesek alszanak a legtöbbet, átlagosan 8,16 órát, a legkevesebbet pedig a 25-26 év közötti fiatalok (6,47 órát). Lakóhely alapján, a megyeszékhelyen élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (7,04 óra), legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (6,5 óra). 7,23 órát alszanak, akik nem jelölték meg milyen végzettséggel rendelkeznek, ebben a felosztásban az osztatlan képzésben lediplomázott személyek érték el a legkisebb eredményt (6,5 óra). A kitöltők 53%-a minimum 7 órát alszik naponta.

A 24. ábra alapján felsőoktatásban részt vevő hallgatók esetében is többet alszanak a nők (6,85 óra), mint a férfiak (6,58 óra). Életkor alapján a 21-22 évesek alszanak a

legtöbbet, legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (6,46 óra). Lakóhelyük szerint a fővárosban élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (7,14 óra), az ellenpólus pedig a nagyközségekben élők, akik 6 órát alszanak. Jelenlegi képzésük alapján a mesterképzésen tanulók alszanak a legtöbbet (átlagosan 7,09 órát), legkevesebbet pedig az alapképzésen részt vevők, 6,75 órát. A tanulók 63%-a minimum 7 órát alszik naponta.

A vizsgált mintában a hallgatók nagyobb része alszik több mint 7 órát naponta, egyaránt a nők töltenek több időt ezzel a tevékenységgel, mindkét csoportban. A 19-20 évesek (8,16 órával) a legtöbbet alvók közé tartoznak a dolgozók csoportjában, a hallgatók körében pedig éppen a legrövidebb időtartamot töltik ágyukban (6,46 óra). Lakóhely tekintetében mindkét csoportban a nagyközségben élők alszanak a legkevesebbet.

24. ábra: A vizsgált minta átlagos alvással töltött ideje nemek szerinti felosztásban

Étkezés

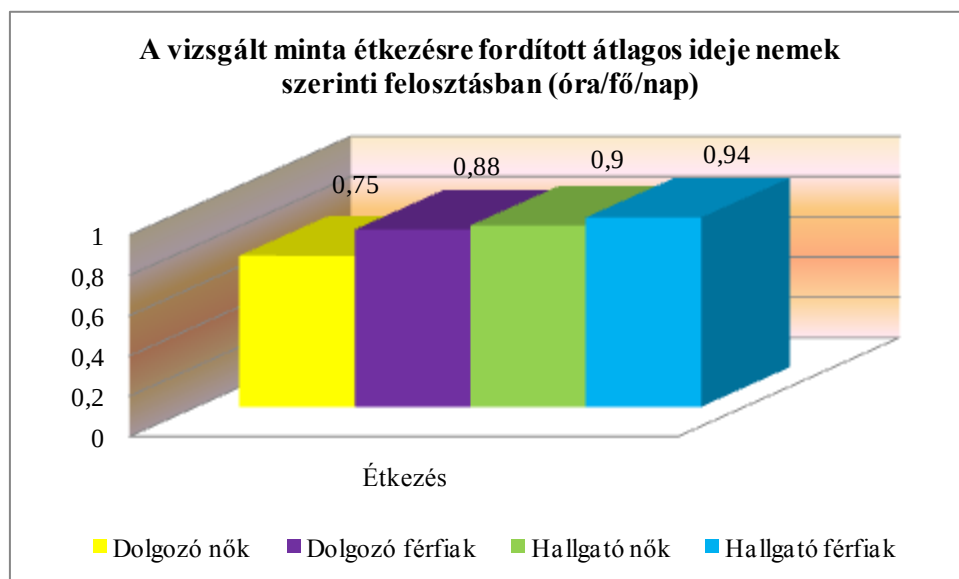
A vizsgált személyek átlagosan 0,85 órát töltöttek étkezéssel egy átlagos napon. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,78 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,92 órát töltöttek étkezéssel naponta.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők átlagosan 0,75 órát, a férfiak pedig 0,88 órát fordítanak étkezésre (25. ábra). Korosztályok alapján a legtöbb időt a 19-20 évesek töltik ezzel a tevékenységgel (átlagosan 1,16 órát), a legkevesebbet a 21-22 évesek. Lakóhely alapján, a megyeszékhelyen élők esznek a legtovább (0,9 óra), a nagyközségek lakói fordítják erre a legkevesebb időt (0,62 óra). A legtöbb időt a legmagasabb iskolai

végzettséget nem megjelölők csoportja fordítja étkezésre (0,88 óra), legkevesebbet pedig az alapképzésen végzett dolgozó fiatalok. A csoport 44%-a egy órát fordít erre a tevékenységre.

A felsőoktatásban részt vevő fiatal válaszadók közül a férfiak 0,94, a nők pedig 0,9 órát töltenek étkezéssel (25. ábra). Korosztályok szerinti bontásban a 19-20 évesek étkeznek leghosszabb ideig (1,01 óra), legrövidebb ideig pedig 0,77 órával a 25-26 évesek korosztálya. Lakóhely alapján a kisvárosban élők fordítják étkezésre a legtöbb időt (1 órát), legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0,58 óra). Tanulmányaik alapján az alapszakosok étkeznek a leghosszabb ideig (0,96 óra), a legrövidebb időt pedig a felsőfokú szakképzésen tanulók töltik ezzel a tevékenységgel. A csoport válaszadóinak 19%-a (19 fő) minimum másfél órát fordít étkezésre.

A férfiak több időt töltenek étkezéssel, mindkét csoportban, ám a vizsgált csoportok adatai nagyon közel állnak egymáshoz.

25. ábra: A vizsgált minta étkezésre fordított átlagos ideje nemek szerinti felosztásban

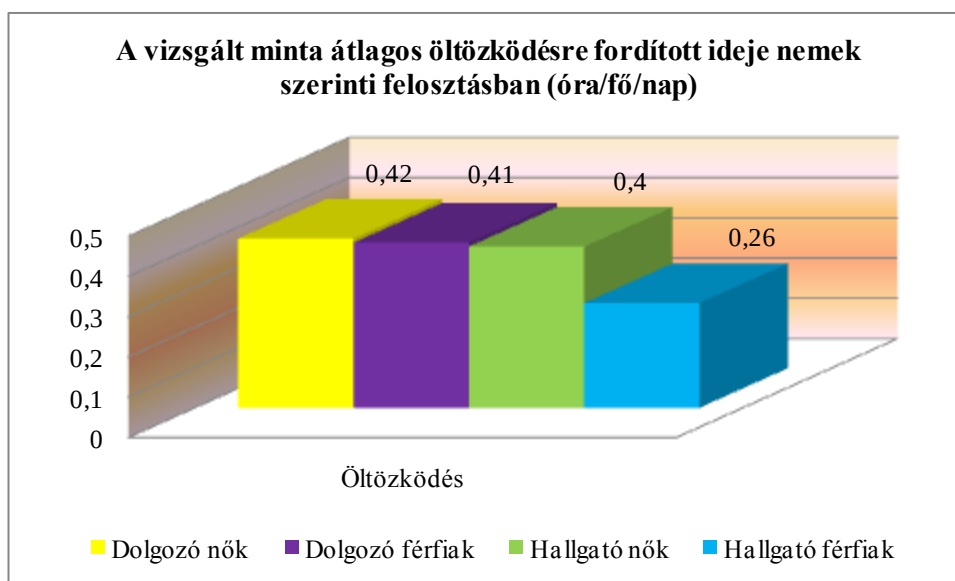
Öltözködés

A vizsgált csoport átlagosan 0,38 órát fordít öltözködésre. ***A dolgozó fiatalok átlagosan 0,41 órát-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,35 órát töltenek öltözködéssel.***

Amint a 26. ábrán látható, a dolgozó fiatalok csoportjában a nők és a férfiak majdnem ugyanannyi időt töltenek ezzel a tevékenységgel (0,42 és 0,41 óra). Korosztályok szerint a 19-20 évesek fordítják a legtöbb időt (átlagosan 0,58 órát) erre a tevékenységre, a legkevesebbet pedig a 25-26 évesek (0,4 óra). Lakóhely szerint a fővárosban élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,46 óra), a legkevesebbet pedig a faluban élők (0,29 óra). Végzettségük tekintetében az osztatlan képzésen diplomázók öltözködnek a leghosszabb ideig (0,51 óra), a mesterképzést végzetek pedig a legrövidebb ideig (0,34 óra). A csoport 48%-a fél órát tölt ezzel a tevékenységgel.

A 26. ábrán látható, hogy a felsőoktatásban részt vevő fiatalok esetében a nők jóval több időt (0,4 óra) fordítanak öltözködésre, mint a férfiak (0,26 óra). Korosztályok szerint a 23-24-, valamint a 25-26 évesek egyaránt a legtöbb időt (0,39 óra) töltik ezzel a tevékenységgel, a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,33 óra). Lakóhely szerint a kisvárosban élők töltik öltözködéssel a legtöbb időt (0,38 óra), a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyen élők (0,25 óra). Jelenlegi tanulmányaik alapján a mesterképzésen részt vevők öltözködnek a leghosszabb ideig (0,38 óra), a felsőfokú szakképzésen tanulók pedig a legrövidebb ideig (0,32 óra). A hallgatók 43%-a 0,25 órát tölt ezzel a tevékenységgel, 41%-uk pedig 0,5 órát. A felsőoktatásban részt vevő fiúk közül mindenki maximum 30 percet tölt öltözködéssel.

A teljes mintát tekintve a felsőoktatásban részt vevő férfiak töltik a legkevesebb időt öltözködéssel. Míg a dolgozó fiataloknál a 19-20 évesek fordítják a legtöbb időt öltözködésre, a hallgatóknál ez a csoport a legkevesebbet.

26. ábra: A vizsgált minta átlagos öltözködésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

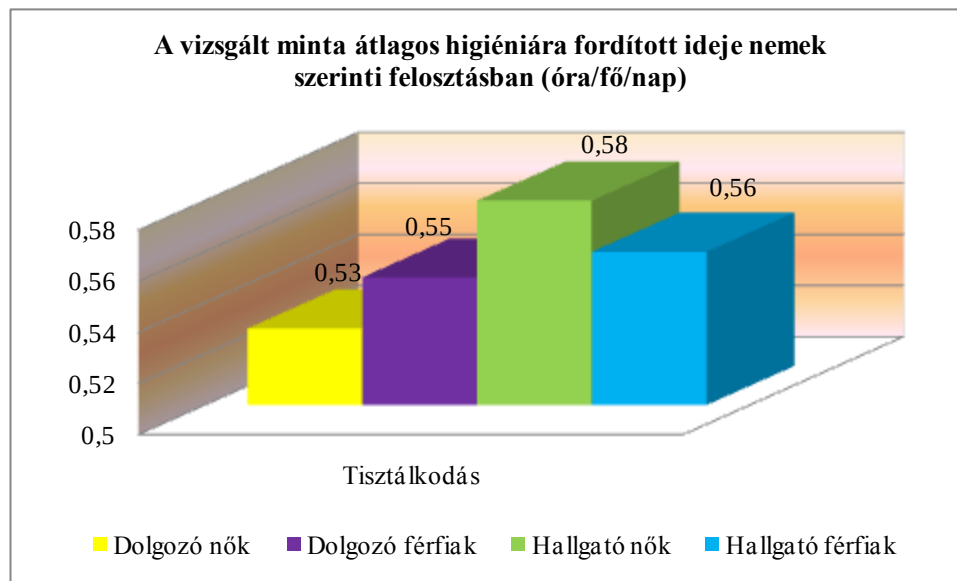
Higiénia, tisztálkodás

A vizsgált minta átlagosan 0,56 órát tölt tisztálkodással. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,53 órát, a felsőoktatásban tanuló fiatalok pedig 0,59 órát töltenek tisztálkodással naponta.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,53, a férfiak pedig 0,55 órát töltenek higiéniai tevékenységekkel (27. ábra). Korosztályok alapján a legtöbbet a 19-20 évesek fordítják erre az időtöltésre (0,75 óra), a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,49 óra). Lakóhely tekintetében a falvakban élők fordítják a legtöbb időt tisztálkodásra (0,63 óra), a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyen élők (0,49 óra). Végzettség szerint a felsőfokú szakképzésben végzetek 0,68 órával a legtöbb időt fordítják erre a tevékenységre, a legkevesebbet pedig, akik osztatlan képzésben diplomáztak. A dolgozó fiatalok 53%-a fél órát tölt tisztálkodással.

A felsőoktatásban részt vevők csoportjában a nők átlagosan 0,58, a férfiak pedig 0,56 órát töltenek tisztálkodással és higiéniaiával (27. ábra). Korosztályok szerint a 19-20 évesek töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,63 óra) a legkevesebbet pedig a 25-26 évesek (0,5 óra). Lakóhely tekintetében a fővárosban élők (0,62 órával) a legtöbb-, a faluban és megyeszékhelyen élők a legkevesebb időt töltik tisztálkodással (0,52 óra). Tanulmányok szerinti csoportosításban a felsőfokú szakképzésen tanulók töltik a legkevesebb időt ezzel (0,5 óra), a legtöbbet pedig az alapképzésen részt vevő hallgatók (0,62 óra). A csoport 52%-a fél órát tisztálkodik naponta.

A vizsgált minta tisztálkodásra fordított ideje nagyon közel áll egymáshoz. Legtöbbet a hallgató nők fordítják erre a tevékenységre, legkevesebbet pedig a hallgató férfiak.

27. ábra: A vizsgált minta átlagos higiéniaira fordított ideje nemek szerinti megosztásban

Passzív pihenés

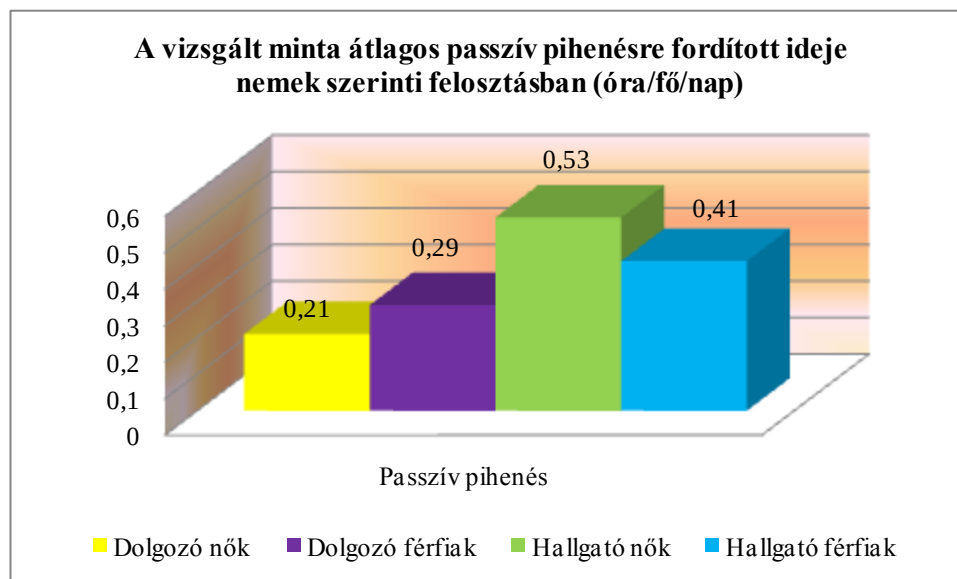
A vizsgált minta átlagosan 0,36 órát fordít passzív pihenésre naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,23 órát töltenek passzív pihenéssel, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,49 órát.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők átlagosan 0,21 órát, a férfiak pedig 0,29 órát töltenek passzív pihenéssel (28. ábra). Korosztályok szerint a 23-24 évesek pihennek a legtöbbet, a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek, akik az adatok szerint egyáltalán nem végeznek ilyen tevékenységet. Lakóhely alapján a nagyközségben élők fordítják a legtöbb időt erre a tevékenységre (0,5 óra), a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyen élők (0,1 óra). Legmagasabb végzettségük szerint az osztatlan képzésben végzetek töltik a legtöbb időt passzív pihenéssel (0,5 óra), a legkevesebbet pedig, akik felsőfokú szakképzésen és mesterképzésen diplomáztak (0,18 óra). A dolgozó fiatalok 65%-a egyáltalán nem szokta idejét passzív pihenéssel tölteni. 35%-uk viszont folytatja ezt a tevékenységet, átlagosan 0,67 órában, 11%-uk minimum egy órát tölt pihenéssel.

A 28. ábráról kitűnik, a felsőoktatásban részt vevő hallgatók esetében a nők 0,12 órával több időt töltenek passzív pihenéssel, mint a férfiak (0,41 óra). Életkor szerinti csoportosításban a 21-22 év közöttiek töltik a legtöbb időt passzív pihenéssel (0,64 óra), a legkevesebbet pedig a 25-26 évesek (0,28 óra). Lakóhely alapján a nagyközségekben élők

pihennek a legtöbbet (0,7 óra) a megyeszékhelyen élők pedig a legkevesebbet (0,29 óra). Jelenlegi képzésük tekintetében az alapképzésen részt vevő hallgatók töltik a leghosszabb időt passzív pihenéssel (0,6 óra), a legkevesebbet pedig egyaránt 0,32 órával a mesterképzésen-, és a felsőfokú szakképzésen részt vevő hallgatók. A hallgatók 55%-a fordít időt passzív pihenésre (55 fő), 44%-uk (22 fő) minimum naponta egy órában végzi ezt a tevékenységet. A tevékenységet végzők 70%-a (39 fő) alapképzésen tanul.

A passzív pihenésre fordított idő a hallgató nők esetében a legnagyobb, a dolgozó nőknél a legkisebb.

28. ábra: A vizsgált minta átlagos passzív pihenésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

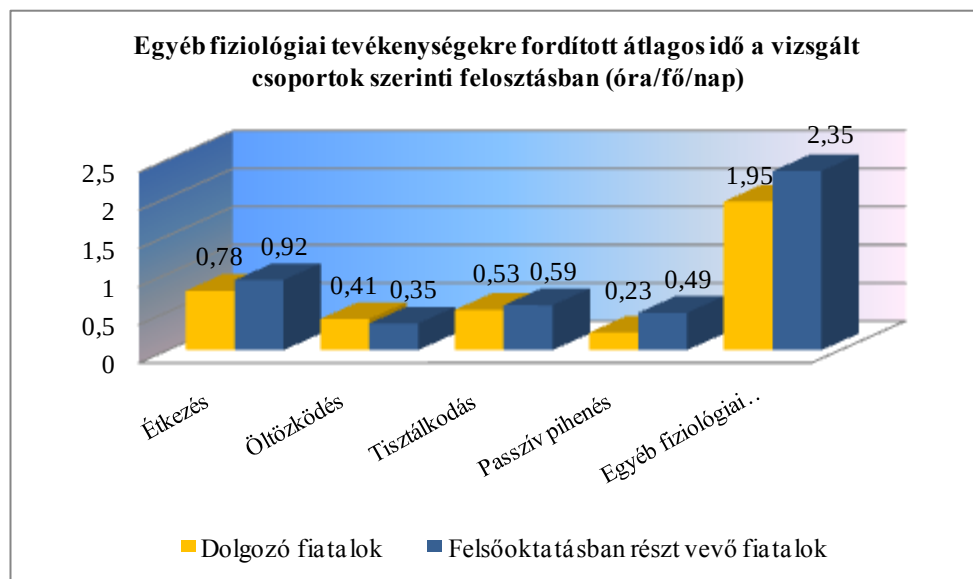
4.13. Egyéb fiziológiai tevékenységek összesen

Az egyéb fiziológiai tevékenységek körébe tartoznak az étkezés, az öltözködés, a tisztálkodás és a passzív pihenés. A vizsgált minta átlagosan 2,15 órát fordít ezekre a tevékenységekre naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 1,95 órát, a felsőoktatásban tanuló fiatalok pedig 2,35 órát töltenek egyéb fiziológiai tevékenységekkel.**

Nemek szerinti felosztásban a dolgozó fiatal férfiak 2,13-, a nők pedig 1,91 órát töltenek ilyen tevékenységekkel (29. ábra). A felsőoktatásban részt vevő fiatalok esetében más eredmény figyelhető meg, a nők ugyanis 2,41 órát, a férfiak pedig 2,17 órát töltenek egyéb tevékenységekkel. Korosztályok szerint egyaránt a 19-20 éves fiatalok töltik a legtöbb időt ilyen jellegű tevékenységekkel mindkét csoportban. Településtípus szerinti felosztásban a dolgozó fiataloknál a nagyközségben élők töltik a legtöbb időt fiziológiai

tevékenységekkel (2,07 óra), a hallgatóknál pedig a faluban élők (2,43 óra). Iskolázottság tekintetében azok töltik a legtöbb időt egyéb fiziológiai tevékenységekkel, akik nem jelölték meg milyen képzésen szerezték végzettségüket. A hallgatók csoportjában az alapképzésen részt vevők töltik a legtöbb időt (2,53 órát) ilyen jellegű tevékenységekkel.

Amint a 29. számú ábrán is látszik, az öltözködés kivételével minden tevékenységtípusra több időt fordítanak a felsőoktatásban részt vevők, mint a dolgozó fiatalok. A legnagyobb különbség a passzív pihenés esetében mutatható ki, a hallgatók átlagosan 53%-kal többet pihennek, mint a dolgozó fiatalok.

29. ábra: Egyéb fiziológiai tevékenységekre fordított átlagos idő a vizsgált csoportok szerinti felosztásban

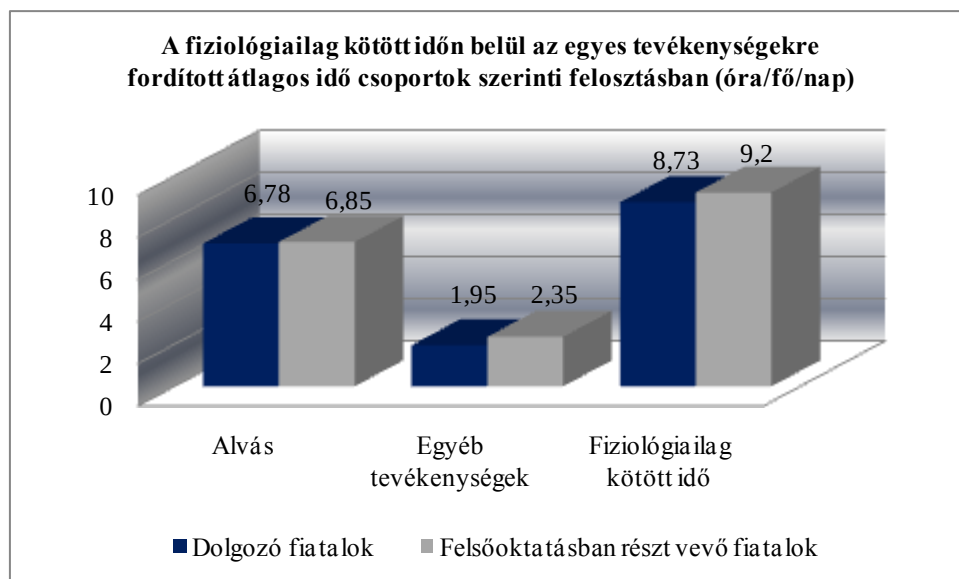
4.14. Fiziológiailag kötött idő összesen

A fiziológiailag kötött idő, alvásból és egyéb fiziológiailag kötött tevékenységekből tevődik össze. A vizsgált minta átlagos fiziológiailag kötött ideje 8,96 óra. **A dolgozó fiatalok átlagosan 8,73-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 9,2 órát fordítanak fiziológiailag kötött tevékenységekre naponta (30. ábra).**

A dolgozó fiatalok csoportjában a férfiak 8,7 órát, a nők pedig 8,76 órát fordítanak ezekre a tevékenységekre. A hallgatók csoportjában az eltérés jóval nagyobb, a nők ugyanis 9,26 órát, a férfiak pedig 8,75 órát töltenek ezekkel a tevékenységekkel. Korosztályok alapján a dolgozók csoportjában a 19-20 évesek töltik a legtöbb időt (10,65 órát) fiziológiai tevékenységekkel, a felsőoktatásban részt vevőknél pedig a 21-22 évesek (9,57 órát). Érdekes eredmény, hogy a hallgatók között a 19-20 évesek töltik a

legkevesebb időt (8,89 órát) fiziológiai tevékenységekkel. Lakóhely alapján a dolgozó kisvárosiak (9,02 órával) a legtöbb időt fordítják fiziológiailag kötött tevékenységekre. A felsőoktatásban részt vevőknél, lakóhely szerinti csoportosításban a fővárosban élők fiziológiai tevékenységekre fordított ideje a legtöbb, átlagosan 9,54 óra. Végzettségük szerint azok töltik ezzel a tevékenységfajtaival a legtöbb időt (9,42 órát), akik nem írták be milyen képzés teljesítettek. A másik csoportban az alapképzésre járó hallgatók fiziológiailag kötött ideje a legtöbb (9,28 óra).

A kapott eredmények alapján elmondható, hogy mind az alvásra, mind egyéb fiziológiai tevékenységekre a hallgatók fordítanak több időt. A különbség leginkább az étkezésben és a passzív pihenésre fordított időben mutatkozik meg.

30. ábra: A fiziológiailag kötött időn belül az egyes tevékenységekre fordított átlagos idő csoportok szerinti felosztásban

Társas szabadidős tevékenység

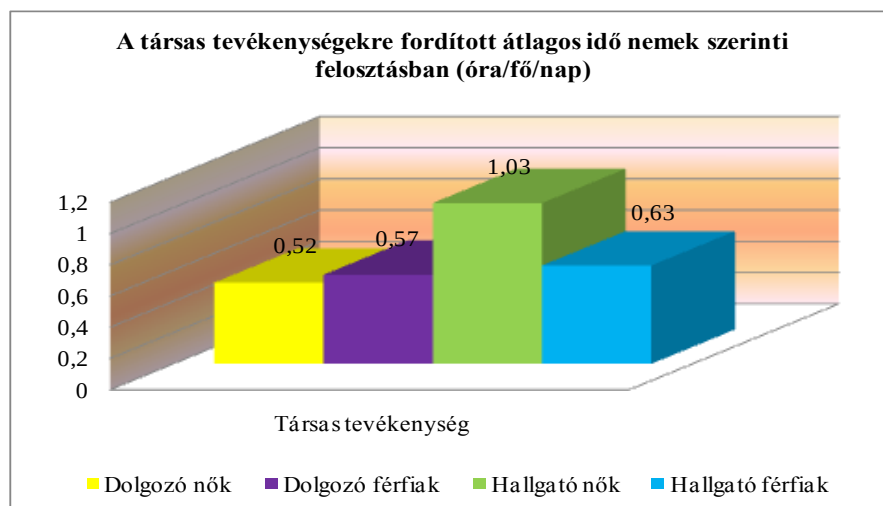
A vizsgált fiatalok átlagosan 0,71 órát töltenek naponta társas szabadidős tevékenységgel. **A dolgozó fiatalok naponta 0,53 órát-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,89 órát töltenek társas tevékenységekkel.**

A dolgozó fiatalok esetében a nők 0,52 órát, a férfiak pedig 0,57 órát töltenek ezzel a tevékenységtípussal (31. ábra). Életkor alapján a legtöbb időt a 21-22 évesek fordítják társas tevékenységre a dolgozó fiatalok közül (0,58 óra), a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,08 óra). Lakóhely alapján, a nagyközségek lakói töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,87 óra), a legkevesebbet pedig a kisvárosban élők (0,34 óra).

Iskolázottságuk tekintetében azok töltik a legtöbb időt társas tevékenységgel, akik nem jelölték meg, milyen formában végezték tanulmányaikat (0,8 óra), a legkevesebb időt a mesterképzésen diplomázott, dolgozó fiatalok fordítják erre a tevékenységtípusra. A dolgozó fiatalok 46%-a egyáltalán nem tölti idejét társas tevékenységgel. A tevékenységet végzők 39-39%-a átlagosan naponta fél, vagy egy órán keresztül vesz részt társas elfoglaltságokban. A nők 43%-a-, a férfiaknak viszont 54%-a nem vesz részt ilyen jellegű tevékenységekben.

A felsőoktatásban részt vevők fiatalok mintájában a nők 1,03 órát, a férfiak pedig 0,63 órát töltenek társas tevékenységekkel (31. ábra). Életkor szerint a legtöbb időt a 23-24 évesek fordítják ilyen elfoglaltságra (1,24 óra), a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,7 óra). Lakóhely alapján a legtöbbet a nagyközségekben élőt töltik társas környezetben, (átlagosan napi 1 órát), a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyen élők (0,72 óra). Jelenlegi képzésük alapján az alapképzésen és a mesterképzésen tanulók szinte ugyanannyi időt fordítanak társas tevékenységre (0,96 és 0,95 órát). A csoportban a legkevesebbet a felsőfokú szakképzésen részt vevők töltik társas tevékenységgel (0,56 óra). A felsőoktatásban részt vevő fiatalok 34%-a nem vesz részt ilyen tevékenységekben, ám 27% több mint egy órát tölt ismerőseivel. A tevékenységet végzők 7,5%-a (5 fő) átlagosan minimum három órán keresztül vesz részt ilyen jellegű elfoglaltságokban.

A vizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a társas tevékenységekre a felsőoktatásban részt vevő fiatalok átlagosan 40,4%-kal (0,36 óra) több időt fordítanak, mint a dolgozó fiatalok.

31. ábra: A társas tevékenységekre fordított átlagos idő nemek szerinti felosztásban

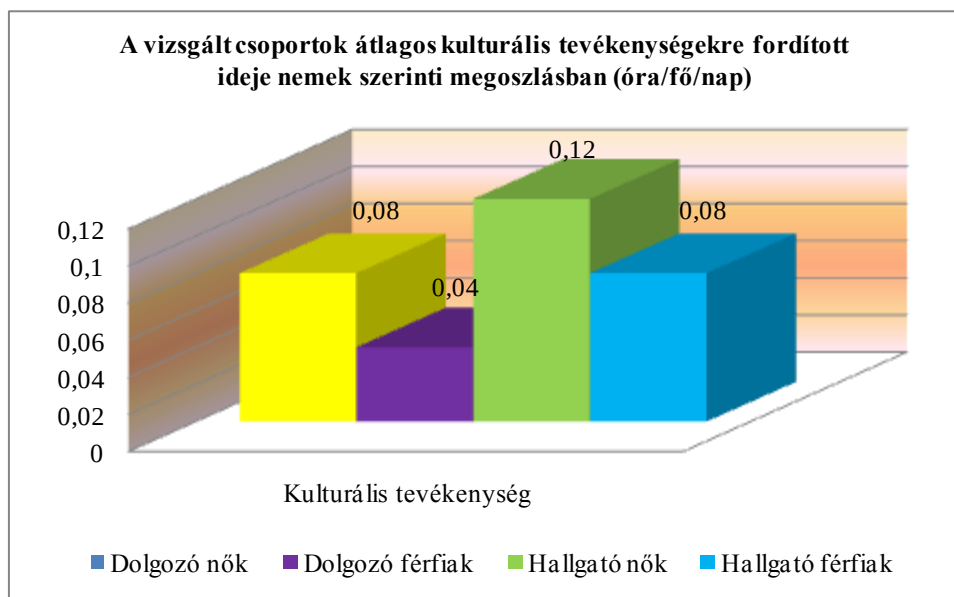
Kulturális tevékenység

A vizsgált személyek átlagosan 0,095 órát töltenek kulturális tevékenységekkel naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,08 órát-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,11 órát töltenek kulturális tevékenységekkel naponta.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,09 órát a férfiak pedig 0,04 órát töltenek ilyen jellegű tevékenységekkel naponta (32. ábra). Korosztályok tekintetében a 21-22 évesek fordítják a legtöbb időt (0,18 órát), a 25-26 évesek (0,05 órá) pedig a legkevesebbet erre a tevékenységre. Lakóhely alapján, a megyeszékhelyen élők a legaktívabbak a kultúra területén (0,12 órá), a legkevésbé pedig a nagyközségen élők, akik egyáltalán nem fordítanak időt erre a tevékenységre. Végzettség szerint az alapképzésen végzett dolgozó fiatalok töltik a legtöbb időt kulturális tevékenységekkel (0,1 órá), a legkevesebbet pedig, akik felsőfokú szakképzésre jártak (0,03 órá). A vizsgált minta 85%-a egyáltalán nem folytat kulturális tevékenységet. Akik foglalkoznak a kultúrával, átlagosan 0,53 órában teszik ezt naponta, 14 nő és egy férfi képviseli ezt a réteget a mintából. A tevékenységet végzők 60%-a (9 fő) a fővárosban él.

A 32. ábra alapján, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők többet töltenek kulturális tevékenységekkel (0,12 órá), mint a férfiak (0,08 órá). Életkori felosztásban a legtöbbet a 21-22 évesek (0,15 órá), a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,05 órá) fordítják ilyen típusú elfoglaltságokra. Lakóhely alapján a legtöbbet a fővárosban és a nagyközségekben élők töltik a kultúrával (0,16 órá), a legkevesebbet pedig a kisvárosokban élők (0,05 órá). Jelenlegi oktatásuk szempontjából a mesterképzésen részt vevők foglalkoznak a legtöbbet ilyesféle tevékenységekkel (0,16 órá), legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésen tanulók (0,07 órá). A tevékenységet a vizsgált csoport 23%-a végzi, átlagosan 0,52 órában, 69,5%-uk (16 fő) nő.

A kulturális tevékenységeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a nők mindkét csoportban többet fordítanak erre az elfoglaltságra, mint a férfiak. A dolgozó fiataloknál a nők kétszer annyit-, a felsőoktatásban részt vevőknél pedig másfélszer annyit kulturálódnak a gyengébbik nem tagjai, mint a férfiak. Az átlagos tevékenységre fordított időt nézve a hallgatók 37,5%-kal (0,03 órá) többet töltenek kulturális tevékenységgel, mint a dolgozó fiatalok.

32. ábra: A vizsgált csoportok átlagos kulturális tevékenységekre fordított ideje nemek szerinti megoszlásban

Sport

A vizsgált fiatalok átlagosan 0,37 órát töltenek sporttal naponta. ***A dolgozó fiatalok átlagosan 0,3 órát, a felsőoktatásban tanuló fiatalok pedig 0,44 órát fordítanak sportolásra naponta.***

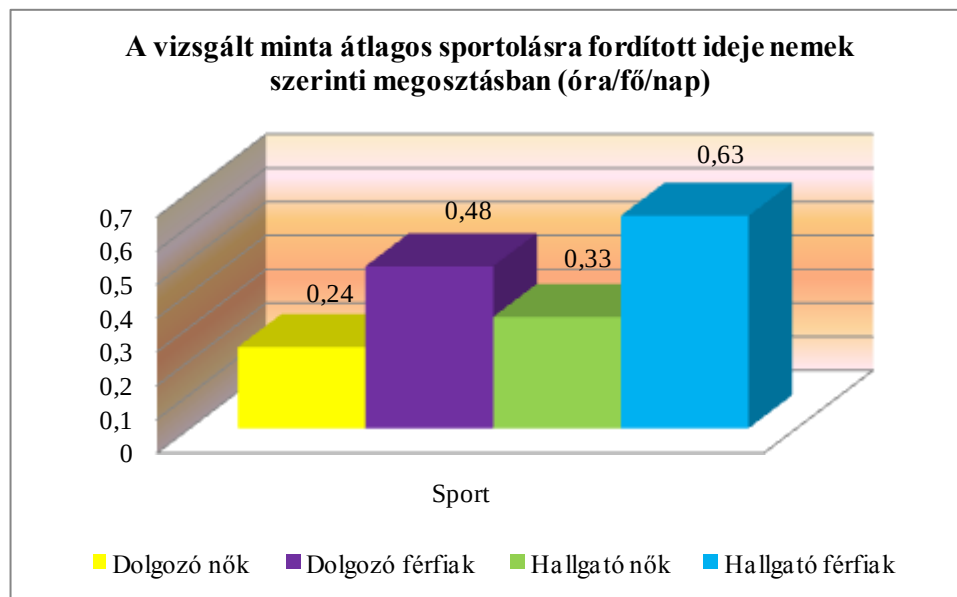
A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,24 órát, a férfiak pedig 0,48 órát töltenek sportolással (33. ábra). Életkor alapján a leginkább sportos csoport a 19-20 és a 25-26 évesek korosztálya (0,23 óra), a legkevesebbet pedig a 23-24 évesek töltik ezzel az elfoglaltsággal (0,23 óra). Lakóhely alapján a nagyközségekben élők sportolnak a legtöbbet, naponta átlagosan 0,5 órát, legkevesebbet pedig a falvakban élők (0,13 óra). Tanulmányaik tekintetében a mesterképzésen diplomát szerzettek csoportja sportol a legtöbbet (0,33 óra) és a felsőfokú szakképzésen képesítést szerzett személyek a legkevesebbet (0,25 óra).

A kitöltő dolgozó fiatalok 60%-a nem sportol. Akik részt vesznek ilyen jellegű tevékenységben, átlagosan 0,75 órát töltenek edzéssel naponta, 35%-uk (17 fő) egy órát tölt ezzel a tevékenységgel. Bár kevesebb férfi sportol, arányaiban több időt töltenek el ezzel (0,9 óra), mint a nők (0,6 óra).

A hallgatók csoportjában a nők 0,33 órát, a férfiak pedig átlagosan 0,63 órát töltenek sportolással naponta (33. ábra). Korosztályok szerint a 19-20 évesek fordítják a legtöbb időt erre a tevékenységre (0,62 óra), a legkevesebbet pedig a 25-26 évesek (0,14 óra). Lakóhely tekintetében a nagyközségeken élők sportolnak a legtöbbet, 0,58 órát

naponta. Legkevesebb időt a fővárosban élő hallgatók fordítják erre a tevékenységtípusra (0,28 óra). Tanulmányaik alapján az alapképzésen részt vevők edzenek a legtöbbet – átlagosan 0,5 órát naponta-, a legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésen részt vevő hallgatók (0,26 óra). A hallgatók 48%-a sportol, időtöltésük átlaga 0,91 óra.

A vizsgált csoportokról nyert adatokból megállapítható, hogy mindkét csoportban többet sportolnak a férfiak, ám hallgatók 31,8%-kal (0,15 óra) hosszabb időtartamban üzik ezt a tevékenységet, mint a dolgozó fiatalok.

33. ábra: A vizsgált minta átlagos sportolásra fordított ideje nemek szerinti megosztásban

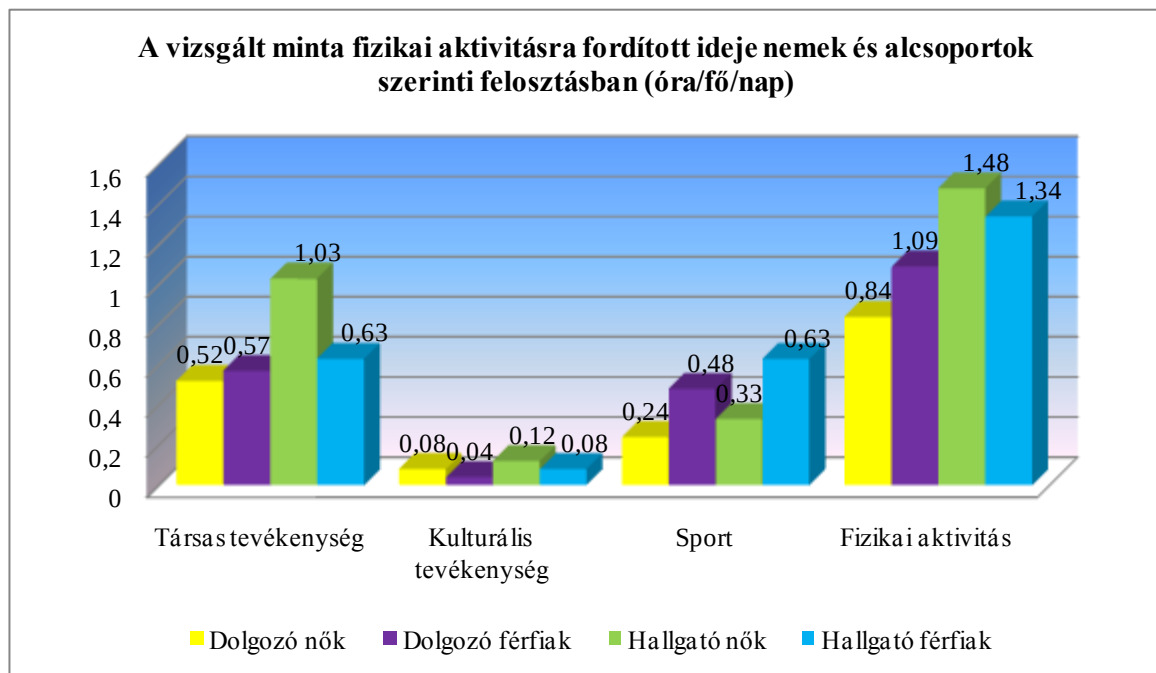
4.15. Fizikai aktivitás

A vizsgált minta tagjai átlagosan 1,17 órát fordítanak szabadidejükön belül fizikai aktivitásra. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,91 órát, a felsőoktatásban részt vevők pedig 1,44 órát töltenek fizikai tevékenységekkel naponta.**

A 34. ábra alapján a dolgozó fiatalok esetében a férfiak többet (1,09 órát) fordítanak ezen tevékenységekre, mint a nők (0,85 óra). A hallgatók csoportjában a nők bizonyulnak aktívabbnak ebben a tevékenységcsoportban (1,48 óra), amely a magasabb társas tevékenység aránya miatt alakult ki. A hallgatók férfi tagjai átlagosan 1,34 órát fordítanak ezen tevékenységekre naponta. Korosztály tekintetében a dolgozók csoportjában a 21-22 évesek töltik a legtöbb időt fizikai aktivitással (1,06 óra), a hallgatóknál pedig a 23-24 évesek (1,78 óra). Lakóhely szerinti felosztásban, mindkét csoportban a nagyközségben élők végeznek ilyen jellegű tevékenységeket a leghosszabb időtartamban, ez a dolgozók

esetén 1,37 óra, hallgatóknál pedig 1,74 óra. A dolgozók csoportjában azok érték el a legtöbb időráfordítást, akik nem jelöltek meg tanulmányi helyet (1,25 óra), a hallgatóknál viszont az alapképzésen tanulók fordítják a legtöbb időt (1,56 óra) fizikai szabadidős tevékenységekre.

Amint a 34. számú ábrán is látható a hallgató nők végzik a legtöbb fizikai szabadidős tevékenységet. A hallgatók átlagokat tekintve 58%-kal (0,53 óra) fordítanak több időt fizikai aktivitásra, mint a dolgozó fiatalok.

34. ábra: A vizsgált minta fizikai aktivitásra fordított ideje nemek és alcsoportok szerinti felosztásban

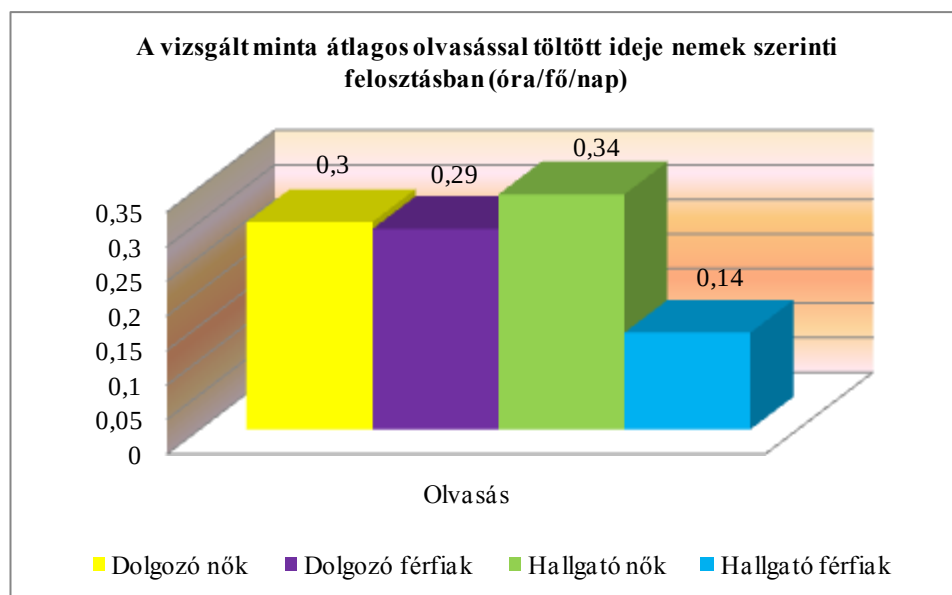
Olvasás

A vizsgált személyek átlagosan 0,28 órát töltenek olvasással naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,29 órát-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,27 órát fordítanak erre a tevékenységre.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,3 órát, a férfiak pedig 0,29 órát töltenek ezzel a tevékenységgel (35. ábra). Életkor alapján a 21-22 évesek olvasnak a legtöbbet (0,36 óra), a 19-20 évesek pedig a legkevesebbet (0,08 óra). Lakóhely tekintetében a megyeszékhelyen élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,35 óra), a legkevesebbet pedig a faluban élők (0,22 óra). Legmagasabb iskolai végzettség tekintetében az osztatlan képzésben diplomát szerző fiatalok olvasnak a legtöbbet és a

felsőfokú szakképzésen végzetek a legkevesebbet (0,23 óra). A dolgozó fiatalok 51%-a, a kapott adatok alapján egyáltalán nem fordít időt olvasásra. A tevékenységet végzők 32,6 %-a (16 fő) viszont minimum egy órát tölt olvasással egy átlagos napon. A felsőoktatásban részt vevő hallgatók csoportjában a nők átlagosan 0,34 órát töltenek olvasással, a férfiak pedig 0,14 órát (35. ábra). Életkor szerint a 25-26 évesek végzik a leghosszabb időben ezt a tevékenységet (0,49 óra), legrövidebb ideig pedig a 19-20 évesek (0,21 óra). Lakóhely alapján, a megyeszékhelyen élők olvasnak a legtöbbet (0,47 óra), a legkevesebbet pedig a kisvárosban élők (0,17 óra). Jelenlegi képzésük szerint a mesterképzésre járók töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (átlagosan 0,3 óra), a legkevesebbet pedig a felsőfokú szakképzésen tanulók (0,22 óra). A hallgatók 44%-a olvas napi rendszerességgel, 56,7%-uk (25 fő) alapképzésen vesz részt.

A teljes minta, olvasással töltött ideje alapján megfigyelhető, hogy a nők mindkét csoportban többet olvasnak.

35. ábra: A vizsgált minta átlagos olvasással töltött ideje nemek szerinti felosztásban

Hobbi

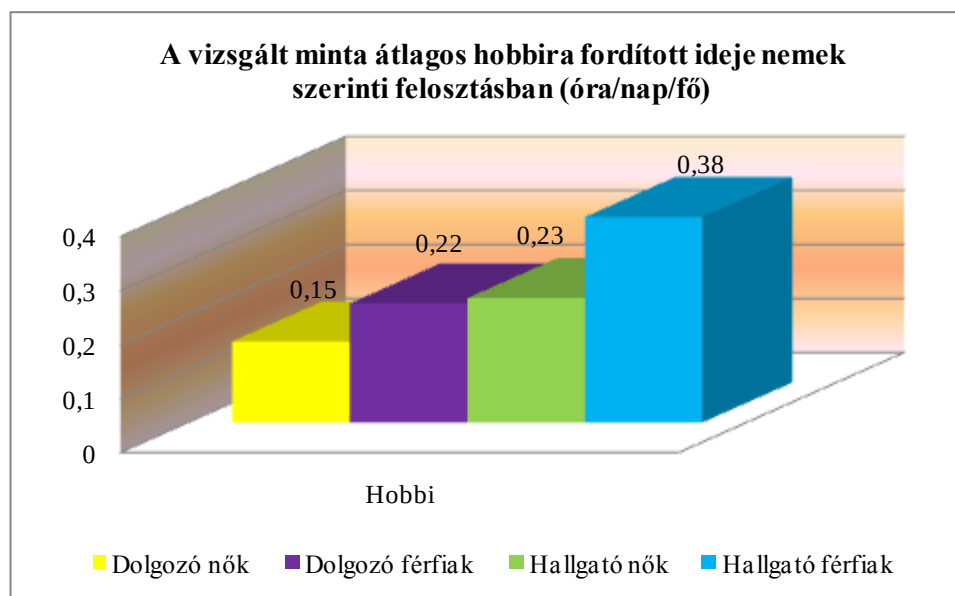
A vizsgált fiatalok átlagosan 0,22 órát töltenek hobbijukkal. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,17 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 0,28 órát fordítanak hobbijukra naponta.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,15 órát, a férfiak pedig 0,22 órát töltenek ezzel a tevékenységgel (36. ábra). Életkor alapján a 23-24 évesek töltik hobbijukkal a legtöbb időt (0,23 óra), a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,08 óra). Lakóhelyük

szerinti felosztásban a falvakban élők fordítják a legtöbb időt erre a tevékenységre (0,27 óra), a legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0 óra). Azok töltik a legtöbb időt hobbijukkal, akik a végzettség szerinti felosztásban nem jelölték meg tanulmányaik helyét (0,26 óra), legkevesebbet az osztatlan képzésben végzett fiatalok töltik ezzel a tevékenységgel (0 óra). A dolgozó fiatalok 75%-a nem fordít időt hobbijára.

A felsőoktatásban részt vevők fiatalok csoportjában a nők 0,23 órát töltenek hobbival, a férfiak pedig 0,38 órát (36. ábra). Korosztályok alapján a 23-24 évesek töltik a legtöbb időt ilyesféle tevékenységekkel (0,34 óra), a legkevesebbet pedig a 25-26 év közöttiek (0,1 óra). Lakóhely szempontjából a falvakban élők töltik ezzel a legtöbb időt (0,32 óra), a legkevesebbet pedig a fővárosban élők (0,12 óra). Jelenlegi képzésüket tekintve a felsőfokú szakképzésen tanulók a legtöbb időt töltik hobbijukkal (0,41 óra), a legkevesebbet pedig a mesterképzésen tanulók (0,23 óra). A hallgatók 37%-a tölt időt hobbijával egy átlagos napon.

A minta elemzéséből megállapítható, hogy a legtöbb időt a hallgató státuszú férfiak fordítják hobbijukra. A hobbira fordított időt csökkentheti, hogy a kitöltők esetleg egyéb szabadidős tevékenységet tartanak hobbijuknak, de az erre fordított időt, csak az egyik csoportba írhatják be (pl. olvasás, sport stb.). A hallgató fiatalok a csoport átlagait tekintve 64,7%-kal több időt töltenek hobbijukkal, mint a dolgozó fiatalok.

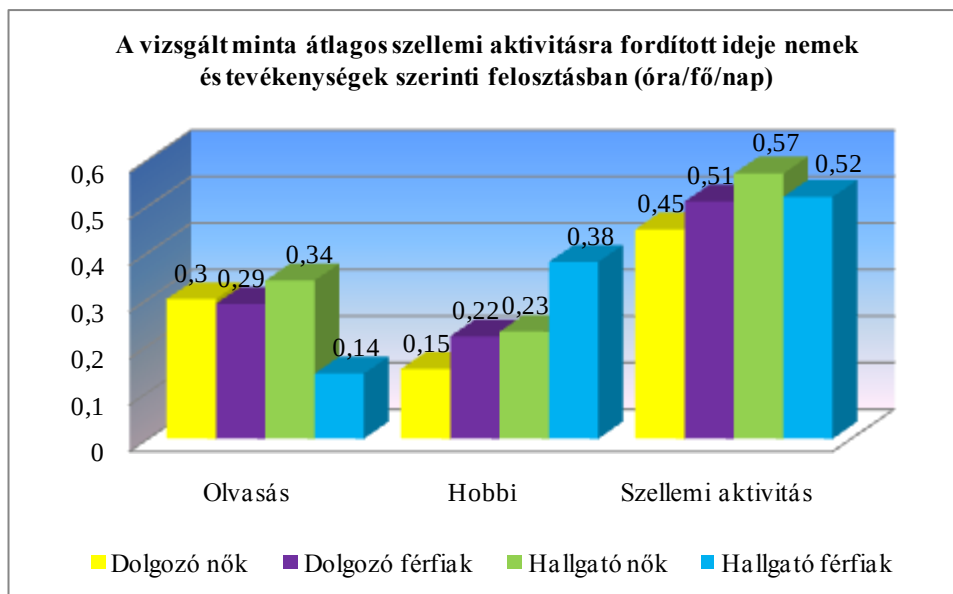
36. ábra: A vizsgált minta átlagos hobbira fordított ideje nemek szerinti felosztásban

4.16. Szellemi aktivitás

A szabadidős tevékenységeken belül a szellemi aktivitás két fő csoportra osztható, olvasásra és hobbira. A vizsgált fiatalok átlagosan 0,5 órát fordítanak szellemi aktivitásra.

A dolgozó fiatalok átlagosan 0,46 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,55 órát töltenek a szabadidőn belül szellemi aktivitással naponta.

A dolgozó fiatalok csoportjában, amint az a 37. számú ábrán is látható, a nők 0,46, a férfiak pedig 0,45 órát töltenek szellemi aktivitással. A hallgatók csoportjában sem túl nagy a különbség a két nem között, a nők ugyanis 0,57 órát, a férfiak pedig 0,52 órát fordítanak szellemi aktivitásra. Korosztályokat tekintve a dolgozó 21-22 évesek töltik a legtöbb időt ilyen jellegű tevékenységekkel (0,58 óra), a hallgatóknál pedig a 23-24 évesek (0,68 óra). Lakóhely alapján a dolgozó fiatalok csoportjában a kisvárosban élők töltik a legtöbb időt olvasással és a hobbijukkal (0,57 óra), a hallgatóknál az eredmény a megyeszékhelyen élőkénél lett a legmagasabb (0,76 óra). Végzettség alapján az alapképzésen diplomát szerzett dolgozó fiatalok fordítják a legtöbb időt szellemi aktivitásra (0,51 óra). A hallgatóknál pedig a felsőfokú szakképzésen részt vevő fiatalok töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,63 óra).

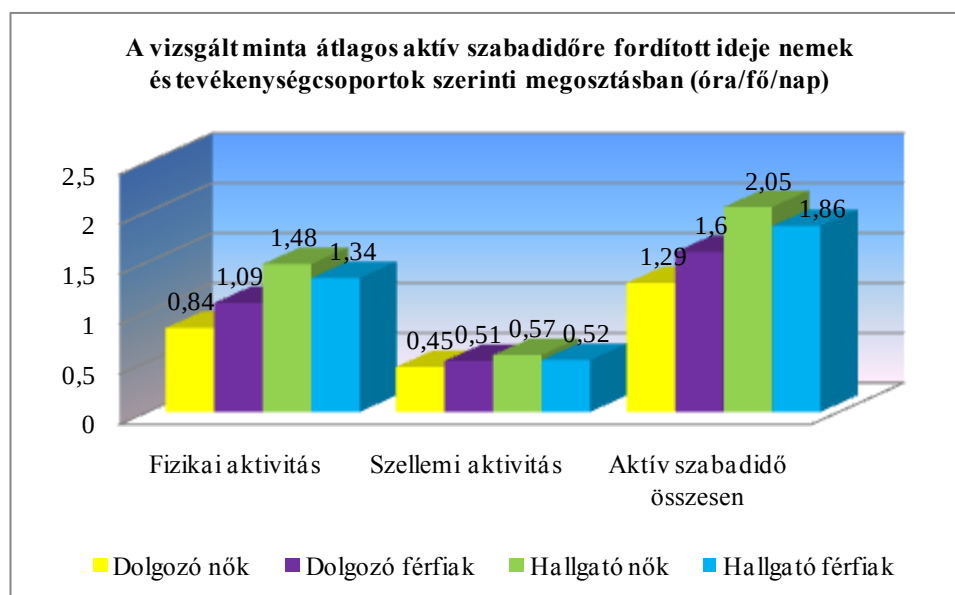
37. ábra: A vizsgált minta átlagos szellemi aktivitásra fordított ideje nemek és tevékenységek szerinti felosztásban

4.17. Aktív szabadidő

Az aktív szabadidő két nagyobb csoportból tevődik össze: fizikai és szellemi aktivitásból. A vizsgált fiatalok átlagosan 1,68 órát fordítanak aktív szabadidejükre. **A dolgozó fiatalok átlagosan 1,37 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 1,99 órát töltenek aktív szabadidővel.**

A 38. ábra alapján, a dolgozó fiatalok csoportjában a férfiak több időt fordítanak aktív szabadidejükre (1,6 óra), mint a nők (1,3 óra). A hallgatók csoportjában a férfiak kevesebb időt töltenek ilyen jellegű tevékenységekkel (1,86 óra), mint a nők (2,05 óra). Korosztályok alapján a 21-22 évesek töltik idejük nagy részét aktív szabadidős tevékenységekkel (1,64 óra), a hallgatók esetében ez a 23-24 évesekre jellemző leginkább. Lakóhely alapján a két csoportnál egyaránt a nagyközségben élők fordítják a legtöbb időt aktív szabadidős tevékenységekre, a dolgozók átlagosan 1,73 órát-, a hallgatók pedig 2,32 órát. A dolgozó fiatalok csoportjában azok töltik a legtöbb időt aktív szabadidős tevékenységekkel, akik nem jelölték meg végzettségüket (1,74 óra). A hallgatók csoportjában az alapképzésen részt vevők töltik a legtöbb időt ilyen tevékenységekkel (2,09 óra).

Összességében elmondható, hogy az aktív szabadidőn belül a fizikai aktivitás 0,16 órával meghaladja a szellemi aktivitást. Mindkét tevékenységcsoportban a hallgatók nőtagjai teszik a legnagyobb időráfordítást. Átlagokat tekintve a hallgatók 45,2%-kal (0,62 óra) több időt fordítanak aktív szabadidőre, mint a dolgozó fiatalok.

38. ábra: A vizsgált minta átlagos aktív szabadidőre fordított ideje nemek és tevékenységcsoportok szerinti megosztásban

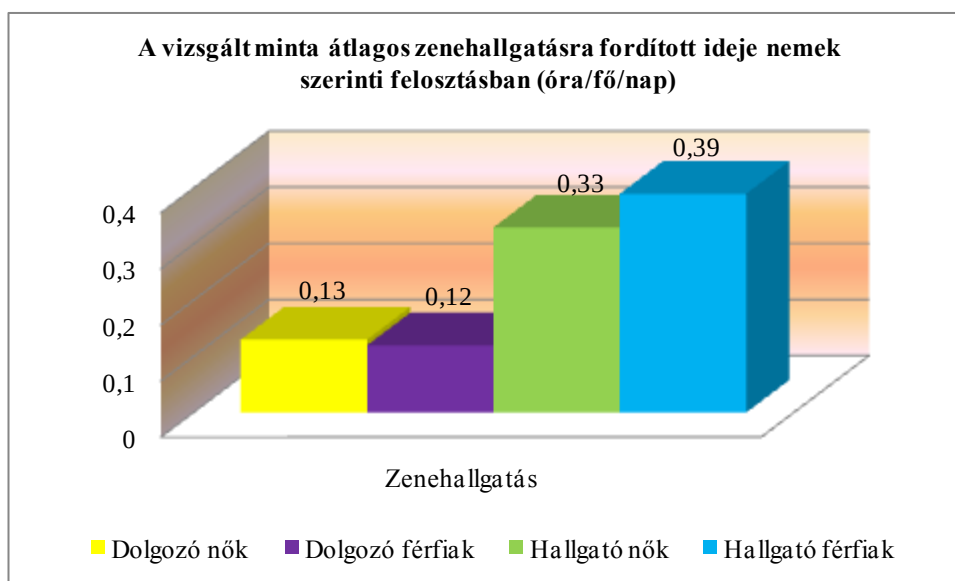
Zenehallgatás

A vizsgált minta átlagosan 0,24 órát tölt zenehallgatással egy átlagos napon. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,13 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 0,35 órát töltenek zenehallgatással.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,13, a férfiak pedig 0,12 órát fordítanak erre a tevékenységre (39. ábra). Korosztályokat tekintve a legtöbb időt (0,21 órát) a 21-22 évesek töltik zenehallgatással, a legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,08 óra). Lakóhely tekintetében a kisvárosokban élők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (0,17 óra), a legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0,02 óra). A felsőfokú szakképzést végzett fiatalok hallgatnak a leghosszabb időtartamban zenét (0,26 óra), legkevesebbet pedig, akik mesterképzésen diplomáztak. A dolgozó fiatalok 79%-a, a kapott adatok alapján nem fordít időt zenehallgatásra. A tevékenységet végzők 47,6%-a (10 fő) a fővárosban él.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők átlagosan 0,33 órát töltenek zenehallgatással-, a férfiak pedig 0,39 órát (39. ábra). Korosztályok alapján a legtöbb időt a 25-26 évesek töltik ezzel a tevékenységgel (0,45 óra), a legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,27 óra). Lakóhely alapján a falvakban élők hallgatnak zenét a leghosszabb időtartamban (0,72 óra), legrövidebb ideig pedig a fővárosban élők (0,19 óra). Jelenlegi képzésük szerinti csoportosításban az alapképzésen részt vevő hallgatók fordítják a legtöbb időt zenehallgatásra (0,42 óra), legkevesebbet pedig a mesterképzésben tanulók (0,14 óra). A hallgatók 57%-a, elmondása szerint nem hallgat zenét.

A felsőoktatásban részt vevő fiatal férfiak fordítják a legtöbb időt erre a tevékenységre. A zenehallgatásra fordított idő vizsgálatát nagyon megnehezíti, hogy ezt a tevékenységet általában egyéb tevékenységekkel párhuzamosan végzik, ezért a kapott adatok csak iránymutatónak tekinthetők, a valóságban sokkal több időráfordítással járnak.

39. ábra: A vizsgált minta átlagos zenehallgatásra fordított ideje nemek szerinti felosztásban

Tévénézés

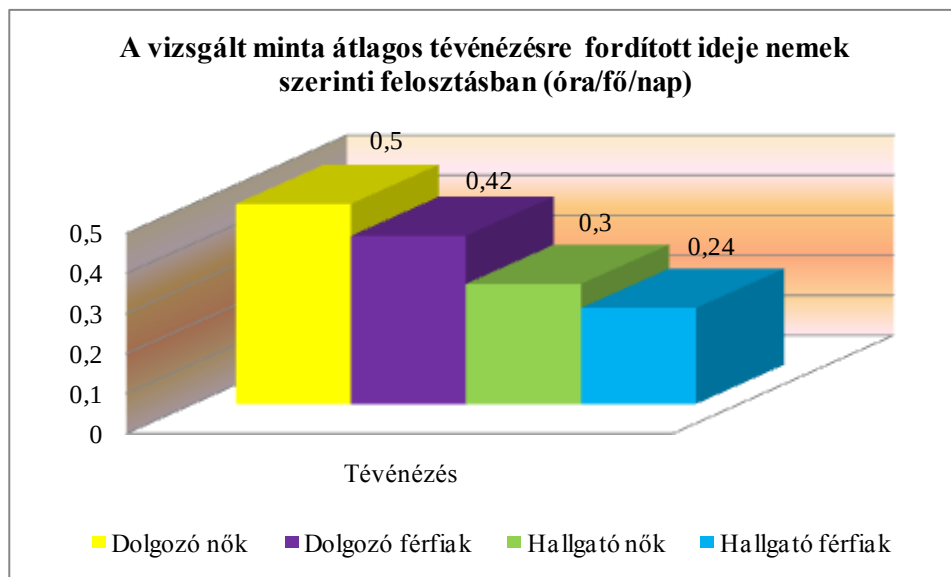
A vizsgált csoportok átlagosan 0,38 órát fordítanak televízió nézésre. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,48 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 0,28 órát fordítanak erre a tevékenységre.**

A dolgozók csoportjában a nők átlagosan 0,5 órát, a férfiak pedig 0,42 órát töltenek tévénézéssel (40. ábra). Korosztályok szerinti csoportosításban a legtöbb időt a 23-24 évesek fordítják erre a tevékenységre, legkevesebbet pedig a 19-20 évesek (0,33 óra). Lakóhely alapján, a nagyközségen élők néznek tévét a leghosszabb időtartamban (0,93 óra), legrövidebben pedig a kisvárosban élők (0,36 óra). Végzettségek szerinti csoportosításban az osztatlan képzésen diplomát szerzettek töltik a legtöbb időt (0,54 órát) tévénézéssel, legkevesebbet pedig az a csoport, amely nem jelölte meg hol szerezte meg képesítését (0,4 óra). A dolgozó fiatalok 40%-a egyáltalán nem néz tévét, a tevékenységet végzők 33,3%-a egy órát tölt ezzel az elfoglaltsággal naponta.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők 0,3 órát, a férfiak 0,24 órát töltenek tévénézéssel naponta (40. ábra). Korosztályok szerinti bontásban a legtöbb időt a 25-26 évesek töltik a televízió előtt (0,35 óra), legkevesebbet pedig a 23-24 évesek (0,2 óra). Lakóhely alapján a nagyközségekben és a fővárosban élők töltik a legtöbb időt ezzel az elfoglaltsággal (0,29 óra), a legkevesebbet pedig a megyeszékhelyeken élők (0,13 óra).

Jelenlegi képzésük alapján a felsőfokú szakképzésre járók fordítják a legtöbb időt tévénézésre (0,38), legkevesebbet pedig az alapképzésen részt vevők (0,23 óra). A megkérdezett hallgatók 32%-a tölti idejét ezzel a tevékenységgel, az eredményt befolyásolhatják a diákok sajátos lakóköri körülményei is, miszerint a kollégiumban, albérletben nem mindig van tévé.

A tevékenységet végzők 68,75%-a nő (22 fő). A vizsgált tevékenységgel kapcsolatban megállapítható, hogy a legtöbb időt a dolgozó nők fordítják erre az időtöltésre. Átlagokat tekintve a dolgozók csoportja 42%-kal több időt (0,2 órát) fordít erre a tevékenységre, mint a felsőoktatásban tanuló fiatalok.

40. ábra: A vizsgált minta átlagos tévénézésre fordított ideje nemek szerinti felosztásban

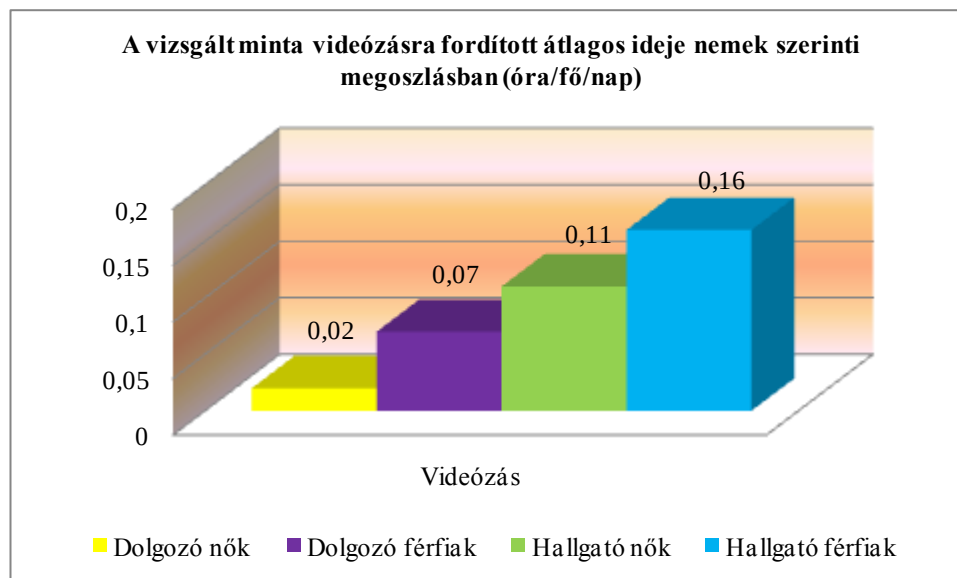
Videózás

A vizsgált csoportok átlagosan 0,08 órát töltenek videózással. **A dolgozó fiatalok átlagosan 0,03 órát-, a felsőoktatásban részt vevők pedig 0,13 órát töltenek ezzel a tevékenységgel naponta.**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,02 órát, a férfiak pedig 0,07 órát töltenek ezzel a tevékenységgel naponta (41. ábra). Korosztályok alapján a legtöbb időt a 12-20 évesek fordítják videó nézésre (0,08 óra), legkevesebbet pedig a 21-22 évesek, akik egyáltalán nem töltenek időt ezzel az elfoglaltsággal. Lakóhely alapján a fővárosban és a nagyközségekben élők töltik a legtöbb időt videózással (0,07 óra), legkevesebbet pedig a fővárosban élők (0,01 óra). A felsőfokú szakképzést végzett fiatalok fordítják a legtöbb

időt erre a tevékenységre (0,06 óra), legkevesebbet pedig az osztatlan képzésen diplomázott fiatalok (0 óra). A vizsgált személyek 8%-a (8 fő) fordít időt erre a tevékenységre, átlagosan 0,38 órában.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők 0,11 órát, a férfiak pedig átlagosan 0,16 órát töltenek videózással naponta (41. ábra). Korosztályok alapján a legtöbb időt a 23-24 évesek töltik ezzel az elfoglaltsággal (0,37 óra), legkevesebbet pedig a 21-22 évesek (0,05 óra). Lakóhely alapján a legtöbb időt a kisvárosokban élők fordítják videó nézésre (0,25 óra), legkevesebbet pedig a nagyközségekben élők (0 óra). Tanulmányok szerinti csoportosításban a felsőfokú szakképzésen tanulók töltik a legtöbb időt (0,27 óra) videó nézéssel, legkevesebbet pedig a mesterképzésre járók (0,07 óra). A megkérdezett hallgatók 14%-a (14 fő) folytatja ezt a tevékenységet, amelybe az online videó megosztó honlapokon való filmnézés is beletartozik. A tevékenységet végzők, átlagosan napi 0,94 órát töltenek ezzel az elfoglaltsággal, minimum 0,25, maximum 2 órában. A megkérdezettek válaszai alapján azt mondhatjuk, hogy a hallgatók a dolgozó fiatalok tevékenységre fordított idejének több mint négyszeresét fordítják filmnézésre.

41. ábra: A vizsgált minta videózásra fordított átlagos ideje nemek szerinti megoszlásban

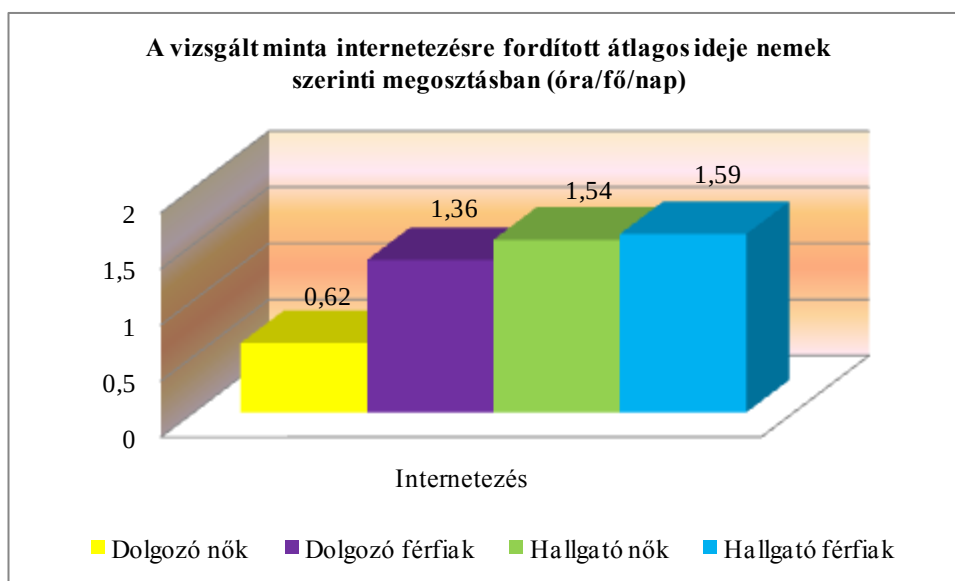
Internetezés

A vizsgált fiatalok átlagosan 1,27 órát töltenek internetezéssel naponta. ***A dolgozó fiatalok átlagosan 0,78 órát-, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 1,56 órát töltenek internetezéssel naponta.***

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők 0,62 órát, a férfiak pedig 1,36 órát töltenek internetezéssel naponta (42. ábra). Korosztályok alapján a 19-20 évesek fordítják a legtöbb időt (1,03 órát) erre a tevékenységre, a legkevesebbet pedig a 23-24 évesek (0,69 óra). Lakóhely szerinti csoportosításban a megyeszékhelyen élők töltik a legtöbb időt internetezéssel -0,92 órát, legkevesebbet pedig a nagyközségekben lakók fordítanak erre (0,61 óra). Végzettségeket tekintve az a csoport üzi leghosszabb időtartamban ezt a tevékenységet, amely nem adott információt arról, milyen oktatási szinten szerezte meg végzettségét (0,95 óra). Legkevesebbet ebből a csoportból, az osztatlan képzésen diplomát szerzett személyek interneteznek (0,22 óra). A dolgozó fiatalok 88%-a fordít időt internetezésre napi rendszerességgel. A tevékenységet végzők 36,3%-a (32 fő) 0,5 órát tölt el a képernyő előtt-, 29,5%-uk (26 fő) pedig egyet.

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők átlagosan 1,54 órát, a férfiak pedig 1,59 órát fordítanak erre a tevékenységre (42. ábra). Korosztályok szerinti csoportosításban a legtöbb időt a 21-22 évesek töltik internetezéssel (1,7 óra), legkevesebbet pedig a 23-24 éves korosztály (1,41 óra). Lakóhely tekintetében a legtöbb időt a falvakban élők fordítják erre a tevékenységre (1,82 óra), legkevesebbet pedig a fővárosban lakók (1,36 óra). Jelenlegi képzésük szerinti csoportosításban a felsőfokú szakképzésen tanulók neteznek a legtöbbet (1,77 óra), legkevesebbet pedig az alapképzéses hallgatók (1,5 óra). A hallgatók 96%-a fordít időt internetezésre. 33,3%-uk (32 fő) egy órát, 18,7%-uk pedig átlagosan két órát tölt el a képernyő előtt naponta. A tevékenységre fordított időről kapott adatok 0,25 órától 6,5 (!) óráig terjednek. A hallgatók 20,8%-a több mint két órát fordít internetezésre naponta.

A kapott adatok alapján jól kirajzolódik, hogy a hallgatók átlagosan kétszer annyi időt fordítanak internetezésre, mint a dolgozó fiatalok. A tevékenységre fordított idő véleményünk szerint még ennél is több lehet, mivel az internetezés is a leginkább párhuzamosan végzett tevékenységek közé tartozik.

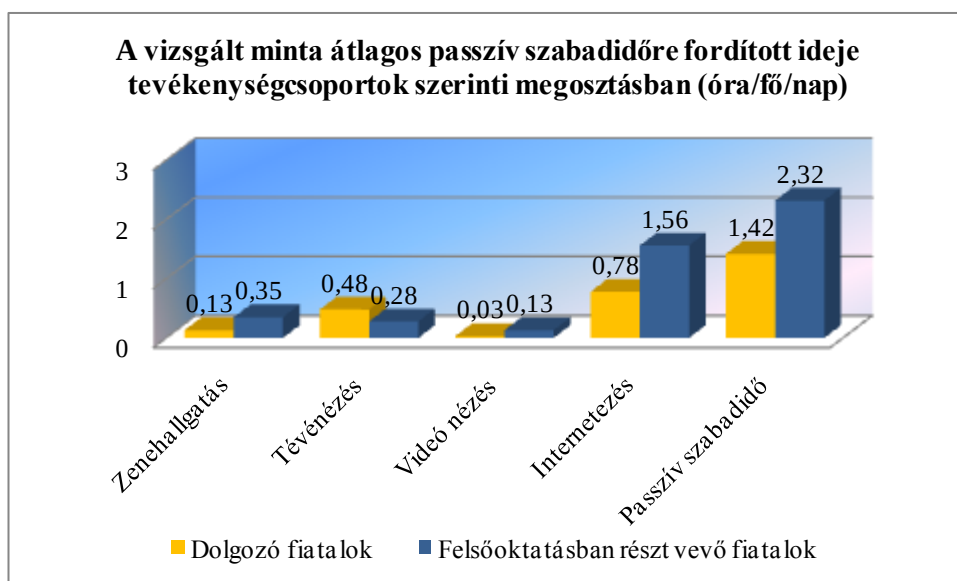
42. ábra: A vizsgált minta internetezésre fordított átlagos ideje nemek szerinti megosztásban

4.18. Passzív szabadidő

A passzív szabadidő több csoportra bontható, zenehallgatásra, tévézésre, videózásra és internetezésre. A vizsgált fiatalok átlagosan 1,97 órát töltenek passzív szabadidős tevékenységekkel naponta. **A dolgozó fiatalok átlagosan 1,42 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig 2,32 órát fordítanak passzív pihenésre naponta (43. ábra).**

A dolgozó fiatalok csoportjában a vizsgált tevékenységekre a nők átlagosan 1,27 órát fordítanak, a férfiak pedig 1,97 órát. A felsőoktatásban résztvevők csoportjában a nők átlagosan 2,28 órát, a férfiak 2,38 órát töltenek passzív szabadidős tevékenységekkel. Korosztályok tekintetében a dolgozó 19-20 évesek (1,52 óra) fordítják a legtöbbet ilyen jellegű elfoglaltságokra, a hallgatóknál pedig a 25-26 évesek (2,27 óra). Lakóhely szerinti csoportosításban a nagyközségekben élő dolgozó fiatalok töltik a legtöbb időt ilyen jellegű tevékenységekkel (1,63 óra), a felsőoktatásban részt vevőknél pedig a falvakban élők (2,83 óra). Végzettségük alapján az alapképzést végzett dolgozó fiatalok 1,58 órával a legtöbb időráfordítást érték el ebben a felosztásban, a hallgatóknál pedig a felsőfokú szakképzésen részt vevők töltik a legtöbb időt ezzel a tevékenységgel (2,79 óra).

A vizsgált csoportok összehasonlításából megállapítható, hogy a hallgatók 38,7%-kal több időt töltenek passzív szabadidős tevékenységekkel, mint a dolgozó fiatalok. Ráadásul, ezen tevékenységekről az időmérleg-vizsgálat nem tud teljesen pontos képet adni, hiszen ezeket gyakran egymással párhuzamosan végzik az érintett csoportok.

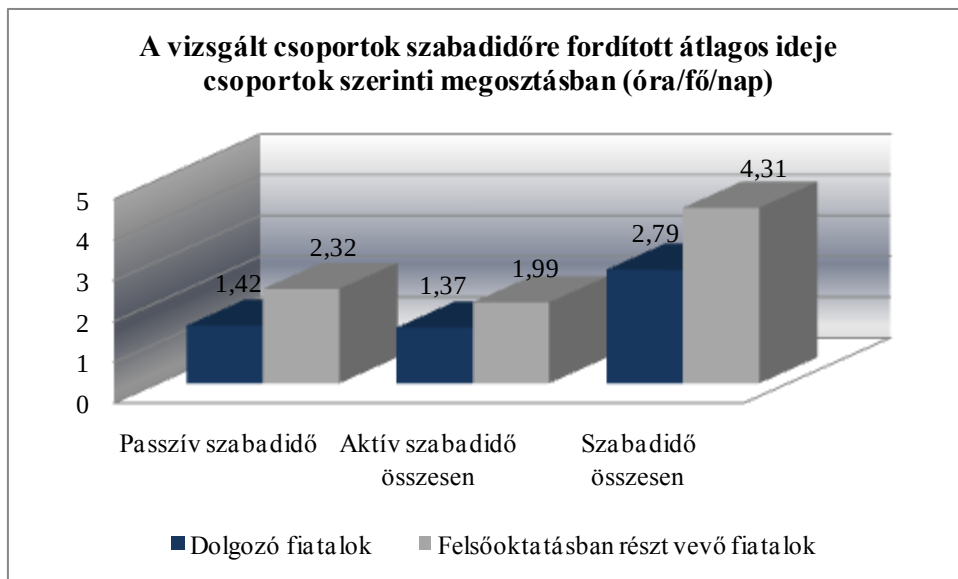

**43. ábra: A vizsgált minta átlagos passzív szabadidőre fordított ideje
tevékenységcsoportok szerinti megosztásban**

4.19. Összes szabadidő

A szabadidőt két nagy csoportra bonthatjuk, passzív és aktív szabadidőre. A vizsgált csoportok átlagosan 3,65 órát töltenek szabadidős elfoglaltságokkal. **A dolgozó fiatalok átlagosan 3 órát, a felsőoktatásban részt vevő fiatalok pedig átlagosan 4,31 órát ilyen tevékenységekkel (44. ábra).**

A dolgozó fiatalok csoportjában a nők átlagosan 2,57 órát, a férfiak pedig 3,57 órát töltenek ilyen tevékenységekkel. A felsőoktatásban részt vevő fiatalok csoportjában a nők 4,33 órát, a férfiak pedig 4,24 órát szentelnek szabadidős tevékenységeknek. Korosztályok szerinti csoportosításban a dolgozók csoportjában a 21-22 évesek fordítják a legtöbb időt (3,31 órát) erre a tevékenységcsoportra, a hallgatóknál a 23-24 évesek (4,73 óra). Lakóhely alapján a legtöbb időt a nagyközségekben élő dolgozó fiatalok töltik szabadidős elfoglaltságokkal (3,36 óra), a hallgatóknál pedig a kisvárosban élő fiatalok (4,91 óra). Azok a dolgozó fiatalok fordítják a legtöbb időt szabadidejükre, akik nem jelölték meg milyen szintű végzettséggel rendelkeznek (3,2 óra), a hallgatók csoportjában az alapszakos fiatalok töltik a legtöbb időt szabadidős tevékenységekkel (4,35 óra). A kapott adatok alapján tehát megállapíthatjuk, hogy a szabadidőn belül mindkét tevékenységcsoportra a felsőoktatásban részt vevő fiatalok fordítanak több időt. A szabadidőre fordított idő átlagából pedig kiderül, hogy a hallgatók 35,2%-kal több időt fordítanak szabadidős tevékenységekre, mint a dolgozó fiatalok.

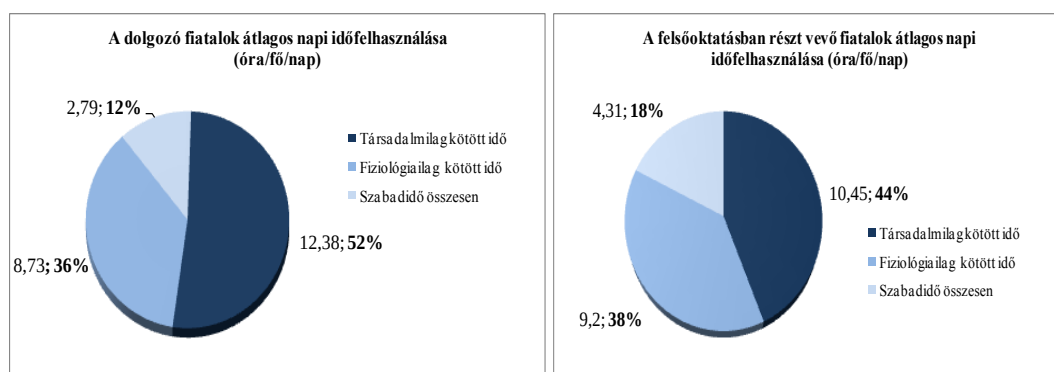
44. ábra: A vizsgált csoportok szabadidőre fordított átlagos ideje csoportok szerinti megosztásban

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Pályamunkámban a dolgozó- és a felsőoktatásban tanuló fiatalok azonos életkorú csoportjait (19-26 éves) hasonlítottam össze, a napi időstruktúrájuk szempontjából. A vizsgálat során nyitott rendszerű naplót alkalmaztam melyet Falussy (2002) egyéni időmérleg kérdőíve alapján alakítottam át a vizsgálandó csoportokra (1. sz. melléklet). Az időmérleg megfigyelési egysége egy embernap volt. A tanuló és dolgozó 19-26 év közötti fiataloknál egy átlagos hétköznap volt a megfigyelési egység. Kutatásom során e két célcsoporttal nyitott rendszerű időmérleget tölttettem ki, majd nemek, korcsoport, lakóhely, iskolai végzettség tekintetében dolgoztam fel a kapott eredményeket. A vizsgálatban összesen **200 fő** vett részt (100 fő hallgató, és 100 fő dolgozó fiatal).

Első feltevésem, miszerint **a felsőoktatásban részt vevő és a dolgozó fiatalok időmérleg-struktúrája szerkezetében különbözik – beigazolódott**, mert a kapott időráfordítások minden tevékenység esetében eltérőnek bizonyultak.

A 45. ábra alapján mindkét csoport esetében a társadalmilag kötött idő a legnagyobb (a dolgozó fiataloknál 12,38, a hallgatóknál 10,45 óra), ezt követi a fiziológiai idő (a dolgozó fiataloknál 8,73, a hallgatóknál 9,2 óra) majd a szabadidő (a dolgozó fiataloknál 2,79 a hallgatóknál 4,31 óra). A társadalmilag kötött idő szerkezetén belül található a legnagyobb különbség a két csoport között, a minta szerkezetéből adódóan, természetesen az összes munka (a dolgozó fiataloknál 9,47, a hallgatóknál 2,35 óra) az összes tanulás (a dolgozó fiataloknál 1,53, a hallgatóknál 6,4 óra) és meglepő módon a közlekedés területén (a dolgozó fiataloknál 1,38, a hallgatóknál 1,7 óra).

45. ábra: A vizsgált csoportok napi időfelhasználása

A második hipotézisemben felvettem, hogy **a fiziológiailag kötött idő közel azonos a vizsgált csoportoknál, viszont jelentős különbségek találhatók a társadalmilag kötött idő és a szabadidő mennyiségében.** További feltételezés ezen belül, hogy **a szabadidő mennyisége a felsőoktatásban tanulók esetében több mint a dolgozó fiataloknál. Ez a feltételezés is igazolást nyert.**

A fiziológiailag kötött idővel kapcsolatos feltételezés egyértelműen beigazolódott, hiszen a két csoport között csupán 2% különbség van (a dolgozó fiataloknál 8,73, a hallgatóknál 9,2 óra). Ezen belül élesebb eltérés az étkezésre (a dolgozó fiataloknál 0,78, a hallgatóknál 0,92 óra) és főként a passzív pihenésre fordított időben (a dolgozó fiataloknál 0,23, a hallgatóknál 0,49 óra). Az öltözködés viszont a dolgozó fiatalok esetében több 6 perccel.

A szabadidő mennyisége a felsőoktatásban részt vevők csoportjánál a nap 18%-át teszi ki, a dolgozó fiataloknál pedig a 12%-át. Tehát ez a feltevés rész is igaznak bizonyult, mert a dolgozó fiatalok 30%-kal több időt töltenek ezzel a tevékenységgel. (a dolgozó fiataloknál 2,79, a hallgatóknál 4,31 óra.

A vizsgálat további részében a szabadidő nagyságának és szerkezetének vizsgálata került górcső alá, azzal a feltételezéssel, hogy a szabadidő eltöltésének vizsgálatakor **az aktív szabadidő aránya a felsőoktatásban tanulóknál lesz nagyobb, míg a passzív szabadidőé a dolgozó fiataloknál. Ez a feltételezés megdőlt.**

Aktív szabadidőre a dolgozó fiatalok 1,37 órát-, a felsőoktatásban tanuló fiatalok pedig 1,99 órát fordítanak. A két csoport között tehát 31%-os különbség van. Passzív szabadidővel a dolgozók 1,42 órát, a hallgatók pedig 2,32 órát töltenek, ebben az esetben is a hallgatók szabadidőre fordított ideje a nagyobb, mégpedig 39%-kal. Érdekes különbségek figyelhetők meg ezen belül a társas tevékenységre fordított időben (a dolgozó fiataloknál 0,53, a hallgatóknál 0,89 óra), a kulturális tevékenységnél (a dolgozó fiataloknál 0,08, a hallgatóknál 0,11 óra), a hobbi (a dolgozó fiataloknál 0,17, a hallgatóknál 0,28 óra) a videó (a dolgozó fiataloknál 0,03, a hallgatóknál 0,13 óra), és internetezés esetében (a dolgozó fiataloknál 0,78, a hallgatóknál 1,56 óra, dupla érték!) mely tevékenységekre a hallgatók fordítanak több időt. Míg az olvasásra (a dolgozó fiataloknál 0,29, a hallgatóknál 0,27 óra), tévészésre (a dolgozó fiataloknál 0,48, a hallgatóknál 0,28 óra) a dolgozó fiatalok szánnak többet az életükből.

5.1. Következtetések

A vizsgálat alapján az alábbi következtetések vonhatók le:

Más- más időstruktúra szerint élik az életüket a dolgozó és a tanuló fiatalok. A legnagyobb különbség természetesen a munkára és a tanulásra fordított időn belül van. Meglepő, hogy a dolgozó fiatalok 20%-kal kevesebb időt töltenek közlekedéssel, mint tanuló társaik.

A fiziológiai tevékenységekre a hallgatók több időt fordítanak, mint dolgozó társaik, ezen belül élesebb különbség az étkezésre és főként a passzív pihenésre fordított időben. Passzív pihenésre a tanulók kétszer annyi időt fordítanak, mint a dolgozó fiatalok. Az öltözködés viszont a dolgozó fiatalok esetében több 6 perccel.

A hallgatók több szabadidővel rendelkeznek, mint a dolgozók, de ezt arányaiban inkább passzívan használják ki. Többet járnak társaságba, kulturális eseményre, több időt fordítanak a hobbijukra, és többet videóznak. A dolgozó fiatalok többet olvasnak, dupla annyit tévéznek mint a hallgatók. Egyik csoport sem sportol sokat, mindössze 0,3 és 0,4 órát, viszont a hallgatók kétszer annyit interneteznek, mint a dolgozó fiatalok.

5.2. Javaslatok

A vizsgálat eredményeinek értékelése után az alábbi javaslatok fogalmazódtak meg:

Az eredményekben változást tapasztalhatnánk, ha a fiatalok elkezdenék tudatosabban szerezni szabadidejüket. Csökkentenék a passzív tevékenységek arányát az aktívakhoz képest. A megfelelő időgazdálkodás elsajátítása, a döntési- és rangsorolási kompetenciák kialakítása ebben nagyon nagy segítséget jelentene.

A felsőoktatásban tanuló fiataloknak első sorban az olvasásra fordított idejüket kellene növelni, hogy az információk által kialakíthassák saját karrierkompetenciáikat, és könnyebben alkalmazkodhassanak a változó munkaerő-piaci követelményekhez.

Nagyon jó példát láthatunk kirajzolódni a dolgozó fiatalok önképzésre fordított idejéből, amely felhívja a figyelmet az élethosszig tartó tanulás fontosságára. A képzési rendszerek, társadalmi kérdések, valamint a munkaerő-piac vonatkozásában is nagyon fontos az önképzésre való képesség, hiszen a technikai fejlődés nyomán az egyes szakmák változnak, megszűnnek, újabbak jönnek létre helyettük.

Mivel a 90-es évek óta az embereket ért stresszhatások egyre inkább felerősödnek, fontos lenne, hogy az emberek ezt legalább szabadidejükben levezethessék. Az ilyen érzések feloldására kiválóan alkalmasak lennének akár társas tevékenységek, sport vagy a

relaxáció, amely feltöltődést hozna egy-egy fárasztó nap után. A megfelelő egyensúly megtalálása érdekében tudatos életút és karriertervezés szükséges.

6. IRODALOMJEGYZÉK

1. Andorka R.- Falussy B. – Harcsa I. (1990): Időfelhasználás és életmód. In: *Társadalmi riport*. TÁRKI, Budapest, pp. 192-207.
2. Falussy B. (1995): Társadalmi idő-szabadidő. In: Harcsa I. (szerk.): *Társadalmi idő-szabadidő*. Magyar Szabadidő Társaság, Budapest, pp. 73-75.
3. Falussy B. (2002): Társadalmi hatások és változások a nők és férfiak munkaidő-felhasználásában. In: Nagy I.-Pongrácz T.- Tóth I. (szerk.): *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről*. TÁRKI- Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest
4. Magony P. (2010): A munkaügyi szervezetben dolgozók egyéni időfelhasználása, SZIE, Szakdolgozat
5. Hunyadi Zs. (2005): A kulturális fogyasztás és a szabadidő eltöltésének néhány jellemzője. In: Enyedi Gy. (szerk.): *A magyar városok kulturális gazdasága*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, pp. 91-109.
6. Szalai S. (1978): Az időmérleg-kutatás elmélete és gyakorlata. In: Szalai S. (szerk.): *Idő a mérlegen*. Gondolat Kiadó, Budapest, pp. 17-30.
7. Tímár J. (1991): *A munkaidő*. AULA Kiadó, Budapest
8. Tímár J. (1988): *Munka-gazdaságtan*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest

Kiadványok

9. Adler J.- Petz R. (2010): A napi ingázás munkaerőpiaci szerepe. *Munkaügyi Szemle*, 54. évf. 3. sz., pp. 51-59.
10. Bocsi V. (2005): Hallgatók idő-felhasználási mintázatai. *Educatio*, 13. évf. 2. sz., pp. 429-433.
11. Falussy B. (2002): Társadalmi-gazdasági trendek a népesség időfelhasználásában. *Statisztikai Szemle*, 80. évf. 9. sz., pp. 847-868.
12. Falussy B. (2005): A népesség munkára fordított ideje a nemzeti számlák és a háztartás szatellit számla tükrében. Összehasonlítás tíz európai ország időmérleg-felvétele alapján. *Gazdaság és Statisztika*, 17. évf. 3. sz., pp. 45-71.
13. Falussy B. (2007): Tevékenységosztályozási rendszerek az időmérleg vizsgálatokban. *Statisztikai Szemle*, 85. évf. 9. sz., 690 p.

Internetes hivatkozások

14. *Adatgyűjtés: Mérlegen az időfelhasználás*
http://www.kisalfold.hu/belfold_hirek/adatgyujtes_merlegen_az_idofelhasznalas/2133314/ (letöltve: 2012. 10. 01.)
15. Bocsi V. (É.n.): *Idő a campusokon. Felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók időszociológiai vizsgálata.*
<http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/79512/5/ertekezes.pdf>
(letöltés: 2010. 10. 01.)
16. Borbély-Pecze T. (2012): A gazdasági válság hatása a fiatalok munkába lépésére, felkészítésére és foglalkoztatására. *Munkaügyi Szemle Online*, 2012. június
http://www.scribd.com/fullscreen/95558204?access_key=key-10rlop3drnatzl09ws91 (letöltve: 2010.10.01.)
17. Falussy B. (2000): *Mire fordítjuk az időnket?*
http://www.otka.hu/index.php?akt_menu=2921 (letöltve: 2012. 10. 05.)
18. KSH (2001): *Az 1999/2000. évi életmód-időmérleg felvétel módszertani dokumentációja I.*
http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TDATA-F48c/kerdoiv/f48_doku.pdf
(letöltve: 2012. 10. 02.)
19. KSH (2010): *Időmérleg-módszertan.*
http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/idomerleg_mod.pdf (letöltve: 2012. 10. 02.)
20. KSH (2011): *A 15-74 éves népesség napi időfelhasználása, 2010.*
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/idomerleg10.pdf>
(Letöltve:2012.10.14.)
21. KSH (2012): *Időmérleg 2009/2010. Összefoglaló adattár.* KSH, Budapest
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/idomerleg/idomerleg0910.pdf> (letöltve: 2012.10.02.)
22. KSH (2012): Munkaerő-piaci helyzetkép, 2011. *Statisztikai Tükör*, 6. évf. 14. sz.
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz11.pdf>
(letöltés: 2012. 09.28.)
23. NFSZ (2012): *Munkaerő-piaci helyzetkép a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján, 2011.*
http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_afsz_eves_reszletes
24. Tari A. (2010): *Az Y és mögötte a Z generáció.*
<http://www.budapestedu.hu/data/cms47443/> okopannon_tari.pdf (letöltve: 2012.10.01.)

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: Felhasznált kérdőív-minta

A dolgozó fiatalok időmérleg vizsgálata

Egyéni időmérleg

Neme: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

férfi nő

Kora: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

19 év 20 év 21 év 22 év 23 év 24 év 25 év 26 év

Lakóhelye: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

Főváros Megyeszékhely Kisváros Nagyközség Falu

Milyen oktatási formában szerezte végzettségét: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

Felsőfokú szakképzés Alapképzés Mesterképzés Osztatlan képzés

Társadalmilag kötött idő			Óra (1/4, 1/2, 1, 1,5 stb.)
	Kereső-termelő munka	Főfoglalkozás:	
		Jövedelemkiegészítés:	
		Szervezetnek nyújtott önkéntes munka:	
	Munkák a háztartásban	Házimunka	
		Gyerekellátás	
		Házkörüli munka (javítás, karbantartás, bevásárlás)	
	Összes munka		
	Tanulás iskolarendszerben	Iskolai elfoglaltság:	
	Önképzés	Önkéntes tanulás:	
	Összes tanulás		
	Közlekedés	Közlekedés munkához, tanuláshoz	
		Közlekedés a háztartás ellátásához, szabadidőhöz	
	Összes közlekedés		
	Társadalmilag	kötött idő összesen (=ÖM+ÖT+ÖK)	
Fiziológiailag kötött idő			
	Alvás	Alvás	
	Egyéb	Étkezés	
		Öltözködés	
		Higiénia, tisztálkodás	
		Passzív pihenés	
	Egyéb fiziológiai összesen		
	Fiziológiailag	kötött idő összesen (=Alvás+Egyéb fiziol.)	
Szabadidő			
	Fizikai aktivitás	Társas szabadidős tevékenység:	
		Kulturális tevékenység:	
		Sport:	
	Szellemi aktivitás	Olvasás:	
		Hobbi:	
	Aktív szabadidő összesen		
		Zenehallgatás:	
		Tévézés:	
		Videózás:	
		Internetezés:	
	Passzív szabadidő		
	Szabadidő	Összesen (= Aktív+passzív szabadidő)	
NAPI	IDŐFELHASZNÁLÁS	ÖSSZESEN	24 óra

Forrás: Falussy B. (2002)

2. MELLÉKLET: Felhasznált kérdőív-minta

A felsőoktatásban részt vevő fiatalok időmérleg vizsgálata

Egyéni időmérleg

Neme: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

férfi nő

Kora: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

19 év 20 év 21 év 22 év 23 év 24 év 25 év 26 év

Lakóhelye: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

Főváros Megyeszékhely Kisváros Nagyközség Falu

Jelenleg milyen oktatásban vesz részt: (Kérem, húzza alá a megfelelőt)

Felsőfokú szakképzés Alapképzés Mesterképzés Osztatlan képzés PHD

Társadalmilag kötött idő			Óra (1/4, 1/2, 1, 1,5 stb.)
	Kereső-termelő munka	Főfoglalkozás:	
		Jövedelemkiegészítés:	
		Szervezetnek nyújtott önkéntes munka:	
	Munkák a háztartásban	Házimunka	
		Gyerekellátás	
		Házkörüli munka (javítás, karbantartás, bevásárlás)	
	Összes munka		
	Tanulás iskolarendszerben	Iskolai elfoglaltság:	
	Önképzés	Önkéntes tanulás:	
	Összes tanulás		
	Közlekedés	Közlekedés munkához, tanuláshoz	
		Közlekedés a háztartás ellátásához, szabadidőhöz	
	Összes közlekedés		
	Társadalmilag	kötött idő összesen (=ÖM+ÖT+ÖK)	
Fiziológiailag kötött idő			
	Alvás	Alvás	
	Egyéb	Étkezés	
		Öltözködés	
		Higiénia, tisztálkodás	
		Passzív pihenés	
	Egyéb fiziológiai összesen		
	Fiziológiailag	kötött idő összesen (=Alvás+Egyéb fiziol.)	
Szabadidő			
	Fizikai aktivitás	Társas szabadidős tevékenység:	
		Kulturális tevékenység:	
		Sport:	
	Szellemi aktivitás	Olvasás:	
		Hobbi:	
	Aktív szabadidő összesen		
		Zenehallgatás:	
		Tévézés:	
		Videózás:	
		Internetezés:	
	Passzív szabadidő		
	Szabadidő	Összesen (= Aktív+passzív szabadidő)	
NAPI	IDŐFELHASZNÁLÁS	ÖSSZESEN	24 óra

Forrás: Falussy B. (2002)